

CURIER

BULETIN BIBLIOLOGIC

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„Ion Heliade Rădulescu”
DÂMBOVIȚA

*Eliad zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicilor sante, profețiilor amare,
Adevăr scaldat în mite, Sfinx păstrunsă de-nteles;
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplicată
Și veghează-o stâncă arsă dintre nouri de eres.*

Mihai Eminescu

TÂRGOVIȘTE
An. IX - Nr. 1(16)
2002
ISSN 1223-9712

Redacția și administrația:
Str. Stelea, nr. 2
Târgoviște, Dâmbovița
0200
Tel/fax: 0245/612316

Colectivul de redacție:

Dr. Victor Petrescu
Redactor șef

Florin Dragomir
Secretar de redacție

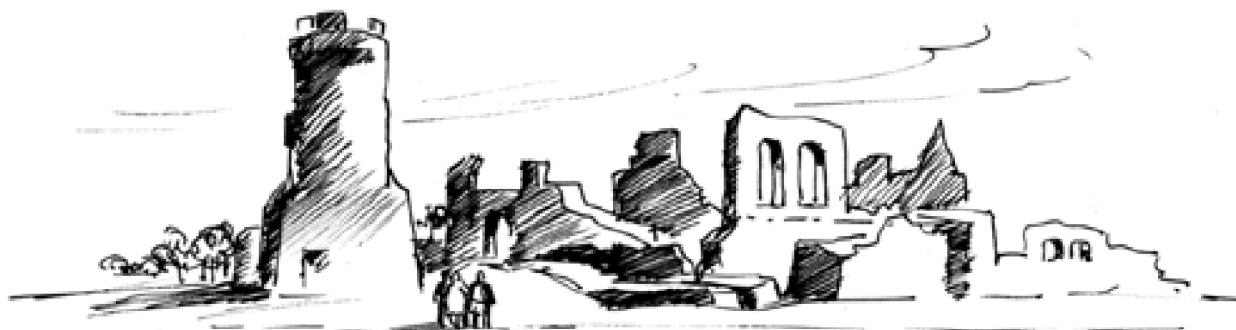
Redactori
Serghe Paraschiva,
Cornel Albuleț,
Minodora Gulie

Procesare computerizată
Magdalena Țapligă,
Mariana Briceag

Tehnoredactare
Daniel Dumitru Stan

Revista a fost editată la **Bibliotheca**
Str. Nicolae Radian, Bl. KB2/3, Târgoviște
Tel/fax 0245/212241

Tiparul: PRESTO1 S.R.L.
Târgoviște

SUMAR

TÂRGOVIȘTE – CONTINUITATE CULTURALĂ ÎN TIMP

- Ion Heliade Rădulescu – ctitor de cultură românească 3
Dr. Victor Petrescu
- Un târgoviștean de geniu – întemeietor al presei moderne românești..... 5
Dr. George Coandă
- Heliade și „heliadismul” moldavobasarabean 6
Acad. Mihai Cimpoi

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

- Despre biblioteca Văcăreștilor 10
Dr. Victor Petrescu
- Animație culturală în bibliotecile publice 12
Florin Dragomir
- Lectura publică în orașul Titu 14
Doina Marin
- Tradiție și actualitate în activitatea Bibliotecii Comunale Glodeni..... 15
Gabriela Onicescu

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

- Achizițiile – Ce, Cum, Cât? 17
Dr. Gheorghe Buluță
- Organizarea colecțiilor de bibliotecă..... 18
Sorina Niță
- Bibliotecarii și imaginea bibliotecilor românești..... 21
Dr. Sultana Craia
- Regăsirea informațiilor în OPAC 22
Erich Agnes

PATRIMONIUM

- „Îndreptarea Legii” – 350 de ani de la apariție 24
Dr. Gabriela Nițulescu

Antim Ivireanul – sacerdot, moralist și scriitor retoric	27
<i>Aurelian Goci</i>	
Alecu Văcărescu. Crearea unor „facilități poetice”	28
<i>Simona Gabriela Năe</i>	
Nicolae Scurtescu – scriitor dâmbovițean	30
<i>Mihai Stan</i>	
Arta criticii la Vladimir Streinu – între intuiție și rigoare.....	32
<i>Emil Vasilescu</i>	
100 de ani de la nașterea lui Vladimir Streinu (<i>Spicuri dintr-o convorbire cu Ileana Iordache, fiica scriitorului</i>)	35
<i>Ștefan Ion Ghilimescu</i>	
Amintiri despre Vasile Blendea	37
<i>Theodor Nicolin</i>	
Victor C. Brânduș în peisajul cultural târgoviștean	38
<i>Mihai Gabriel Popescu</i>	
Înființarea Societății Române de Bibliofilie – un remarcabil act de cultură	39
<i>Ion Gavrilă</i>	
 TABLETĂ DE SCRIITOR	
Târgoviștea, așa cum am cunoscut-o	42
<i>Mircea Anghelescu</i>	
 Bloc notes cultural	43
<i>Serghe Paraschiua</i>	
Noutăți editoriale târgoviștene	44
<i>Cornel Albulet</i>	

Târgoviște

CONTINUITATE CULTURALĂ ÎN TIMP

Aniversarea în acest an a bicentenarului nașterii lui Ion Heliade Rădulescu, scriitor născut la Târgoviște, personalitate culturală a primei jumătăți a sec. al XIX-lea, a prilejuit desfășurarea unor semnificative momente omagiale și culturale inaugurate pe 5 ianuarie 2002 în fosta Cetate de Scaun. În acest număr dedicăm articole ce reflectă complexa sa personalitate.

Ion Heliade Rădulescu - CTITOR DE CULTURĂ ROMÂNEASCĂ

Ion Heliade Rădulescu, „părintele literaturii române”, cum îl numea George Călinescu, este o complexă personalitate a vieții noastre culturale din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Trăind în epoca începuturilor de ascensiune a burgheziei, a contactului economic și cultural din ce în ce mai strâns cu apusul Europei, care va impulsiona dezvoltarea societății românești, Heliade este unul din reprezentanții de seamă ai „mișcării de europenizare a țării, prin introducerea instituțiilor constituționale occidentale și a unor reforme înfăptuite cu prudență”. (Paul Cornea. *Studii de literatură română modernă*. București, Editura pentru Literatură, 1962, p. 159).

Cine era de fapt viitorul enciclopedist român?

Născut la 6 ianuarie 1802, la Târgoviște, tatăl său Ilie Rădulescu fiind neguțător, pentru ca mai târziu să îmbrățișeze cariera armelor, fiind între 1806-1812, colonel de dorobanți, iar prin 1810, căpitan de poteră. Mama, Eufrosina, născută Danielopol, grecoaică cu posibilități materiale apreciabile. Studiază mai întâi cu un dascăl grec, apoi descifrează slovă chirilică, prin 1811, citind în fața bisericii târgoviștene „Crețulescu”, din „Alexandria”. În 1812 familia se mută la București. În 1815 Heliade intră la Școala de la Măgureanu.

Cu idei filantropice, adept, încă din anii tinereții, al unui luminism moderat, este conștient de faptul că doar prin trezirea conștiinței naționale, societatea românească poate progresa, se poate alinia la marile valori europene. Pentru

aceasta era necesar un perseverent și îndelungat proces de educare și instruire. În acest context, școala, presa, teatrul, devin eficiente instrumente ale luptei pentru culturalizare.

Ca discipol al lui Gheorghe Lazăr se implică hotărâtor în punerea bazelor învățământului românesc de la Sf. Sava. Între 1822-1827, tânărul profesor începe lecțiile „de la gramatică până când am sfârșit cu dânsii, un curs de matematică și de filozofie în limba națională” cum afirma într-o scrisoare către Negruzzi, la 1836. Va preda singur: gramatică, geografie politică și economică, aritmetică, algebră, geometrie, trigonometrie, istorie, botanică, logică, stilistică.

Alcătuiește și traduce numeroase manuale școlare. Îl aflăm mai târziu profesor și director al Școlii Filarmonice, unde va preda literatura și mitologia. De altfel, în cursul despre literatură trebuie să vorbească „despre frumos, despre gust, despre proză și poezie” făcând totodată „o prescurtă istorie a literaturii, națiunilor celor mai însemnate”.

Din 1830, an în care Heliade cumpăra tipografia particulară a doctorului Caracaș, pe care o instalează la Târgul din Afară, se

dedică unei vaste activități editoriale. Vor apare multe traduceri, dar și opere originale: „Meditații poetice, dintrale lui A. de la Martin” (1830); „Regulile sau gramatica poeziei”, după Boileau și Marmontel; „Fanatismul” de Voltaire (1831); „Bărbatul bun și femeia bună”, de Marmontel (1832); „Din scrierile lui Lord Byron”, vol. I (1834), vol. II (1839); „Amfitrionul” lui Molière (1835);

„*Noua Eloiză*” a lui Jean Jacques Rousseau. Își tipărește o „*Culegere din scrisurile lui I. Eliad*” (1836). Având ca model pe Aymé Martin, proiectează o „Bibliotecă universală” în care dorea să traducă și să editeze opere filozofice, literare și istorice din Antichitate și până în epoca modernă.

Heliade este unul din pionierii publicisticii românești. În 1829 apare „*Curierul românesc*”, ce avea rol informativ, ajutând pe cititori să afle „*un sir de întâmplările lumii*”, apelând la reproduceri din ziare străine privind viața politică a Europei. Își continuă eforturile tipărind „*Adaosul literar*” (1830), „*Gazeta Teatrului Național*” (1835) cu doar 13 numere, „*Curierul de ambe sexe*” (1837) cu existență până în 1847. În acesta vor publica printre alții: C. Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu.

Spirit luminist, adept al ridicării patriei din decăderea politică și înapoierea culturală, prin emancipare umană, alături de Dinicu Golescu, S. Căpățâneanu, Nicolae Văcărescu, va participa la înființarea „*Societății Literare*” (1827). Ea avea ca obiective transformarea școlii de la Sf. Sava în colegiu, crearea de școli primare sătești, editarea unor ziare în limba română, promovarea traducerilor, înființarea unui teatru național. Multe dintre ele se vor realiza în special datorită tenacității și efortului depus de Heliade.

Mai târziu, în 1833, împreună cu Ion Câmpineanu, va fonda „*Societatea Filarmonică*” ce continua țelurile societății brașovene de cultivare a limbii române și „înaintarea muzicii vocale și instrumentale în Prințipat și spre acestea, formarea unui Teatru Național”.

Cu timpul, datorită poziției sale conservatoare, adept al ideii exprimată laconic „*urâsc tirania, mi-e frică de anarhie*”, se îndepărtează de mulți reprezentanți ai grupului democraților ce pregăteau revoluția. Nu va fi solicitat să participe la înființarea „*Asociației Litere*” din 1843 și nici la cea a „*Societății Litere*” din 1845.

Totuși, va fi ales în 1867 primul președinte al Societății Academice Române, ce va deveni apoi Academia Română.

Vocația de cititor și-o manifestă plenar și în ceea ce privește teatrul în limba română. Suflent ardent, înclinația lui Heliade pentru teatru datează încă de pe băncile școlii, când joacă în tragedia lui Euripide „*Hecuba*”. Printre „*junii români ce-și făceau studiile în școala grecească*” și care au luat hotărârea de a „*ridica pe scenă frumoasa tragedie*” se află și „*tânărul I. Eliade care juca rolul Hecubei*” (**Teodor T. Burada**. *Cercetări asupra școlii filarmonice din București, 1833-1837*, în *Convorbiri literare*, an XXIV (1890), nr. 1, p. 3). Pasiune ce va deveni statornică în tot cursul vieții.

Societatea românească cunoștea, la începutul sec. al XIX-lea, expansiunea teatrului francez conceput ca amuzament al clasei stăpânitoare.

Pentru Heliade Rădulescu teatrul e o „*școală a moralului*”, „*o școală de filozofie și morală*”. El este

conceput în strânsă interdependență cu școala: „*Reprezentațiile teatrale sunt necesare nu numai pentru purificarea moravurilor, ci și pentru motivul că, prin beneficiile ce s-ar realiza, s-ar putea veni în ajutorul școlilor, spitalelor și familiilor sărace*” („*Curierul românesc*”, 1831, nr. 4 – articolul „Teatru”).

În acest context trebuie înscrise râvna de traducător a scriitorului, îndemnul pe care-l adresează tuturor pentru a scrie cât mai mult. Lucrările pe care le publică în „*Curierul românesc*”, au contribuit la educarea contemporanilor. „*Aceste lucrări însă au de cuget să îmblânzească obiceiurile, să derapene prejudețele, să învețe pe om a trăi în pace cu ceilalți, și în liniște cu sine, să arate fiecăruia datoriile sale și prin drumul lor să-l aducă în treapta cea înaltă a vredniciei omului, pentru care este și făcut*” („*Curierul de ambe sexe*”, 1837, p. 238 – articolul „Critica literară”).

Încurajând literatura dramatică în limba română el arată uriașul potențial educativ pe care-l poate avea asupra oamenilor: „*teatrul în limba națională, cârmuit de un duh metodic, poate aduna toate clasele de orășeni și prin*

bucățile sale, potrivite pe înțelesul norodului, familiarizează iar pe toți pe nesimțite cu istoria națiilor, recomandă virtutea și războiește vișul, aduc răs obiceiurilor neruginite și bătrâne și însuflă gust către ale veacului” (*Scrisoare către C. Negruzzi*, „*Muzeul Național*”, București, 18 noiembrie, 1836).

Heliade este cel care a contribuit substanțial la tipărirea repertoriului național. El cerea printre altele editarea tragediilor, „*în scopul de a trezi și în români sentimentul de jertfire pentru patrie*”. Se urmărea astfel ca „*prin ținuta literară a traducerilor să ajute la dezvoltarea limbii naționale, a limbii literar-artistică, și prin conținut să contribuie la trezirea conștiinței naționale, la progresul social*” („*Istoria teatrului în România*”, vol. I, București, 1965, p. 158).

Intuindu-i uriașa personalitate, larga deschidere culturală, Mihai Eminescu în „*Epigonii*” îl caracteriza astfel:

Eliad zidea din visuri și din basme seculare

Delta biblicilor sânte, profețiilor amare,

Adevăr scâldat în mite, Sfînx păstrunsă de-nțeleș;

Munte cu capul de piatră de furtune detunată,

Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplicată

Și veghează-o stâncă arsă dintre nouri de eres”

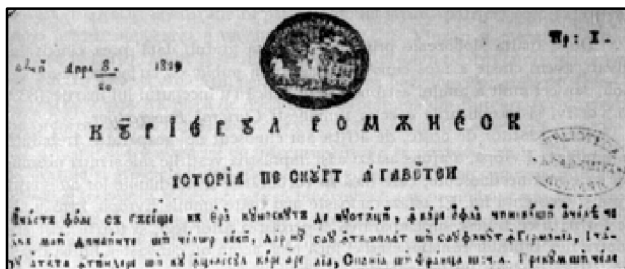
Sintetizând întreaga activitate a lui Heliade Rădulescu pe care o raportăm condițiilor de dezvoltare a societății românești din prima jumătate a sec. al XIX-lea, putem conchide că „*într-o epocă de silabisire a abecedarului științelor și artelor, el a parcurs cu sete enciclopedică toate domeniile deschizând seria genurilor laborioase și polivalente: Eminescu, Hașdeu, Iorga*” (**P. Cornea**, „*Studii de literatură română modernă*”, București, 1962, p. 271).

Dr. Victor Petrescu

Un târgovistean de geniu- întemeietor al presei moderne românești

Într-o geocivilizație a presei europene - dacă vom privi într-o asemenea perspectivă lucrurile - vom avea posibilitatea să observăm că presa românească a fost în sincronie cu ce se întâmpla în acest domeniu pe continent. Publicațiile destinate informării românilor au apărut încă din secolele XVII și XVIII, fie că erau calendare, fie almanahuri ori foi cu alură de revistă cum a fost cazul celui „Currier de Moldavie” (Iași, 1790) sau acelei „Fama Lipschii pentru Datia” (Leipzig- Lipsca, 1827), ultima publicație fiind opera unor studenți români în medicină la Viena. Dar nu erau ceea ce, chiar în epocă, se considera a fi o publicație de informare „la zi” cu evenimente care să îngăduie unui larg public- mai ales în mediul urban- să perceapă și să comenteze cu prietenii sau cunoscuții la un țal de bere, ori în familie „mersul lumii”.

Spirit polihistor, Ion Heliade Rădulescu, târgovișteanul neliniștit și infatigabil în a cunoaște cât mai mult din cultura timpului său, dar și în a săvârși fapte de cultură, și-a asumat la ani încă tineri riscul de a „lansa pe piața presei” prima publicație de largă informare a opiniei publice românești, așa cum văzuse el prin Apusul Europei. Riscul a fost cu atât mai mare cu cât exista pericolul de a nu fi citită, în Țara Românească, decât într-un strat social subțire de știutori de carte, risc dublat și de acela, chiar și pentru știutori, de tranziție, destul de nehotărâtă, de la scrierea cu literă chirilică la grafia latină pe care polihistorul târgoviștean o încuraja cu obstinație. Cu siguranță că și din această pricină și-a asumat riscul de a edita o publicație de largă informare pregătindu-și cititorii pentru noua și fundamentală schimbare de grafie. Nicolae Iorga în *Istoria presei românești dela primele începuturi până la 1916* sesizează astfel „aventura publicistică” a polihistorului: „*Eliad își vedea gazeta apărută și răspândind binefacerile sale asupra publicului care n-avusese niciodată până atunci un astfel de dar al norocului: - Acum poate cineva vedea pe simțitorul Rumân (...)*” îl citează el pe Heliade însuși *îndeletnicindu-se și petrecând cu Gazeta în mână*¹⁾.

Dar înainte de a-și lansa publicația-i națională cutezătoare, **Heliade** gândește una locală pe care o numește „*Curierul Bucureștilor*”. Redactează, pentru a-și motiva actul publicistic, o „înștiințare” semnată de „Dătătorii gazetelor” adică el și asociatul său C. Moroiu. Își ia însă repede seama,

realizează că se impunea imperios o publicație națională, regândeste titrarea, și la 1 aprilie 1828 lansează prima serie din „*Curierul Românesc*”, care la următoarele serii, va suporta câteva retușări funcție de labilitatea evolutivă a limbii: „*Curierul Rumânesc*”, „*Curierul Românesc*”. Dacă la lansare „*Curierul*” va fi subtitrat „*Gazetta politică, administrativă și culturală*”, după aceea va fi sub titlu anunțată când „*Gazetta politică și comercială*”, când „*Gazetta politică, comercială și litterară*” aceste precizări vizând caracterul publicației, deconspirându-ni-se, astfel dorința lui Heliade de a răspunde sociologic - dacă e să privim astfel acest deziderat, cerințelor de poliinformare a publicului cititor. De altfel, în „înștiințarea” de care am amintit se motivează clar rostul său: „*Folosul gazetei este deobște și deopotrivă pentru toată treapta de oameni: într-însa politicul își pironeste ascuțitele și prevăzătoarele sale căutături și se adâncească în gândurile și combinațiile sale (...). Nu este nici o treaptă, nu este nici o vârstă care să nu afle plăcere și folos într-aceasta aflare vrednică și cuviincioasă cuvântării omului, adică în gazeta.*”

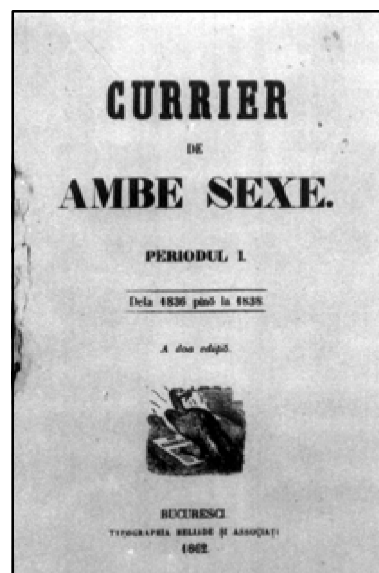
Este aici un adevărat și admirabil program publicistic în care se precizează că este „*gazeta patriei noastre și scrisă chiar în limba noastră*”.

Am spus că **Heliade** își asumase riscul apariției „*Curierului românesc*” într-un moment în care ar fi putut rata audiența la public. Însă succesul a fost sigur. Ne-o spune tot Nicolae Iorga: „*De altfel faima celui d'întâiu ziar românesc pătrunsese până la Românii din Paris*”²⁾ care vedeau în el „*un mijloc deosebit de a lumina pe fiecare asupra drepturilor sale*”³⁾.

Cert e că **Gheorghe Asachi**, la scurt timp de la apariție, va fi luat „*Curierul*” lui Heliade drept model pentru a sa „*Gazeta românească de la Esé*”, devenită apoi „*Albina românească*”, inspirându-se atât din ideile programului, cât și din rubricizare.

Cercetând mai ales colecțiile „*Curierului*” pe anii 1836 și 1847 mi s-a impus atenției câteva elemente de indubitabilă modernitate, vădindu-mi-se astfel viziunea lui **Heliade** asupra gestionării spațiului publicistic și a „*punerii în pagină*”.

În primul rând oglinda paginii este împărțită în două sau trei coloane verticale pe care sunt așternute

curgător materialele, manieră de lucru pe care o întâlnim și astăzi, de exemplu în presa scrisă din Statele Unite.

În aceste coloane, **Heliade** a „prins” rubricile fixe, începând cu editorialul în pagina I și, în aceeași pagină „novitatele” (noutățile momentului) „Știrile din năuntru” și „Știrile din afară” cu continuare în pagina a II-a. În interiorul gazetei și pe ultima pagina, a IV-a, alte rubrici fixe: „Variatăți” sau „Mosaicu” (cuprinzând varii informații tip „magazin”), „Literatură” și „Înștiințări”, fie oficiale, („poruncile ocârmuirii”), fie publicitare (despre negoț).

Heliade este nu numai editor, dar și „secretar de redacție”, așadar, faptul evidențiindu-se și din alegerea caracterului de literă, predilecția sa îndreptându-se spre aldienele corp 7, textul fiind bine reliefat „sărind” în ochii cititorului.

Că **Heliade** a înțeles să facă gazetărie modernă încă de la început de secol al XIX-lea, o putem deduce și din spiritul său managerial: a organizat riguros circuitul difuzării în Capitală și în județe și a stabilit prețul „Fieștecărui trup pe un an” (abonamentul anual).

În finalul acestor considerații putem spune parafrazând o metaforă a lui George Călinescu, persuadantă de altminteri, că de sub mantaua academică a târgovișteanului **Ion Heliade**

Rădulescu a ieșit, în spirit european, întreaga presă modernă românească de la el și până astăzi.

Dr. *George Coandă*

Universitatea Valahia Târgoviște

NOTE:

1. **Nicolae Iorga**, *Istoria presei românești*. Atelierele Societății Anonime „Adeverul”, București; 1922, p.41
2. *Ibidem*, p.43
3. *Ibidem*
 - *Presa literară românească*, București, Editura pentru Literatură, 1968, p.17-25
 - **George Călinescu**, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, București, Editura Minerva, 1982, p.132
 - **I. Hangiu**, *Dicționarul presei literare românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984, p.101-102.
 - **Georgeta Răduică; Nicolin Răduică**, *Dicționarul presei românești*, București, Editura Științifică, 1995, p.149-150
 - *Colecția „Curierul românesc” pe 1836*
 - *Colecția „Curierul român” pe 1847*

Heliade și „heliadismul” moldavobasorobeon

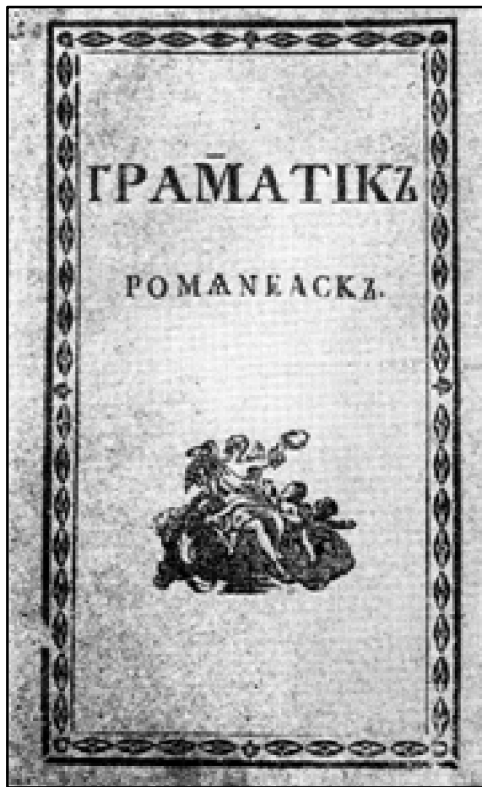
Ca și Titu Maiorescu, Ion Heliade Rădulescu face figură simbolică de începător absolut, de cavaler al Ideii ce se naște în propria ființă și se întrupează în fapte, în fapte de cultură bineînțelese. Are, prin excelență, o vocație a formativității. E un posedat al acelei blagiene *nisus formativus*, fără de care e imposibilă o realizare, o întrupare, un demers cultural. Propriile forțe-tumultoase, concentrate la limită și dotate cu o extremă putere regenerativă- îi sunt suficiente.

Heliade Rădulescu este înzestrat cu ceea ce Leo Frobenius denumea *vitalitate paideumatică* mereu înclinată spre supratensiune, spre obținerea rapidă a atotștiinței și armoniei. La acești oameni plini de vitalitate adesea dimensiunea ia locul intensității, iar intensitatea substituie dimensiunea. Este ceea ce se întâmplă în mod evident și la Heliade al nostru.

Vitalitatea paideumatică presupune o demonizare, o „robire de demoni” (zice Frobenius) în momentele supreme ale emoției artistice și religioase, ceea ce stimulează nespuse de mult actul creator, imprimându-i sporadicitate, spontaneitate, prosepțime, capacitate și disponibilitate de a crea din orice. Bățul de chibrit, pe care copilul îl transformă în vrăjitoare demonstrează transferul spontan al reprezentării din planul sufletului în planul conștiinței senzoriale, din

cuvânt în existență și conștiință. Este capacitatea creatoare culturală (paideumatică) în sine: „În lumea copiilor, aceasta este regula, la omul genial *înseamnă demonic*. (Voința genialității în opoziție cu vocația faptelor.)” (Leo Frobenius, *Paideuma, schiță a unei filosofii a culturii*, București, 1985, p. 103). Demoniacul se manifestă ca act ludic, acesta fiind de fapt „creația, replăsmuirea, factorul creator de sine” (*Ibidem*, p.104).

Despre o identitate absolută dintre *genial* și *demonic*, concretizată într-o disponibilitate creatoare, naturală, stihinică, putem vorbi și în cazul lui Ion Heliade Rădulescu. *Demiurgismul* său – căci de un adevărat demiurgism este vorba – e de esență romantică, impregnat fiind de raționalism clasicist, de mesianism socialist utopic cu rădăcini în mitul cristic, de demonism paideumatic general, din care nu lipsesc notele satanice. După acest principiu demiurgic întemeietor universul se replăsmuiește cu căderi de draci și zbor de îngeri, cu acumulări și concentrări de „puteri primordiale princepe”, cu naștere de corpuri cerești luminătoare de lume („A sis și, iată, suntem luminători ai lumii / Strălucitoare heliu, sori, principii de lumină, / Focare arhice centre de raze, de splendoare, / Planeți, astre, luceferi, sisteme de lumină, / Să lăudăm pe domnul!”), cu lupta dintre lumină și întuneric, cu plesniri și

învolverări de univers și despicări de abis, cu răștipete și bubuituri infernale.

Demiurgismul acesta e preeminescian, fiind axat și pe principiul eminescian al armonizării, al „dreptei cumpene”, al „echilibrului între antitese”.

Logosul vine să pună ordine în lumea anticristiazată, plină de culori apocaliptice, infernalizată: „...Și Antihrist domnește, / Despot pe lumea-ntreagă, cu varga sa de fier / Altarele distruge, corupe și zdrobește, / și țipete de sânge se-nalță pân' la cer // Se va deschide cerul, cuvântul iarăși vine, / De vii și de morți jude. Și mii de cherubimi / Pe palmele de flăcări pe-al omului fiu ține, / și laudă răsună prin mii de serafimi.”

Atât în plan mitopo(i)etic cât și în plan științific, Heliade Rădulescu este un „constructor” de sisteme, un căutător și realizator de principii sistemice. Sistemismul său este echivalent cu organicismul specific românesc, axat pe „echilibrul antiteselor” și pe ordinea naturală a lucrurilor.

Construcțiile sunt vizionariști în sens preromantic și valorifică sugestia biblice, kabalistice orifice și general-filosofice. Autorul *Zburătorului*, *al Mihaidei* și *al Căderii dracilor* cultivă esențialmente o mitopo(i)etică a *Logosului*, *al Marelui Cuvânt* prin care se întregește toată ființa: „Și spirite, și geniuri, și minți ce nasc știință / Se-ntrec să se închine la Marelui Cuvânt / Prin el să se-ntregească în toată-a lor ființă/ Și-într-însele să cheme al lui coborământ”.

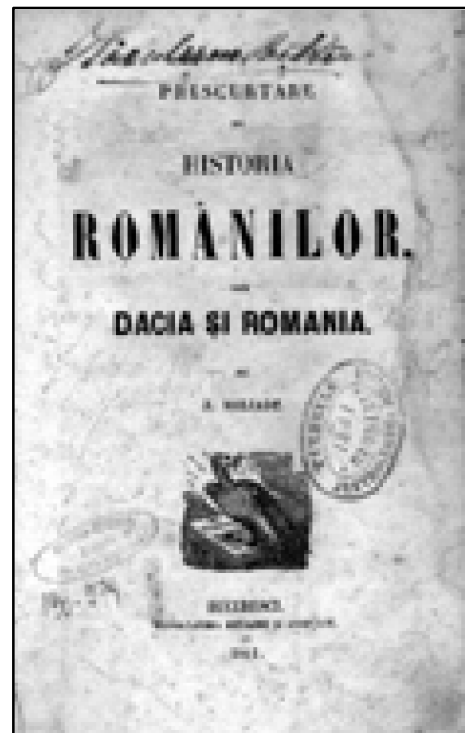
Ontos înseamnă pe deplin, la Heliade Rădulescu, *Loghos*, ființarea semnificând înstăpânirea și întruparea Marelui Cuvânt, a Divinului Verb. Structural, Universul se constituie din trinități din „delte” care intră în „matiaj”, într-un „concur” și „concordare”. Preluând din doctrinele lui Moise triunghiul Autoritatea Divină - Spiritul universal-Materia universală, el propune această transformare a trinității Eloim-Spiritul-Materia (Autoritatea-Activul-Pasivul) într-o trinitate inferioară și pasivă Spiritul-Materia-Universul (Activul, Pasivul-Rezultatul sau Efectul.) Logosul urmează aceeași scară descendentă a transformărilor, coborând din ipostaza

divină a cuvântului-lumină în ipostaze încarnate, materiale.

Cu toate că rămâne un poet mai degrabă al dimensiunii decât al intensității, Heliade Rădulescu este, așa cum a arătat și acad. Eugen Simion în cartea sa *Dimineața poezilor*, un mare poet al mișcării, al ascensiunii (zborului) și căderii, al amplitudinii (vastității) și nelimitatului (insuportabilului).

Creatorul de „principe”, de arhetipuri, dublat la pionierul cultural și de ființa mai specială a proscrisului a determinat adeziunea electivă a moldavobasarabenilor Alexandru Hâjdeu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Constantin Negruzzi și a cărturarilor care au făcut încercări disperate pentru a păstra spiritul românismului în Basarabia. Întâlnirea lor fundamentală cu Heliade Rădulescu are loc, astfel, sub semnul pionieratului cultural, al arhetipalității mitopo(i)etice și destinului comun de „proscriși”, de „exilați”. Corespondența lui Negruzzi purtată cu el, evocarea personalității sale prin trei discursuri de către Bogdan Petriceicu Hasdeu, reacția stărnită de apariția *Curierului românesc* concretizată în scrisoarea a opt oameni de cultură basarabeni, prezența în manualele mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni, și gramaticile ruso-române ale lui Gheorghe Codreanu, Iacob Hinculov, edițiile chișinăunene și invocarea conștiinței unității în lupta pentru ființa națională și limba română sunt tot atâtea mărturii elocvente ale acestei întâlniri formative. E o întâlnire ce are loc sub zodia unității limbii române și spațiului cultural românesc. Mitul Daciei, al „vechimii” (dacice), cultivat de Alexandru Hâjdeu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Alecu Russo, Constantin Negruzzi, Constantin Stamati, se pune sub semnul conștiinței aceleiași unități.

Bucuria apariției primelor numere ale *Curierului Românesc* în Moldova și Basarabia, aflate la 1829 sub

ocupația rusească, este consemnată într-o scrisoare trimisă ziarului de ieșeanul Dimitrache Pastiescul: „Eu, domnul Eliad, deși însemnez cel mai mic punct între frați, dar ca un patriot ce m-am pătruns de o simțitoare bucurie pentru începutul lucrărilor bunilor mei compatrioți, n-am putut tăcea și nu a vă mărturisi cunoștința (recunoștință), cinstire și

dragoste din partea tuturor Românilor câți se află în Moldova și Basarabia, având norocirea a mă întâmpla în primăvara trecută acolo, când s-a ivit cele dintâi gazete ale Țării Românești” (*Curierul Românesc*, nr. din 5 ianuarie 1830; scrisoarea e reprodusă în Petre V. Haneș, *Scritorii basarabeni*, București, Editura Casa Școalelor, 1936, p. 42).

Lui Heliade Rădulescu i se mai adresau, cu ocazia apariției *Curierului Românesc* opt tineri români care își făceau studiile la Paris printre care se afla și basarabeanul Ștefan Margeallă (zis și Marțela), funcționar la Ministerul de Externe de la Petersburg și autor al unei Gramatici (Gramatică rusească și rumâniască închipuită de Ștefan Margela și tipărită de departamentul opșteștii învățături - tom întâi, Sanct Petersburg, 1827): „Scrisoarea de la tinerii rumâni ce se află în Paris către redactorul Curierului - Bunule și iubite Compatriot, primește astăzi mulțumirea ce prin această scrisoare îți dau tinerii Rumâni (câți se află la Paris) pentru *Curierul Românesc* ce ai binevoit a ne trimite. De prisos ni se pare să-ți descriem câtă bucurie am simțit toți când am văzut că se tipărește și în patria noastră o gazetă: destul este să știți că prin vinele noastre circulează sânge rumânesc și este cu neputință să nu ne bată inimile de bucurie când vedem și auzim că să fac lucruri și așazământuri mântuitoare pentru patria noastră și care înlesnesc a se răvărsa luminile și cunoștințele care contribuiesc spre fericirea și folosul Rumânilor. Tipărirea în limba rumânească a unei gazete este negreșit între celelalte un mijloc deosebit a lumina pe fieștecă asupra drepturilor și datorii sale: și în tot chipul, orice bun Rumân este dator a-ți mulțumi pentru buna începere ce ați făcut. Suntem ai domniei tale, ca niște frați, Coleschi sovetnic St. Margeallă, Alexandru Lenci, Nicolae Băleanu, C. Brăiloiu, Dumitrache Goleșcu, C. Lenci, I. Vlăduianu, Costache Filipescu. - Paris 4 octombrie 1829” (*Curierul Românesc*, 1829, nr. 58 din 28 oct. 1829).

De menționat că scrisoarea celor 8 studenți români din Paris către Heliade Rădulescu a fost reprodusă în V.A. Urechia, *Istoria școalelor*, 1 - 1892 și, în traducere franceză, în Pompiliu Eliade, *De l'esprit public en Roumanie*, Paris, 1905, p.242: precum și în Petre V. Haneș *Scritorii basarabeni*, ed. cit. p.144-145.

Un capitol aparte în biografia de creație a lui Ion Heliade Rădulescu îl înscriu raporturile sale cu Alexandru Hăjdeu și Bogdan Petriceicu Hașdeu.

Demiurgismul heliadesc este relevat de Hașdeu ca un principiu universal al creației pe bază de consubstanțialitate cu creatorul suprem în discursul ținut cu ocazia serbărilor din 1881: „Domnii mei, această marmură reprezintă pe el. Nu-l vom numi, el n-are nume. Poeticul grai al Sântei Scripturi zicea creatorul lui Iehova, adică „cel care există”, fiindcă în natura –întregă Creatorul e pretutindeni și nu se află nicăieri în afară din natură. Ei bine, orice mare om al unei nații, creator într-o sferă mai restrânsă, este și el Iehova este „cel ce există”, e sinteză unei epoci, e fără individualitate, fără nume...”.

Bogdan Petriceicu Hașdeu făcea, evident, o confesiune *pro domo sua*, căci demiurgismul impersonal, axat pe un principiu constructiv sistematist era și punctul forte pragmatic al monumentalei sale opere. Lui Heliade îi lipsesc facultățile de a fi poet, filosof sau istoric; are însă geniu, care se impune prin „brodare”, prin „ghiciră” pe care o rectifică pe o cale metodică. O atare apreciere, prin

comparație cu Asachi defavorabilă acestuia („era învățat, foarte învățat, dobă de știință și de artă totodată mai vorbind vro zece limbi – dar Asachi nu avea nici o scânteie de geniu: de la dânsul nu va rămâne nimic”), o întâlnim în introducerea la proiectatul tom IV din *Etymologicum magnum romanicae*: „Al nostru Heliade nu era poet, nu era filosof, nu era istoric; dar totuși era un om de geniu. Geniul nu știe, nu vede, ci brodește. Dacă geniul a învățat multă carte, el poate să controleze, să verifice și să rectifice ghiciră sa pe o cale metodică. Dacă n-a învățat, rămâne numai cu ghiciră, o ghiciră necontrolată, neverificată, nercificată, adesea o singură picătură de adevăr între o mulțime de greșeli. Acea picătură însă merită de a fi semnalată, după cum merită a se scoate dintr-o movilă de nisip o foiță de aur” (B. Petriceicu Hașdeu, *Etymologicum magnum romanicae*, dicționarul limbei istorice și poporane a românilor, ediție îngrijită și studiu introductiv de Grigore Brâncuș, București, 1976, vol. 3, p. 658).

Tot de aici aflăm că întâlnirea lui Hașdeu cu Heliade avea loc la șase ani, când a citit „încântat” „departe în Basarabia” cea dintâi carte rumânească pe care o știa pe dinafară: *Crestomația ruso-moldovenească* a lui Hâncu.

Este revelatoare mărturisirea făcută de Bogdan Petriceicu Hașdeu în Cuvântarea aniversară rostită în ședința solemnă a Academiei Române, în ziua de 13 ianuarie 1902 cu ocazia Centenarului lui Eliade: „am fost totdeauna, sunt și voi fi Eliadist”. Mărturisirea este prilejuită de refuzul lui Titu Maiorescu de a vorbi la ședința sus pomenită. Hașdeu vorbește, la începutul cuvântării despre *tatăl* Eliade, căci - motivează el - „toți cei mai buni dintre Români cei bătrâni de acum sunt fii spirituali ai acestui mare dascăl, tribun și poet” (B.P. Hașdeu, *Publicistica politică*, ediție critică, prefață, note și comentarii de I. Opreșan, Ed. Saeculum I.O., București, 2001, vol.2, p.369) Eliade e, în viziunea lui Hașdeu, omul de la 1848 care ține o mână rezemată pe Tudor Vladimirescu, iar cealaltă pe Vodă Cuza.

Menționând cultura muntenească și formația sa sub „paternitatea” lui Lazăr, Hașdeu vorbește despre marea lui rază de iradiere în întreg spațiul rumânesc: „Eliade, văzut sau nevăzut, era pretutindeni în suflete, și nu numai până la Milcov, Kogălniceanu, și Costachi Negruzzi la Prut, Alexandru Hăjdeu și Constantin Stamatii la Nistru...” (Ibidem, p.373).

În aceeași cuvântare i se recunoaște lui Heliade Rădulescu meritul de a deconspira prin fabulele *Măceșul și Florile* și *Cântecul ursului* două intrigi speculate ale rușilor, printre care era și încercarea de a pune mâna pe minele rumânești.

Un alt capitol revelator al biografiei de creație a lui Heliade este corespondența și schimbul de idei și aprecieri cu „heliadistul” Constantin Negruzzi.

În *Păcatele tinerețelor* dăm de recunoașterea meritului lui Heliade Rădulescu de „a o dezbrăca pe fata lui Chiriac de toate țorțoanele străine: „Din norocire, un om veni. Un om care-și știa în perfecție limba sa. Un om ce era totodată poet, jurnalist, literator. El se numea Eliad. Acesta se apucă să dezbrace pe fata lui Chiriac, cum o chema el, de toate țorțoanele străine ce o desfigurau, și arătându-ni-o întâi goală, ca pre Vinera de Medicis, pentru ca să putem prețui formele ei cele mai frumoase, se apucă să o înveșmânte cu hainele cu cari era deprinsă și cari o prindeau. Dar văzu că nu era destul de a ne arăta grațiile fecioarei: trebuia să ne dregă și

gustul stricat; pricepu cu fireasca lui sagacitate că a brusca lecuirea era a nu ne mai vindeca, și așa mai întâi începu a alunga o grămadă de slove ce nu ne trebuiau” (*Păcatele tinereților*). În Scrisoarea XV (Critică) menționează de asemenea că „una din cele multe care învecinicesc numele lui Eliad în literatura românilor, este că ne-a scăpat de atâtea litere prisoselnice, ce încetul cu încetul începuseră a se împământeni în limba noastră”.

La rândul său, Ion Heliade Rădulescu apreciază foarte înalt preocupările literare și filologice ale lui Constantin Negruzzi, văzând în el „și pe bărbatul de geniu și pe bărbatul de gust” - căci croirea în general a unui plan, a unei sisteme, aflarea unei arte sau meșteșug dovedesc geniul aflătorului, iar cercetarea nuanțelor, desăvârșirea amăruntelor dovedesc gustul și formează frumosul” (Ion Heliade Rădulescu, *Scrisori și acte*, București, 1972, ediție îngrijită, texte alese, glosar, indice de George Potra, Nicolae Simache și George G. Potra „*Studii și documente*”, Ed. Minerva, București, 1972, p.16).

Negruzzi apare, în viziunea portretistică a lui Heliade Rădulescu drept un „bărbat versat în literatură, ce mult s-a ostenit și a cugetat în lucrarea limbei naționale, atât în general, cât și în cele mai mici amărunte” (*Ibidem*, p. 16).

„Eu sunt acel care am scris urmând gramaticii muntenilor, eu am tradus și tipărit pe Maria Tudor, Angelo, precum și alte mai mici compuneri ce s-au văzut în foile de București. Eu am scris a în loc de au și e în loc de îi; așadar pe mine mă ocărăște acest domn literator atât de prozaicește? Din ale mele alcătuirii (pe care le numește batjocorite) îl dogorește rușinea a câtă vre un fragment” (răspuns la intervenția lui Săulescu în „suplementele Albinei românești” din 29 iunie și 13 iulie, în care acuză pe Heliade că ar tinde să transforme dialectul muntean în limbă literară românească și să muntenizeze operele moldovenilor apărute la București).

„Dar noi să scriem cu slovele părintelui Chiril, când n-avem nici un amestec cu sfinția sa și cu limba d-sale? Interesul ce ne face să reluăm literele strămoșești este cunoscut de toți românii, este să ne apropiem de lumea civilizată și să ne dezlipim odată - măcar cu limba - de națiile eterogene” (C. Negruzzi, *Alexandru Lăpușeanul*, București, 1964, p. 217).

Heliade, după opinia lui Negruzzi, a simplificat alfabetul, a scos din uz ocsiile, variile și perispomenile și alte „bastarde litere, burduhoase, grebănoase, ovale, rătunde, sucite și cârligate”.

Înalta prețuire a demersului filologic al lui Negruzzi denotă o fervoare programatică ce continuă demiurgismul mitopo(i)etic propriu-zis, axând-o pe o temeinică axă sistematică, pe un plan incipient bine articulat, pe artă și meșteșugul „aflării”, adică a cercetării, investigației, pe cercetarea nuanțelor și „amăruntelor” (care să dovedească gustul și să formeze frumosul). Atât Heliade cât și Negruzzi sunt niște sistematisti care-și concep sistemul în spirit platonician, al kolokoghatiei estetice antice și al clasicismului care impune respectul principiilor și legilor, al întregului, sfericului, rotundului. Ca și în viziunile sale poetice

urierizate, „vulcanizate”, puse sub semnul magmaticului incandescent, al unei adevărate *Sturm und Drang* Heliade opune *haosului, ordinea, armonia*, cu alte cuvinte, *punerea în sistem*. Evident o sistematizare determină circumscrierea unui cerc hermeneutic bine delimitat, bazat pe o constituire autarhică, intrinsecă. Așa cum universul se creează pe baza propriilor forțe, a „principiilor” luminoase, a „cereștii armonii”, a „virtuților și veseliei”, a sfintei atmosfere a „luminii celii vii” (Căderea dracilor), - totul pus sub „al lumii plan” simbolic preursit”, tot astfel universul limbii se ordonează după „natura și însușirea ei”, în așa fel ca să exprime plener gândirea: „Sistema mea, precizează Heliade în întinsa scrisoare către Negruzzi din 27 iulie 1836, a fost ca să poată cineva aduce limba în stare pe cât se poate a exprima tot ce se gândește, fie în materie fizică, fie morală, fie politică, fie religioasă. Pe drumul acesta am vrut să am povață, de se va putea, *dreptul cuvânt, armonia și energia* și sau pe catetrele să le întrebuițez, deodată, sau după întâmplări să aleg pe cea mai preferabilă și mai potrivită cu împrejurarea” (Ion Heliade Rădulescu, *Scrisori și acte*, București, 1972, p. 17).

Dreptul cuvânt îl presupune constituirea limbii după propria ei fire ca atare, „rumânirea” ei firească - așa cum au

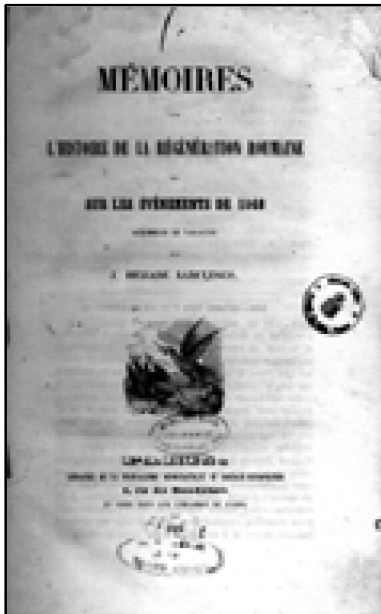
greceit, latinit, italianit... grecii, romanii, italienii, *armonia* cere ca în „această pravilă de a rumâni zicerile” să nu se uite și drepturile ei de a face excepții de la pravila și de a se feri de „asprimea întâmpinului celui urât”, iar *energia*, bazată pe dreptul cuvânt, va evita „lungimea zicerilor”, repezindu-se ca fulgerul din gură și tunând în inimile ascultătorilor.

Și Constantin Negruzzi are intenții sistematiste, vorbind despre *țesătura limbii noastre* (în consens cu *structura gramaticală heliadescă*), și de tipul limbei și de „construcția limbii noastre.” În *Scrisoarea XIV (Critică)* vorbește chiar de o știință sistematică, de „adunarea” și așezarea limbii: „Dacă limba ar fi rămas precum se vede în cărțile vechi și se aude în gura poporului, și vreun om înzeștriat c-o știință sistematică a limbelor rude s-ar fi apucat a o aduna și a o așeza, precum cer tipul și originea ei, negreșit că am fi scăpat de toate aceste pleonasme, fiorituri și cacofonii”.

Ne amintim la acest cel de-al doilea centenar al lui Heliade Rădulescu de finalul Cuvântării la Academia Română cu prilejul primului centenar în care se spunea că oferă, ca semn de comemorațiune, o cupă de argint din care închinase bunicul său, Tadeu, la botezul tatălui său Alexandru.

* *Comunicare ținută în cadrul Ședinței omagiale a Academiei Române dedicată bicentenarului nașterii lui Ion Heliade Rădulescu (14 ianuarie 2002).*

Acad. *Mihai Cimpoi*
Președintele Uniunii Scriitorilor
din Republica Moldova

Din viața bibliotecilor

DESPRE BIBLIOTECA

VĂCĂREȘTILOR

*

Vechea familie a boierilor Văcărești a lăsat multe secole urme adânci în viața politică, socială, economică și culturală a Țării Românești. Mulți dintre ei au fost ctitori de biserici sau au contribuit la repararea și înzestrarea acestora. De asemenea, reprezentanți ai acestei familii (Stanislav, Constantin, Ștefan) au avut și preocupări istorice, literare.

În privința bibliotecii familiei Văcăreștilor ne-am axat documentarea noastră mai întâi pe listele de cărți existente în colecțiile Bibliotecii „V. A. Urechia” Galați¹ (dintre care unele cu ex-libris). Cum au ajuns cărțile aici? În darea de seamă pe anul 1894, bibliotecarul Valeriu Surdu specifică „Cu suma de 1000 lei pusă în bugetul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, s-au procurat prin D-I V. A. Urechia, biblioteca lui N. și E. Văcărescu, precum și rari atlase, cărți vechi românești, referindu-se la istoria patriei – 261 opuri și 348 volume”².

De asemenea, a fost cercetată lucrarea „Documentele Văcăreștilor”³, a lui Mihai Caratașu ca și alte acte aparținând acestei familii, existente în colecțiile Bibliotecii Academiei Române, în special manuscrisul 1651 (f. 185, 189, 226, 228). Aria de investigație este în curs de extindere (ne referim la colecțiile Bibliotecii Naționale, Bibliotecii Județene „I. H. Rădulescu” Dâmbovița, Colegiului Național „Ienăchiță Văcărescu” din Târgoviște sau fondurile Direcției Județene Dâmbovița a Arhivelor Naționale)⁴.

O parte a fondului bibliotecii lui Ienăchiță Văcărescu, transmis urmașilor, se pare că este de proveniență moldovenească, după cum afirmă Nicolae Iorga în studiul „Originea moldoveană a lui Ienăchiță Văcărescu”⁵. Acesta subliniază greutățile procesului pe care Sanda, sora cronicarului Ion Neculce, măritată cu Donea Vistiernicul (căpitan de margine din Țara Românească, ajuns mare vistier sub Nicolae Mavrocordat), „îl purta cu rubedeniile ei moldovene pentru cărțile grecești ale tatălui său” [Enache

Grămăticul, n.n.] care era tatăl vitreg al lui Neculce. Sanda avusese o fiică, Ecaterina, care se măritase cu Ștefan Văcărescu⁶ [tatăl viitorului poet, n.n.]. Susținea că Enache grămăticul a fost om „spudeos”, că ei „i-ar fi trebuit acele cărți, în timp ce cumnatu-său, preocupat mai mult cu afaceri n-au avut nici o treabă cu dânsle”⁷.

Analizând listele cu cărți ale **Bibliotecii** lui Ienăchiță înclinăm să credem că cele tipărite la Lipsca, de exemplu, ar putea avea o asemenea proveniență, moldovenii având legături durabile cu acest centru comercial și cultural.

De asemenea, Ștefan Văcărescu cu o cultură deosebită, având talent poetic dar și oratoric, a sporit desigur și el zestrea acestei biblioteci însuflând copiilor săi Maria, Ștefan și Ianache, dar mai ales celui din urmă, dragostea pentru carte, ca purtătoare a civilizației umane. Argumentația noastră se sprijină pe faptul că Ștefan se afla în anturajul domnului Constantin Mavrocordat, care a lăsat la rândul său o bogată bibliotecă⁸.

Ce a adăugat în timp, la acest fond, Ienăchiță și urmașii săi? Vom răspunde având în vedere anumite criterii: **locul unde au fost tipărite** (urmărindu-se aria de proveniență); **întinderea în timp**; **autorii preferați**; **problematica abordată**.

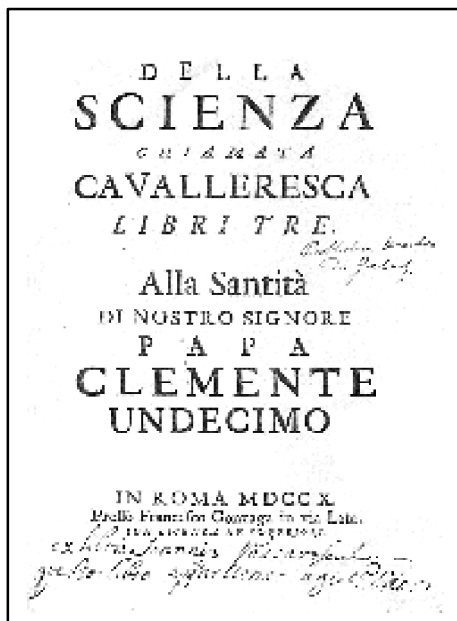
Privitor la **locul apariției**, cele mai multe sunt din Paris (67), Viena (31), Veneția (17), Amsterdam (7). Alături de acestea apar ca loc de tipărire: Roma, Geneva, Haga, Frankfurt, Metz, Lyon, Bâle (Basel), Anvers, Rouen, Avignon, Londra, Bruxelles, Liège, Hamburg, Lausanne, Praga, Padova, Patavia, Berlin, Lipsca, Pesta, Moscova, Göttingen. Totodată semnalăm și lucrarea lui Dimitrie Cantemir „Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu Lumea sau Giudețul

Sufletului cu Trupul”, apărută la Iași, în 1698 (cu însemnarea: „Janache Văcărescu ot mahalaua Popa Soare, 1799”), precum și un exemplar din „Învățătura creștinească”, tipărit la București, în 1809.

Din punctul de vedere al **țărilor unde au apărut cărțile** se remarcă faptul că cele mai multe sunt din Franța (Paris, Marseille, Metz, Lyon, Rouen), Italia (Veneția, Padova, Roma), Imperiul Habsburgic (Viena, Pesta), ceea ce explică preferința Văcăreștilor spre cultura acestor țări. Sporadic apar Germania, Anglia, Țările de Jos, Rusia.

Studiind **întinderea în timp**, cea mai veche achiziție a lui

Ienăchiță Văcărescu este „*De situ orbis Libri, XIII*” de Strabon, apărută în 1552 la Amsterdam, urmată apoi de cele care poartă ex-librisul lui Nicolae Văcărescu: „*Culegere de fabule (basme), nuvele și alte poezii fugitive sau ierbar moral*”, de M-me Genlis, apărută la Viena în 1816, și „*Arta de a judeca / considera caracterul bărbaților după scrisul lor*”, Paris, 1816.

În acest interval remarcăm: din secolul al XVI-lea, 2 volume; secolul al XVII-lea, 8 volume; secolul al XVIII-lea, 50 de volume; prima parte a secolului al XIX-lea, 99 de volume. Multe din lucrările cumpărate de Nicolae Văcărescu, în special cele semnalate de Mihai Caratașu, nu sunt dateate ca apariție, ele identificându-se doar prin loc.

În colecțiile Bibliotecii „V. A. Urechia” Galați erau menționate 109 titluri în 204 volume (dintre care 26 sunt cu ex-libris și însemnări manuscrise de la Ienăchiță Văcărescu, Nicolae și Alecu). Se păstrează și astăzi 153 de volume, reprezentând 94 de titluri, restul dispărând în timp.

În privința celor de la Academia Română, cercetate de noi, sunt 42 de titluri în 104 exemplare, iar în „*Catalogul manuscris*” al cărților, în limba greacă, aflate în posesia lui Nicolae Văcărescu, 70 de titluri în 170 de volume.

După propria-i mărturisire, Ienăchiță Văcărescu a folosit în special pentru „*Istoria prea puternicilor împărați othomani*”, cărți ale învățaților europeni „*greci, latini, franzezi, și itali, dintru ale cărora istorii cu multă băgare dă seamă făcând o adunare, arătă pă scurt toate câte ar putea da o idee pă deplin la cititori dă curgerea, starea și ocârmuirea împăraților othomani*”⁹. Pe margine el consemna numele lui „*Nichifor, Zamora, Laonic, Leungravie, Ladvoat, Cantemir, Volter, Busing*”¹⁰. În cărțile sale cu autograf mai apar, nume ca: Maței Scipione, Giovani Veneroni, Cicero.

Analizând atât „*Catalogul manuscris*” al cărților în limba greacă ale lui Nicolae Văcărescu cât și cele cu însemnări manuscrise existente în colecțiile Bibliotecii Academiei Române sau ale Bibliotecii „V. A. Urechia” Galați, paleta autorilor se diversifică mult. Sunt menționați: Homer, în versiunea lui Gheorghios Russiades, Tucidide, Strabon, Platon, Aristotel, Varinus, Bernardino Pianzola, Lucian din Samosata, Tasso, Fenelon, Diderot, Lessing, Carlo Goldoni, A. R. Lesage, A. Prevost ș.a.

Este interesant de semnalat **autorii preferați** ai lui Iancu Văcărescu, în special din literatura franceză: Millevoeye, Gilbert, Parny, J. B. Rousseau, Voltaire, Dellile, La Fontaine, Doamna de Genlis, Scribe, Dupeuty, Florian, Pauqueville, M. Condorcet, Condillac, M. Anquetil.

Din punct de vedere **tematic** observațiile asupra acestei biblioteci sunt utile pentru creionarea profilului cultural, evidențiind cunoștințele pe care le-au avut membrii familiei Văcăreștilor în numeroase domenii. Astfel, întâlnim lucrări istorico-geografice, social-politice, lingvistice, științifice și beletristice.

Ienăchiță Văcărescu prefera cartea italiană și apoi pe cea franceză. Nicolae Văcărescu, mare iubitor de carte, de formație clasică (cel care împrumuta la 1 aprilie 1817 de la dascălul Ioan Mavromati Kerkireu suma de 2098 de groși, pentru „*niște cărți cumpărate*”)¹¹, a îmbogățit biblioteca în special cu lucrări grecești.

Dr. Victor Petrescu

NOTE:

¹ Cf. V.A. Urechia, *Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților aflate la 1890, în Biblioteca „V.A. Urechia”*, Supliment nr. 3, București, Tip. F. Göbl, 1890, p. 100-105, 140.

² Constanța Bădic, Lucia Gheorghiu, *Cărți din biblioteca poezilor Văcărești, existente în Biblioteca „V.A. Urechia” Galați*, în *Biblioteca*, nr. 1-2, 1985, p. 52.

³ Mihai Caratașu, „*Documentele Văcăreștilor*”, București, Editura Litera, 1975, p. 284-287.

⁴ Cf. Anexe ale lucrării prezintă unele din cărțile existente.

⁵ Nicolae Iorga, „*Originea moldoveană a lui Ienăchiță Văcărescu*”, în *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice*, tom X, 1929, p. 345 – 351.

⁶ *Ibidem*, p. 346.

⁷ Cf. D. Velciu, *Un diac din sec. al XVIII-lea. Enache grămăticul, în Limbă și literatură*, an XX, București, 1969, p. 199 – 207.

⁸ Nicolae Iorga, *Catalogul bibliotecii lui C. Mavrocordat*, în *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice*, tom XXXVII, 1914 – 1915, p. 85-120.

⁹ *Opere. Poezii Văcărești*, Ediție Cornel Cârstoiu, București, Editura Minerva, 1982, p. 187.

¹⁰ *Idem*.

¹¹ Pachetul CMXXXI/204, Biblioteca Academiei Române.

Animație culturală în bibliotecile publice

ZILELE BIBLIOTECII „ION HELIADE RĂDULESCU” DÂMBOVIȚA

Desfășurate în perioada 23-26 aprilie 2002 în prezența unui numeros public (elevi, studenți, oameni de cultură etc.) precum și a reprezentanților autorităților administrative județene și municipale, **Zilele Bibliotecii** au cuprins activități culturale și profesionale cu o diversă adresabilitate, dedicate unor evenimente spirituale semnificative pentru anul 2002. Dintre acestea menționăm:

- **Simpozion:** *Orizonturi contemporane în biblioteconomie* (cu prilejul **Zilei Bibliotecarilor din România și Zilei Mondiale a Cărții și Dreptului de Autor**), susținut de profesorii: Viorica Arghir, director, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița; Victor Petrescu, director, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”; Emil Vasilescu, redactor șef, revista Biblioteca; Alexandru Oproescu, director, Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu” Buzău; Dumitru Lazăr, director, Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea; Sorina Niță, lector, Universitatea „Valahia” Târgoviște; Lucian Grigorescu, expert, Casa Corpului Didactic Dâmbovița.

- **Lansarea volumelor:** Emil Vasilescu: *Anton Holban*, București, Erc Press, 2002 (editat cu prilejul centenarului nașterii scriitorului); I.C.Vissarion: *Ber Căciulă*, Târgoviște, Editura Pildner & Pildner, 2001 (ediție îngrijită de Lucian Grigorescu); George Coandă: *Spiritul istoric românesc. Imagini geopolitice și de geocivilizație*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2002; Alexandrina Dinu: *Cărările timpului*, Târgoviște, Editura Pandora, 2002.

- **Prezentarea** ultimelor numere ale revistelor: *Curier*, revistă de cultură și bibliologie, nr. 15/2001; *Litere*, revista de cultură, martie 2002;

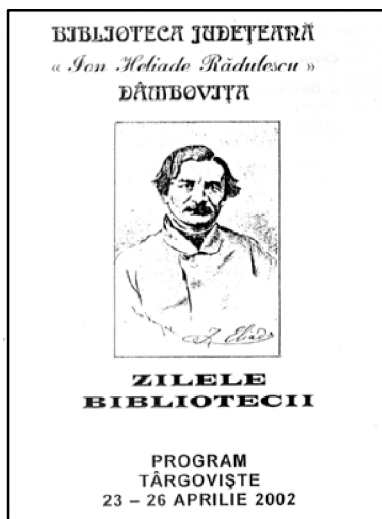
- **Masă rotundă:** *Prezent și perspective în activitatea editorială*

târgovișteană;

- **Medalion:** *Ludwig van Beethoven* (cu prilejul a 175 de ani de la moartea compozitorului german) desfășurat la Liceul de muzică și arte plastice Târgoviște, susținut de prof. Ileana Fanache (Biblioteca Județeană „I.H.Rădulescu”) și prof. Olimpia Zaharia;

- **Dezbatere:** *Mediul înconjurător și ocrotirea lui*, cu participarea conf. univ. dr. Costică Păun (Universitatea „Valahia” Târgoviște) prezentarea, în acest cadru, a lucrării sale *Meteorologie și climatologie*, Târgoviște, Editura Oraj, 2002;

- **Microsesiune de comunicări și referate** ale studenților Secției

Biblioteconomie-Arhivistică din cadrul Universității „Valahia” Târgoviște, în coordonarea lect. univ. Victor Petrescu, Erich Agnes, Sorina Niță;

- **Simpozion:** *Ion Heliade Rădulescu – ctitor de cultură națională*;

- **Întâlnirea** cititorilor copii cu scriitorul Gheorghe Zarafu, desfășurată la Secția de împrumut pentru copii și la Școala „I.A.I. Brătescu-Voinești”, moderatorul activității fiind prof. Rodica Alexandru, bibliotecar, Biblioteca Județeană „I.Heliade Rădulescu”;

- **Consfătuire metodică** pe tema: *Biblioteca publică, centru de cultură și educație în comunitatea locală*,

desfășurată la Biblioteca comunală Mănești (participanți fiind bibliotecari din comunele așezate pe Valea Dâmboviței); aniversarea a 60 de ani de la înființarea bibliotecii comunale Produlești, ambele activități fiind coordonate de metodistul bibliotecii județene;

- **Vernisajul expozițiilor:** *Cărți cu Ex-libris-uri în colecțiile Bibliotecii județene „I.H. Rădulescu; Scriitori dâmbovițeni contemporani; Ion Heliade Rădulescu*-prezentate de Serghie Paraschiva, șef serviciu Biblioteca Județeană.

MORENI (21, 22 Iunie 2002)

Zilele Bibliotecii au fost deschise în prezența jr. Ion Lăzărescu, primarul orașului Moreni; prof. Viorica Arghir, director, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița, prof. Victor Petrescu, director, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”. În alocuțiunile rostite a fost subliniat rolul acestei instituții de cultură, în educația permanentă a populației locale, frumoasele perspective ce vizează desfășurarea demersului său cultural.

Au avut loc următoarele activități:

- **Simpozion:** *Ion Heliade Rădulescu – ctitor de cultură națională* susținut de profesorii: Viorica Arghir, Victor Petrescu, Monica Zamfir (Liceul „I.L. Caragiale” Moreni);

- **Prezentarea volumelor:** *Moreni-pagini de monografie*, de Ion Stoica, Ion Lăzărescu, Editura Veronica, 2001; *Moreni- un secol de petrol*, de Ion Stoica, Vasile Dragomir, Ploiești, Editura Karmatoress, 2001, moderator fiind Elena Drăgulin, responsabilă Bibliotecii orașenești.

- **Consfătuirea metodică:** *Biblioteca-centru de cultură și educație în comunitatea locală*, coordonator prof. Florin Dragomir, metodist, Biblioteca Județeană, cu participarea bibliotecarilor din școli, societăți comerciale din oraș

și comunele învecinate;

- Simpozion: „*Ion Luca Caragiale - noi și ai noștri*” susținut de profesorii Cristian Crăciun, Irident Nedelcu și elevele Mădălina și Cristina Bârgu;

- Dramatizare: „*Conul Leonida față cu reacțiunea*” în interpretarea unui grup de elevi de la Liceul „I.L. Caragiale” sub îndrumarea prof. Monica Zamfir;

- Vernisajul expozițiilor de carte: „*Ion Heliade Rădulescu - omul și opera*” (a prezentat Diana Beldiman, bibliotecară), „*Scriitori dâmbovițeni contemporani*” (Mădălina Răducu, bibliotecară), de desene „*Caragiale și personajele sale celebre*” (au expus elevi de la Școala nr. 4, prof. Elena Băniceru)

LUCIENI (4-5 Iunie 2002)

Activitățile programate au debutat în prezența prof. Viorica Arghir, director, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița, prof. Victor Petrescu, director, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”, primarului comunei, Gheorghe Drăgan care a și prezentat unele date monografice despre localitate, perspectivele de dezvoltarea ale acesteia.

În contextul aniversării a 150 de ani de la nașterea lui I.L. Caragiale, au avut loc: un medalion literar susținut de Georgeta Teodorescu (prof. Școala Lucieni), Viorica Dobre (funcționar, primăria Lucieni), Constantin Jenica (bibliotecar); dramatizare „*Amicii*”; concurs literar „*Teatrul lui Ion Luca Caragiale*” (echipaje de la școlile Răciu și Lucieni); expoziție de carte.

Programul a fost completat cu: evocarea „*Vasile Pârvan*” (75 de ani de la moartea istoricului); întâlnire cu scriitoarea târgovișteană Alexandrina Dinu Paraschiva, care și-a prezentat ultima carte scrisă „*Cărășile timpului*”; expoziția de desene „*Curcubeul copilăriei*” (lucrări ale elevei Alexandra Pătulea, premiul III la un concurs internațional de desene de la Arad-2001); expoziția de carte „*Istoria poporului român în literatura națională*”.

De asemenea, au avut loc activități profesionale la care au participat bibliotecarii din comunele apropiate municipiului Târgoviște.

ANIVERSĂRI BIBLIOTECI

Produlești (24 aprilie a.c.). Despre evoluția lecturii publice în această localitate au vorbit profesorii Marin Grigore, primarul comunei, Constantin Rizea (viceprimar) și bibliotecara, Mihaela Voicu. Aceștia au subliniat rolul bibliotecii ca instituție culturală în sistemul educațional local, obiectivele și modalitățile prin care poate contribui la educația permanentă și pregătirea profesională a populației. Au fost transmise mesaje din partea Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”, din partea Bibliotecii comunale Gura Șuții, prin care s-au făcut aprecieri asupra activității bibliotecii în cei 60 de ani de activitate, s-au dat asigurări de îndrumare, sprijin și colaborare în realizarea atribuțiilor și responsabilităților ce îi revin, acum și în perspectivă.

Moroieni (25 iunie a.c.). A avut loc simpozionul „*Tradiții ale lecturii publice în comuna Moroieni*” susținut de prof. Avram Cobianu și bibliotecar Daniela Dicu, însoțit de expoziția de carte „*Moroieni în mărturie și documente*”. Au fost transmise mesaje de felicitare din partea Bibliotecii Județene, bibliotecilor comunale Buciumeni și Moțâieni, cu prilejul aniversării a 75 de ani de la apariția lecturii publice în această frumoasă localitate dâmbovițeană.

CENTRE METODICE

În semestrul I al acestui an, am continuat organizarea unor activități profesionale și de animație culturală în centrele metodice ce grupează, teritorial, bibliotecile comunale. Desfășurate sub forma unor schimburi de experiență, dezbaterile s-au referit la atragerea spre lectură a membrilor comunităților locale, realizarea indicatorilor biblioteconomici orientativi, au vizat strategia ce trebuie adoptată de bibliotecă în optimizarea și perfecționarea actului de lectură.

Au fost studiate documentele de organizare și desfășurare a activității bibliotecilor gazdă, s-au făcut propuneri pentru o mai bună organizare, așezare și conservare a colecțiilor în condițiile accesului liber la raft pentru diversificarea instrumentelor specifice

de valorificare a acestora (coordonator Cornel Albuleț, șef birou dezvoltare, evidență, prelucrare, organizarea cataloagelor la Biblioteca Județeană).

Tema dialogului profesional a fost: *Biblioteca publică - centru de cultură și educație în comunitatea locală* (coordonator: Florin Dragomir, metodist, Biblioteca Județeană). S-au adus în discuție procedeele ce pot fi utilizate de bibliotecă, pentru ca împreună cu alte instituții implicate în dezvoltarea spiritualității locale, să contribuie la stimularea interesului tineretului școlar, altor categorii sociale și profesionale pentru cultură.

Ca și în semestrele anterioare, în consfăturile metodice organizate au avut loc și activități de animație culturală pe care le redăm în continuare:

Vulcana Băi (22 februarie 2002)

Au participat bibliotecarii din zona orașului Pucioasa (Bezdead, Brănești, Buciumeni, Glodeni, Moroieni, Moțâieni, Pietroșița, Runcu). După prezentarea unor date din monografia comunei de către Raluca Cârnu, profesor de istorie la Școala „Ion Mareș” Vulcana Băi a avut loc medalionul literar „*Grigore Alexandrescu - poet, traducător, publicist*”, personalitatea scriitorului fiind evocată de profesorii Ștefan Ion Ghilimescu (consilier, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița), Victor Petrescu (director, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”) și Pompilia Miculescu (bibliotecar). A fost prezentat recitalul poetic *Suvenire și impresii, epistole și fabule* de către un grup de elevi de la școlile din Vulcana de Sus și Vulcana Băi pregătiți de profesorii Elena Vasile, Gheorghiza Dragnea și Elena Oproiu. Menționăm prezența la toate activitățile desfășurate a prof. Emil Drăghici, primarul comunei, un iscusit și eficient conducător al administrației publice locale, implicat al actului de cultură, de lectură.

Gura Foi (7 martie 2002)

Bibliotecarii din jurul orașului Găești (Cobia, Corbii Mari, Crânguri, Dragodana, Hulubești, Ludești, Mătăsaru, Mogoșani, Morteni, Petrești, Șelaru, Uliești, Valea Mare, Vișina), au asistat la activități dedicate Zilei Internaționale a Femeii (evocare: Mariana Niță, bibliotecar; montaj literar-muzical susținut de elevi ai Școlii

Gura Foi în pregătirea prof. Constanța Marin și a bibliotecarei) aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui I.L. Caragiale (dramatizare: *Five o'clock*; expoziție de carte).

Dobra (18 aprilie 2002)

Activitatea culturală a fost dedicată lui I.L. Caragiale. Despre personalitatea și creația scriitorului au vorbit profesorii: Georgeta Vulpescu și Nicolae Nicolae. Au participat bibliotecari din centrul metodic Băleni (Butimanu, Bilciurești, Bucșani, Băleni, Comișani, Cojasca, Crevedia, Cornești, Finta, Niculești).

Mănești (25 aprilie 2002)

Au fost prezente comunele aflate pe Valea Dâmboviței (Bărbulețu, Cândești, Dragomirești, Malu cu Flori, Pucheni, Tătărani, Văleni, Voinești). Activitatea culturală a fost dedicată aniversării bicentenarului nașterii lui Ion Heliade Rădulescu. Despre contribuția sa la dezvoltarea culturii românești au vorbit prof. Simona Drăgănescu, Elisabeta Călin și Georgeta Marin, bibliotecare, Elena Mihăilă, elevă. A urmat recitalul

poetic *Zburătorul* interpretat de un grup de elevi, sub îndrumarea prof. Georgeta Moraru, directoarea Școlii Mănești. De asemenea participanții s-au întâlnit cu scriitoarea Alexandrina Dinu Paraschiva care și-a prezentat ultimul său volum *Cărările timpului*, apărut la Editura Pandora, 2002.

Dărmănești (14 mai 2002)

Au fost derulate următoarele manifestări: masă rotundă „Principiile europene ale drepturilor omului și cooperării - premise ale Europei unite” (coordonator Florin Dragomir, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”); medalion literar „I.L. Caragiale - 150 de ani de la naștere” susținut de prof. Aurelia Nistor și Meli Perșunaru, bibliotecară; recital poetic „Eroii neamului în literatura română” interpretat de un grup de elevi sub îndrumarea profesorilor Iulian Mihai Popescu și Aurelia Nistor; întâlnire cu scriitoarea târgovișteană Alexandrina Dinu Paraschiva. Au participat bibliotecari din zona orașului Moreni (Gura Ocniței, Iedera, I.L. Caragiale,

Ocnița, Răzvad, Valea Lungă, Vârfuri, Vișinești).

Răcari (23 mai 2002)

Au fost prezenți bibliotecari din comunele: Brezoaietele, Braniște, Ciocănești, Conțești, Costești-Vale, Lungulețu, Odobești, Potlogi, Poiana, Sălcioara, Slobozia-Moară. Activitatea culturală a fost dedicată aniversării nașterii lui Ion Luca Caragiale, personalitatea acestuia fiind evocată de profesoarele Niculina Mironescu și Cristina Ioniță.

Lucieni (4 iunie 2002)

Au participat bibliotecari din comunele Aninoasa, Doicești, Gura Șuții, Nucet, Produlești, Șotânga, Ulmi, Văcărești. Aceștia au asistat la manifestările programate în cadrul *Zilelor Bibliotecii Comunale Lucieni*, prezentate în acest număr.

Grupaj realizat de prof.

Florin Dragomir

Lectura publică în orașul Titu

Atestat documentar din anul 1631, situat în partea de sud a județului, Titu a devenit oraș în 1968. Aici s-a născut actrița Marioara Voiculescu, a copilărit actorul Mihai Popescu, au activat pictorul Nicolae Grigorescu (născut la Pitaru-Dâmbovița) și scriitorul de la Costeștii din Vale, I.C. Vissarion, iar mai recent poetul și dramaturgul Cățina Cazan Ion.

Începuturile lecturii publice se regăsesc încă înainte de anul 1956 într-o mică bibliotecă organizată într-un local din Titu Gară, având circa 550 de volume. Odată cu înființarea raionului Titu, în anul 1956, este mutată în Titu Târg, devenind Biblioteca Centrală Raională, cu o colecție de 5630 de volume și circa 500 de cititori înscriși, având încadrați doi bibliotecari care îndrumau unitățile similare din întreg raionul.

În anul 1959 se construiește Casa de Cultură și biblioteca este mutată într-o sală încăpătoare aflată la etajul acesteia, însumând o colecție de 7.500 de volume. Din anul 1960 își mărește activitatea prin crearea unor posturi noi, devenind centru metodic de îndrumare și control al bibliotecilor satești din raion.

Bibliotecari ca: Grosu Boris, Oprea Lucian, Coantă Ion, Călin Constanța, Ioniță Ion, Grecu Marinei, Mihăescu Elena, Coman Stela, Vorovenci Maria și-au adus contribuția la dezvoltarea activității lucrând cu pasiune. Începe organizarea mijloacelor de informare: cataloagele alfabetic și sistematic. Se înființează sala de lectură dotată cu 10 mese (20 de locuri), unde cititorii pot consulta lucrări la cerere, publicații, periodice, putându-se informa și documenta.

Este o perioadă de afirmare a acestei instituții datorită

cerințelor impuse de noua structură, de îndatoririle pe care le avea ca for metodic, implicându-se în organizarea multor biblioteci comunale, în activitatea de formare și instruire a celor ocupați în sfera lecturii publice.

Din 1968 biblioteca orașenească funcționează cu două posturi, iar din anul 1970 până în prezent, cu un singur post. Această situație duce la îngreunarea activității bibliotecii, atribuțiile fiind din ce în ce mai mari, mai ales că de peste 17 ani nu mai dispune nici de un cadru pentru întreținerea localului. De aceea, prin forțele proprii, am încercat să avem o atmosferă plăcută și primitoare în sediu, fără prea mult ajutor din partea organelor locale.

Creșterea colecțiilor în decursul timpului a impus extinderea spațiului, (se lucra într-o singură sală), creându-se încă trei secții: literatură științifică și artă, literatură social-politică și istorie, informare și publicații periodice. Colecțiile au fost reorganizate după criteriul accesului liber la raft și cel sistematic-alfabetic, pentru o rapidă informare a utilizatorilor săi.

Acționând cu responsabilitate pentru realizarea îndatoririlor profesionale, s-a urmărit permanent o dezvoltare judicioasă a fondului de documente pentru a se asigura caracterul enciclopedic al acestuia, prelucrarea biblioteconomică și valorificarea lui.

Biblioteca orașenească deține în prezent un număr de 32.000 de volume, înscriind anual circa 2100 de cititori la o populație de 10.400 de locuitori.

O bibliotecă nu este numai o colecție de publicații, ci un adevărat tezaur prin mijloacele de documentare și informare pe care le deține, prin colecții de periodice, reviste, ilustrate, fotografii,

înregistrări sonore etc. În timp, utilizatorii (în special copii, elevi) vor avansa în deprinderea de a le folosi și găsi răspunsurile la întrebările ce și le pun. Obișnuindu-se să se recurgă la sursele de informare ale bibliotecii își vor dezvolta gustul pentru literatură, lărgindu-și orizontul de cunoaștere. De aceea, organizăm permanent „Vizite de inițiere în bibliotecă”, în colaborare cu școlile, în cadrul cărora prezentăm serviciile pentru utilizatori, acestea fiind însoțite de expoziții și prezentări de cărți pentru copii („Biblioteca elevului”, „Cărțile copilăriei”, „Dicționare. Enciclopedii. Bibliografii școlare”), concursuri literare, audiții. De asemenea se arată modul de folosire a mijloacelor de informare, obișnuind cititorii să lucreze individual sau în grup în sala de lectură, în cazul în care publicațiile nu pot fi împrumutate la domiciliu.

Prin acțiunile specifice încercăm să menținem în atenția beneficiarilor autori clasici și contemporani, organizând cu prilejul zilelor aniversare și comemorative medalioane literare în cadrul „Studioului de literatură”, precum: „I.L. Caragiale - omul și opera”, „Grigore Alexandrescu - În lumea fabulelor”, Ion Creangă, Ion Heliade Rădulescu, Marin Preda, acțiuni însoțite de expoziții de carte din operele acestora.

Cu ocazia sărbătoririi a 366 de ani de la atestarea documentară a localității noastre, în cadrul „Zilelor orașului” (12-15 septembrie

a.c.), biblioteca organizează simpozionul „Tradiții de lectură în orașul Titu”, expoziția de carte „Titu-366 – File de monografie”, prilej cu care se va face o retrospectivă a lecturii publice, a vieții spirituale din oraș.

Prin toate acțiunile organizate ne străduim să fim cât mai aproape de interesele de lectură, informare și documentare ale utilizatorilor, să asigurăm o atmosferă cât mai plăcută de studiu și lectură în încăperile acesteia. Cu sprijinul pasionaților de lectură, al organelor locale și instituțiilor școlare ne aducem contribuția, prin mijloacele noastre specifice, la procesul educațional al comunității orașului.

Trăim într-o explozie informațională, fiind asaltați de cunoștințe din toate domeniile, acestea trebuind selectate cu atenție din multitudinea de publicații ce apar. Singurul loc unde utilizatorul se poate documenta și informa este biblioteca, aici acesta poate intra în contact cu ce s-a creat în domeniul pe care îl interesează, oferindu-i-se accesul rapid la informațiile acumulate în fișierele sale, în colecțiile sale.

Prof. *Doina Marin*
Bibliotecar responsabil

Tradiție și actualitate în activitatea Bibliotecii Comunale Glodeni

„De aici începe Glodeni, satul norocos sub care gâlgăie izvoarele de păcură; o sută de guri sorb afară bogăția aceasta minunată, stoarsă din nămolul gros al vechilor mări, adunată picătură cu picătură de mii și mii de veacuri, gonită din cine știe ce depărtări pe igheaburi întunecoase; de uriașele frământări ale globului și strânse aici de o mână prevăzătoare, în tăinușele cisterne ale pământului”.

Alexandru Vlahuță

Comuna Glodeni este așezată în partea de nord a județului Dâmbovița, într-o zonă de deal. Primul act care vorbește despre localizarea comunei datează din 1526. În august 2001 în comună au fost organizate ample manifestări dedicate aniversării a 475 de ani de atestare documentară. Despre trecutul localității, evoluția ei în timp, găsim o serie de informații inserate în monografia scrisă de Spiridon Stănel și Ilie St. Ion, fii ai localității noastre.

Primele activități culturale au avut loc la Glodeni la începutul secolului al XX-lea, prin strădania învățătorului Buică Ionescu, care timp de peste patru decenii și-a pus amprenta asupra vieții spirituale din comună. În 1937 corul dirijat de acesta obținea premiul II pe țară, în rândul formațiilor de amatori.

Despre bibliotecă, datele ce le deținem consemnează că a luat ființă în anul 1934 în cadrul Căminului Cultural, ulterior au apărut și alte forme de lectură la Școala primară și Sanatoriul Militar din satul Lăculețe (1939). În 1949 Căminul Cultural „Tudor

Vladimirescu” avea 512 volume în biblioteca proprie.

În timp, instituția și-a dezvoltat colecțiile precum și propria activitate prin eforturile celor ce s-au ocupat de afirmarea acesteia ca important centru de cultură și educație în comunitatea noastră, implicându-se în diversele activități culturale ce au avut loc. Din rândul acestora, se detașează: Elena Uță, Emilia Acsinia, Maria Mihai.

Printre intelectualii de frunte care s-au născut în comuna noastră, remarc pe:

Dumitru Gh. Angelescu, director al Școlii din Glodeni, animator cultural, inspector școlar, profesor la licee din Târgoviște, doctor în istorie, membru al Societății de Științe Istorice. A publicat numeroase studii și articole de istorie locală și națională, de cultură, în revistele „Valachia”, „Tribuna Școlii”, „Albina”, în presa locală.

Daniel Drăgan, poet, prozator, ziarist, editor. A debutat cu versuri în ziarul „Chemarea” din Târgoviște. Colaborează cu poezii, poeme, proză scurtă la diverse reviste: „Tânărul scriitor”, „Gazeta

literară”, „Viața românească”, „Tribuna”, „Contemporanul”, „Luceafărul”, „Ramuri” ș.a. Este autor al unor volume diverse ca abordare și tematică: *Doi ori doi*, *Oceanul*, *Podul*, *Tare ca piatra*, *Ursa mare* ș.a. Începând cu 1991 este directorul Editurii „Arania”, din Brașov. Între 1991-1995 a fost președintele Societății Patronilor de Edituri din România, în prezent fiind președintele ei de onoare.

Spiridon Stănel, ziarist, istoric al culturii. A colaborat cu diverse reportaje la publicații importante, iar din 1971 până la pensionare a fost redactor șef la revista „Albina”. Autor al fiilor de Monografie „Glodeni”, (1994), lucrare ce înfățișează trecutul și prezentul acestor locuri cu istorie multiseclară, datinile, obiceiurile, particularitățile acestora.

Florica Deftu, profesoară de filozofie la licee târgoviștene, a scris numeroase articole la reviste de specialitate sau ziare locale, unele evocând personalități ale culturii și artei dâmbovițene. Autor al lucrării *Învățământul dâmbovițean în rapoartele inspectorilor școlari de la începuturi până în 1920* (2 volume, 1998-1999), realizând o aprofundată introspecție în situația învățământului dâmbovițean.

Liviu C. Stoica, actualul director al Școlii generale Glodeni, autorul lucrărilor: *Glodenism și alte aduceri aminte*; *Glodeni-oameni, locuri, fapte*; *Am supraviețuit războiului* (în colaborare cu tatăl său); *Destinul familiei Chiose*, toate apărute la editura „Arania” din Brașov.

După anul 1990, biblioteca noastră și-a redefinit activitatea potrivit noilor condiții sociale, economice, culturale ce au intervenit în societatea românească, direcționându-și preocupările spre creșterea și îmbunătățirea tematică a colecțiilor, ridicarea calității serviciilor oferite utilizatorilor, organizarea unor activități de animație culturală, extinderea colaborării cu alte instituții ce au atribuții în domeniul educației, toate acestea dovedindu-se benefice pentru optimizarea lecturii publice.

Biblioteca dispune de peste 6200 documente, înscrie anual circa 500 utilizatori, difuzează spre consultare peste 7.000 de volume din toate domeniile cunoașterii umane. Nu în fiecare an am primit fonduri de la Primăria comunei pentru a achiziționa lucrări din producția editorială curentă, solicitate în relația cu publicul cititor. De aceea, m-am străduit să găsesc și alte resurse în acest scop. Astfel, am îmbogățit fondurile de carte cu circa 600 volume, donații și sponsorizări. Scriitorul Daniel Drăgan a donat bibliotecii 30 volume.

Cartea reprezintă pentru biblioteca noastră un mijloc de a adânci procesul de cunoaștere a vieții în ansamblul ei. Cartea trebuie să fie un element indispensabil al unei acțiuni culturale ce pregătește demersul dificil de a-l atrage pe individ la bibliotecă, de aceea trebuie să fie prezentă la toate momentele trăite de comunitatea noastră.

Fondul de carte al bibliotecii este așezat conform Clasificării Zecimale Universale. Aducându-l pe cititor în fața raftului cu cărți, îi oferim toate posibilitățile de orientare independentă în colecțiile de care dispunem. Pentru aceasta am realizat catalogul alfabetic și sistematic.

În practica bibliotecii noastre a existat întotdeauna preocuparea pentru informarea beneficiarilor săi, oferind instrumente adecvate. Am realizat un pliant publicitar în care am prezentat condițiile de înscriere, de împrumut pe care biblioteca le pune la dispoziția utilizatorilor. Aceștia sunt informați și antrenați în activitățile organizate cu prilejul aniversărilor culturale evocate de bibliotecă prin afișe culturale, expoziții de carte, medalioane literare.

Considerăm că orice publicitate trebuie să aibă elemente de a capta atenția publicului, chiar surprize. De aceea pe holul Căminului Cultural am realizat câteva panouri publicitare cu diferite informații despre literatură, artă și bibliotecă.

O altă formă de afirmare a bibliotecii ca instituție culturală și de atragere a consumatorului de carte este activitatea de animație culturală, care s-a dovedit a fi mult apreciată de cititori. Lunar

organizăm una, două expoziții de carte, popularizăm noile producții literare cât și autorii tineri, români sau din literatura universală.

În afară de aceste forme de activitate culturală, se simte nevoia ca biblioteca să-și folosească localul și pentru alte acțiuni, în care cartea să fie punctul de pornire. Este vorba de concursurile gen „Cine știe câștigă”, șezători literare, medalioane literare, dimineți de basm. Concursurile au un anumit grad de atractivitate, mai ales în rândul copiilor și al tinerilor. Scopul declarat al acestora a fost orientarea cititorilor către anumite lucrări literare.

Ca orice părinte, cred că un copil trebuie să dobândească de timpuriu obișnuința de a lucra cu cartea. Copilul învață vorbirea înaintea cititului și a scrisului. Acest mod privilegiat de comunicare este și prima apropiere de lectură și se bazează la început pe imagine și pe auz. Chiar dacă cei mici stau și numai ascultă „diminețile de basm”, acest lucru îi pregătește pentru școală și dialog, le dezvoltă memoria auditivă. De fapt aceste dimineți de basm le-am conceput ca niște simple jocuri din care copilul învață anumite noțiuni.

Pentru cititorii care doresc să consulte bibliografiile școlare să răsfoiască paginile unei cărți sau ale unui pliant, biblioteca dispune de un minim de mobilier care să asigure condiții civilizate de studiu

Pornind de la carte, de la documentele existente în bibliotecă organizăm și consfătuiri și întâlniri cu scriitori dâmbovițeni.

Folosim de două ori pe an forma de schimb de experiență între bibliotecile din nordul județului, prilej cu care invităm și diferite personalități ale comunei precum și cei mai fideli cititori.

O asemenea întâlnire a avut loc în luna aprilie 2001, în cadrul căreia împreună cu colegele mele din comunele așezate pe frumoasa Vale a Ialomiței (Brănești, Buciumeni, Bezdead, Moțăieni, Moroieni, Pietroșița, Runcu, Vulcana Băi) și în prezența unor specialiști de la Biblioteca Județeană, într-un dialog profesional desfășurat sub genericul „Biblioteca publică în dinamica vieții comunitare” am discutat despre cele mai potrivite modalități pentru continuarea îmbunătățirii a lecturii publice. A avut loc în acea zi și o activitate culturală dedicată scriitorului târgoviștean Grigore Alexandrescu în care am evocat personalitatea acestuia, după care elevii ai Școlii generale au prezentat un frumos recital poetic (pregătit de prof. Cosmina Matei) și s-au întrecut într-un concurs literar, dovedind cunoștințe aprofundate despre creația acestuia.

Integrarea bibliotecii în viața comunității se face atât prin acțiuni organizate în interiorul ei, cât mai ales în afara ei. Toate, au însă ca numitor comun cartea, competența și seriozitatea. Biblioteca comunală trebuie să fie activă și constructivă în metodele sale. Ea trebuie să-și dovedească utilitatea și să invite populația să facă apel la serviciile ei.

Strategia dezvoltării lecturii publice în comună o stabilesc anual ținând seama de interesele, opțiunile membrilor comunității pentru studiu, documentare și recreere, de recomandările Consiliului Local, Primăriei, al căror sprijin îl primesc permanent, acesta concretizându-se în dezvoltarea bazei materiale, a patrimoniului bibliotecii, în desfășurarea activităților propuse în programul anual. De asemenea, relev îndrumarea metodologică, de specialitate ce ni se acordă nouă, bibliotecarilor din comune, de Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița ce își pune amprenta în modernizarea demersului nostru cultural, în calitatea cunoștințelor ce le deținem în această frumoasă profesie.

Gabriela Onicescu

Bibliotecar

Demers bibliotecar modern

Achizițiile- ce, cum, cât?

Nu se întâmplă niciodată, nici în alte țări și cu atât mai puțin în România, ca bibliotecarii să fie mulțumiți de buget, care nu este nicicând satisfăcător. Rezultă de aici o stringentă nevoie de selecție în cazul achizițiilor de carte mai ales, pentru că banul public trebuie folosit, mai ales în asemenea condiții, cu multă responsabilitate. Bibliotecarul nu trebuie să uite că, pus în serviciul publicului, el are totuși și rolul de formator și că deci, dacă ar face concesii numai unui anumit gust public, redus la cartea de consum, biblioteca nu ar întârzia să-și piardă caracterul de instituție de cultură. Cu cât banii pentru achiziții sunt mai puțini, cu atât administrarea lor presupune mai mult discernământ. Dacă în alte țări bibliotecarii dispun de numeroase și foarte complete instrumente de informare, fie diverse suporturi, publicații cu o impresionantă promptitudine și mereu ținute la zi, din care se pot informa și care le oferă o imagine globală bine organizată a producției editoriale, nu la fel stau lucrurile la noi. Bibliotecarul nu are o privire de ansamblu asupra producției editoriale curente, iar lacunele în informarea sa în acest domeniu vor fi resimțite mai târziu în structura colecțiilor.

În afara încercărilor pe care trebuie să le facă pentru a afla ce cărți noi au apărut și unde, bibliotecarul trebuie însă să-și elaboreze o politică de achiziții, bazată pe logică și care să împace pe cât posibil disponibilitățile financiare cu rolul de instituție de cultură și informare și cu cererile cititorilor. Dacă se fac acestora din urmă concesii excesive, se va acumula un fond de carte lipsit de valoare, repede degradat și curând în situația de a fi casat, pentru că asemenea gen de carte se uzează repede atât fizic, cât și moral.

Pentru a fi capabil de o bună politică de achiziții, bibliotecarul trebuie să fie bine informat, să cunoască și să folosească publicațiile de informare bibliografică, să coroboreze știrile de la televiziune și radio cu informațiile din presă, cataloagele de editură câte și cum sunt ele. Un exemplu de neglijare de către bibliotecari a unui util instrument de informare este *Bibliografia Națională Română* și anume seriile „Cărți. Albume. Hărți” și „Bibliografia cărților în curs de apariție” editate de Biblioteca Națională a României în 350 și respectiv 245 de exemplare (nr.9/2002 și nr. pe luna iunie 2002). Aceste serii lipsesc din multe biblioteci.

Bibliotecarul trebuie să aibă un orizont cultural care să-i permită să discearnă și să depășească acea condiție de funcționar prost plătit și acrit, suficient și ignorant în care totuși unii angajați ai bibliotecilor se complac, plângându-se apoi că nu sunt bine apreciați și remunerați.

Un criteriu esențial care merită a fi avut în vedere într-o bună politică de achiziții este cartea de referință, care va fi consultată de diverși utilizatori, din diferite categorii, multă vreme după ce voga romanului la modă se va fi consumat. Și totuși, lucrările de referință precum enciclopedii, dicționare, ediții critice, sinteze culturale și științifice se tipăresc în tiraje reduse și nu ajung în biblioteci, chiar atunci când se vând la un preț convenabil. Rețin ca exemplu un dicționar de instrumente muzicale tipărit sub 400 de exemplare tiraj, deși în orice localitate, cât de mică, există școli cu catedre de muzică, iar o asemenea lucrare, utilă multor generații de elevi, se

editează poate o dată la un sfert de secol. Este normal și ca biblioteca să ofere posibilități de informare pentru oameni de specialități profesionale foarte diverse și pentru tineretul în formare.

Chiar și în cazul unor ediții de scriitori clasici problema se pune la fel. Bibliotecarul știe că mai dispune de câteva ediții anterioare, încă nu foarte uzate și nu achiziționează o nouă ediție care însă poate cuprinde în plus

un tabel cronologic și referințe critice foarte necesare pentru profesori și elevi.

Bibliotecarul trebuie să știe să aleagă nu numai titluri și edituri. Uneori, în diversitatea de acum, aceeași carte apare la mai multe edituri în același an. Prețul nu trebuie să fie singurul criteriu. Aceeași carte poate fi bine sau neglijent tradusă ori editată. Bibliotecarul competent trebuie să fie capabil să știe că de la o anumită editură, serioasă și eventual cu o tradiție bine cunoscută, ori dintre cele noi care s-au afirmat în ultimul deceniu se poate aștepta la ediții profesionale, realizate cu competență și de o anumită calitate de la corectură la note și alte informații.

Și calitatea materială a unei cărți trebuie luată în calcul. O carte ale cărei pagini, lipite dar necusute la cotor, se desprind ușor nu trebuie curând dată la legat sau casată. O carte imprimată pe hârtie friabilă, ne ridică aceleași probleme. În condițiile în care fondurile bănești sunt foarte reduse, nici aceste aspecte nu trebuie neglijate.

Există și alte criterii. În orice țară din lume cultura națională este bine reprezentată în bibliotecile publice. Bibliotecarul trebuie să-și aplice politica de achiziții astfel încât să mențină un echilibru între cartea străină - și ea foarte necesară - și cartea românească.

Spre deosebire de bibliotecile specializate, bibliotecile publice trebuie să aibă un caracter enciclopedic și să permită o informare pe cât de completă, pe atât de diversificată.

Dacă bibliotecarul face achizițiile improvizat sau la întâmplare, fără a fi informat și fără a avea discernământ, biblioteca va deveni nu o instituție vie, în dialog cu societatea, ci un depozit de vechituri repede ieșite din atenția publicului, repede vetuste, ușor degradabile. Dimpotrivă, dacă fondurile se completează și sporesc printr-o politică bazată pe criterii logice, biblioteca își sporește și își prelungește utilitatea și atractivitatea care îi conferă statutul respectabil de instituție utilă comunității pe care o servește.

Dr. Gheorghe Buluță

Director, Biblioteca Universității
de Medicină și Farmacie, București

ORGANIZAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

Organizarea colecțiilor este una din activitățile importante în bibliotecă ce asigură o bună conservare în timp a documentelor dar și o comunicare rapidă și eficientă a lor.

În funcție de vocația bibliotecii, de natura colecțiilor sale și de tipul de utilizatori, predomină preocupările de conservare sau cele de comunicare a colecțiilor.

Există trei tipuri de acces la documentele bibliotecii: acces indirect, semidirect și acces liber.

Accesul indirect este un mod tradițional de acces la lucrările așezate în depozite, acces mediat de un bibliotecar. Se preferă o organizare a fondurilor în depozite fie pentru economia de spațiu, fie pentru un acces limitat la documente și deci o mai bună conservare în timp a lor.

Accesul semidirect este o formulă intermediară, care permite o supraveghere mai bună a comunicării de documente frecvent consultate, fără a le aranja totuși în depozite unde căutarea lor va fi de durată. Accesul semidirect va fi preferat pentru uzualele rare sau de format mic, pentru lucrările înscrise în programele de examene și concursuri, pentru anumite numere recente de periodice, pentru unele noutăți. Lucrările puse în acces semidirect vor fi așezate pe rafturi plasate direct în spatele biroului pentru împrumut și vor fi cerute prin intermediul unui buletin simplificat.

Accesul liber reprezintă pentru cititor modul ideal de consultare deoarece îi permite să aleagă direct cărțile de pe polițele bibliotecii. Este modul de organizare preferat în bibliotecile mici și mijlocii, atât în sălile de lectură cât și în centrele de împrumut. Presupune o aranjare după criterii logice, de obicei sistematico-alfabetică, a documentelor. Inconveniente ar fi că această organizare necesită mult spațiu și favorizează furturile. De asemenea antrenează o utilizare mai

intensă a documentelor ceea ce presupune și o degradare mai rapidă a lor. Rearanjarea publicațiilor după consultare necesită un personal de serviciu mai numeros.

Avantajele accesului liber la raft sunt importante atât pentru cititor cât și pentru bibliotecar. Cititorul are contact direct cu cartea pe care o descoperă în ansamblul altor lucrări de același tip și îl pune în legătură cu alte lecturi iar așteptarea pentru obținerea unei cărți scade la maxim. Personalul bibliotecii este mai puțin solicitat și poate consacra mai mult timp pentru îndrumarea cititorului și inițierea în utilizarea colecțiilor, orientându-l și ghidându-l în bibliotecă.

Organizarea periodicelor

Este de dorit ca o bibliotecă să dispună, în sala de consultare, de un spațiu destinat prezentării periodicelor sau de o sală consacrată în totalitate consultării lor. În ambele cazuri în sală se păstrează periodicele pe anul sau din luna în curs, folosind un mobilier adecvat: rastele sau rafturi simple dotate cu polițe înclinate care lasă la vedere coperta. Aici vor fi plasate, de regulă, ultimele numere. Aceste polițe se pot mișca ridicându-se și descoperind un sertar în care vor fi așezate numerele de peste an.

În funcție de mărimea bibliotecii, de spațiul disponibil, de natura și tipul colecțiilor dar și în funcție de profilul utilizatorilor putem recurge la un tip de așezare (clasare) a colecțiilor bibliotecii.

Trebuie făcută distincția între clasarea și clasificarea documentelor într-o bibliotecă.

Clasarea (așezarea) este acțiunea de aranjare efectivă a unor obiecte conform unei anumite ordini.

Clasificarea înseamnă determinarea unei ordini ideale între obiecte. Ea ar putea fi, în cel mai fericit caz, ansamblul unor reguli care guvernează o clasare efectivă.

În bibliotecă toate operațiile

privind circuitul cărții sunt comandate de modul sau modurile de așezare decise. Orice clasare într-o bibliotecă trebuie să țină seama de:

- respectarea clasărilor anterioare;
- obligațiile juridice sau morale care țin de anumite fonduri speciale;
- coexistența în interiorul aceleiași construcții a unor fonduri care impun criterii de clasare diferite;
- juxtapunerea mai multor clasări în interiorul aceleiași serii.

Modul de așezare trebuie tradus în sigle, care constituie cota lucrării și conține: litere, cifre, diverse semne.

Orice mod de clasare are avantaje și dezavantaje, de ordin material sau intelectual, care țin de cotare, de aranjarea la raft, de căutările la raft, de verificări și de eventualele mutări.

Aranjarea documentelor se poate face ținând cont de **criterii logice** sau **formale**. În criteriile formale, cele care țin cont de forma, dimensiunile documentului includem așezarea pe formate iar în cea logică așezarea sistematic-alfabetică.

Așezarea pe formate ține cont de formatul documentului. Formatul reprezintă dimensiunea, măsurată la cotor, exprimată în centimetri a unui document. Acest tip de clasare se poate combina și cu alte forma de aranjare. Numărul formatelor este determinat în funcție de compoziția fondului de cărți al bibliotecii. Dacă lucrările se eșalonează între formatul în folio și formatul liliput, s-ar putea diferenția până la 11 formate. În general ne putem limita la 4-5 formate.

Formatele pot fi exprimate în centimetri sau în formatele tipografice.

În formate tipografice putem avea formatele:

- in 8°
- in 4°
- in F^o

Putem avea formate diferite pentru cărți și publicații periodice. La noi se folosesc 5 formate pentru cărți și 4 formate pentru periodice, astfel:

- Formatul I - până la 18 cm.
- Formatul II - între 18-22 cm.
- Formatul III - între 22-26 cm.
- Formatul IV - între 26-30 cm.
- Formatul V - peste 30 cm.

La periodice avem formatele:

- Formatul I - până la 27 cm.
- Formatul II - între 27-33 cm.

- Formatul III - între 33-50 cm.
- Formatul IV - peste 50 cm.

Metoda aranșării pe formate comportă avantaje și dezavantaje.

Avantajele ar fi câștigul de spațiu și stabilirea cu ușurință a spațiului necesar între două rânduri de rafturi. Volumele sunt astfel mai bine prezentate pe polițe iar inventarierea este ușoară și rapidă. Totodată ea asigură o mai bună conservare prin protecția mai bună a volumelor contra luminii și menținerea cu ușurință a curățeniei. Lucrările de format mare se deformează mai puțin.

Inconvenientul major constă în dispersarea volumelor, fără a ține seama de subiecte și exclude accesul liber la rafturi. Ea îngreunează verificarea atunci când există un număr mare de formate, complică siglele reprezentând cotele.

O altă clasare ține cont de ordinea intrării documentelor în bibliotecă; este rar folosit singur, de obicei este utilizat în subclasare.

Fondurile unei biblioteci se pot aranja pe formate, în ordinea intrării în bibliotecă. Este un mod de aranjare simplu și logic. Are aceleași avantaje și dezavantaje ca și organizarea pe formate.

Clasarea alfabetică pe nume de autori și titluri de anonime este convenabilă pentru unele fonduri care urmează a fi prelucrate sau pentru unele fonduri de lucrări de imaginație, mai ales în bibliotecile publice. Este în același timp metoda de subclasare pentru fondurile așezate sistematic.

Clasările sistematice sunt numeroase, cele mai folosite se bazează pe Clasificarea Zecimală Universală (CZU) sau pe clasificarea Dewey. Acest mod de organizare ține cont de subiectul principal al cărții exprimat printr-un indice de clasificare cuprins în alcătuirea cotei.

Principalul avantaj al acestei așezări este că permite accesul liber la raft deoarece lucrările sunt grupate într-o ordine intelectuală. Această grupare permite unui cititor să găsească în același timp mai multe cărți despre același subiect.

Inconvenientul major este că uneori cotele pot fi lungi și complexe iar “limbajul” unui indice de clasificare nu este, în mod direct, înțeles de către cititorii care ar trebui inițiați în clasificare. Din acest motiv se vor explica și vizualiza principalele clase, diviziuni și subdiviziuni ale clasificării

prin etichete plasate pe rafturi.

În măsura în care cititorii au acces la raft, cărțile riscă să fie deranjate, deteriorate mai rapid sau chiar furate. Conservarea lucrărilor este slabă, cu atât mai mult cu cât formatele sunt amestecate. Uneori se practică așezarea formatelor mari pe polițele de jos ale rafturilor la finalul fiecărei clase sau diviziuni. De asemenea trebuie prevăzută spațiu de creștere la finalul fiecărei clase sau diviziuni. Inventarele sunt greoaie și se efectuează cu ajutorul catalogului topografic. Această aranjare necesită mai mult personal pentru aranjarea cărților și mult loc pentru intercalarea lucrărilor achiziționate.

Cotarea publicațiilor

Din Antichitate însemnările, inventarele, se întocmeau respectându-se ordinea de așezare a documentelor.

Consemnarea în scris a cărților în ordinea înșiruirii lor a stat la baza alcătuirii primelor cataloage. Semnele, simbolurile, cifrele și literele care serveau la identificarea fiecărei opere în parte se găsesc la originea cotelor de mai târziu. Necesitatea sistematizării fondurilor a determinat cotarea lor și întocmirea cataloagelor.

Cotarea a apărut târziu atunci când cota s-a delimitat de numărul de inventar și indicele de clasificare.

Teoriile și tehnicile moderne de bibliotecă au adoptat două principii de cotare ce corespund imperativelor de conservare și difuzare.

Cele două tipuri de cotare sunt:

- cotarea sistematico-alfabetică
- cotarea pe formate

Prin operația de cotare se stabilește pentru fiecare publicație locul pe care-l va ocupa în depozit, în cadrul colecției respective printr-o formulă unică și nerepetabilă prin care publicația poate fi ușor identificată, regăsită și folosită.

Funcțiile cotei:

- asigură buna funcționare și securitatea fondurilor;
- împiedică distrugerea, pierderea sau rătăcirea unui document;
- permite circulația prin identificarea și regăsirea fiecărei publicații;
- stabilește ordinea de aranjare în depozit sau sala de lectură.

Cota poate fi de mai multe tipuri și anume:

1. cotă simplă (numerică) - 1725; III3002

2. complexă (alfanumerică) - PII735; 821/R25

3. individuală - II425, Sadoveanu, Mihail, Baltagul

4. de grup - o categorie de publicații în cadrul căreia se fac alte sistematizări

5. cotă fixă AV5 (dulapul A, raftul V, a 5-a carte pe raft dr.-st.)

Norme de cotare

1. Fiecare titlu nou primește o cotă nouă

2. Toate exemplarele identice (dubletele) primesc aceeași cotă și se așază împreună pe raft

3. Publicațiile în mai multe volume se unifică prin cotă alcătuind un tot unitar. În cadrul cotei se așază după numărul volumului.

4. Edițiile diferite din același titlu primesc cote diferite

5. Fiecare volum dintr-o colecție editorială se cotează independent

6. Cota trebuie să figureze pe fiecare unitate bibliografică

7. Cota se fixează în scris sau se imprimă pe o etichetă care se lipește la 1 cm. de marginea de jos a cărții (cotor) și pe partea inferioară a copertei sau chiar pe copertă în colțul din stânga sus; se trece de asemenea în registrul inventar, în catalogul topografic.

8. Dacă publicația are o copertă prețioasă plasarea etichetei se va face cu grijă pentru a se evita degradarea

9. Ordinea de cotare urmărește ca așezarea cotelor în raft să se facă de la stânga la dreapta și de sus în jos.

Sisteme de cotare

În principal se folosesc două sisteme de cotare: cotarea pe formate și cotarea sistematico-alfabetică.

Cotarea pe formate ține cont de dimensiunea cărții și se scrie sub forma III1234, formatul fiind notat cu cifre romane iar ordinea în cadrul formatului cu cifre arabe. În cota de format pot apărea uneori și litere pentru a desemna tipul de document (P II 159 - pentru periodice) sau pentru a individualiza diferite fonduri: D - discuri; Mz - muzică; H - hărți; Î - împrumut.

Cotarea sistematico-alfabetică urmărește așezarea după conținut și este cel mai vechi sistem de organizare a fondurilor. Este cel mai bun sistem de așezare în structurile cu acces liber al cititorilor.

Cota are forma unei fracții, la numărător avem indicele de clasificare

iar la numitor semnul de autor. Cota indică diviziunea în care se încadrează publicația prin conținutul ei și locul alfabetic ce i se rezervă preintre celelalte publicații clasificate la fel.

Indicele de clasificare se stabilește cu ajutorul tabelelor de clasificare iar locul alfabetic prin consultarea tabeli de autori. Numărul din tabelă corespunzător primei silabe se adaugă la inițiala numelui autorului sau a primului cuvânt din titlu și se obține semnul de autor. Metoda se numește cutterizare (de la numele autorului Cutter).

Etapele cotării

1. depistarea unicatei prin confruntarea cu catalogul alfabetic
2. operații impuse de dublet și unicat
3. întocmirea fișelor pentru catalogul topografic
4. cotarea
5. repartizarea documentelor pe colecții
6. inserarea cotei în registrul inventar
7. trimiterea documentului la prelucrare
8. intercalarea fișelor topografice în catalogul topografic

Cauzele schimbării cotei

1. trecerea de la o colecție la alta
 2. treceri de la fondul de carte la cel de periodice și invers
 3. trecerea unui unicat la dublet
 4. unificarea unor volume ale aceleiași lucrări
 5. neatenție în procesul de cotare
- Integritatea colecțiilor de bibliotecă, atât sub aspectul administrării lor biblioteconomice, cât și al stărilor igienico-sanitare, presupune și folosirea unui mobilier adecvat.

MOBILIERUL

Mobilierul folosit în bibliotecă are câteva caracteristici și anume:

1. funcționalitate
2. modularitate
3. estetică
4. preț accesibil
5. este un mobilier specializat ce ar trebui furnizat de un fabricant specializat
6. rafturi reglabile

Rafturile din sălile publice, în mod tradițional, au fost concepute pentru aranjarea cărților însă în ultimii ani au fost adaptate pentru prezentarea peridicelor, a discurilor și a principalelor documente audio-vizuale. Ele au fost adaptate și pe măsura

cititorilor: rafturi de 1.60 m pentru tineret și copii iar cele de 1.80-2.00 m pentru adulți. Lărgimea rafturilor variază de la 0.20 la 0.35 m.

Pentru periodice se folosesc etajere oblice sub care se află alte etajere orizontale ce conțin rezerve cu numerele pe anul în curs. Ziarele și mai ales cotidienele se pot prezenta pe aceleași etaje, dar este preferabil să fie puse în rasteluri sau cu baghete de lemn mobile fixate în spatele ziarelor (ziarul este prezentat neîndoit dar nu prea estetic).

Casetele pentru albume pot fi atașate la traveele clasice sau biblioteca poate opta pentru casete cu picioare, destinate mai ales copiilor datorită dimensiunii lor. Aceste casete plasate la înălțimea unui adult (0.85 m) pot servi la prezentarea albumelor de benzi destinate pentru copii dar sunt concepute uneori pentru a servi ca scaun sau masă. Alte casete pot fi dispuse astfel încât să formeze un podium, alternându-se cu scaunele. Această dispunere permite să se creeze colțuri de lectură mai intime, pe care copiii le apreciază, dar necesită un spațiu mai mare.

Documentele audio-vizuale pot fi expuse în casete de tipul celor descrise mai sus sau în mobile închise, prevăzute cu sertare a căror compartimentare interioară este variabilă și se adaptează pentru fiecare tip de document. Totuși mobilierul închis face accesul liber la document mai dificil, uneori chiar imposibil. Unii fabricanți propun rafturi speciale pentru prezentarea casetelor audio, fie așezate pe panouri înclinate spre înaintea, fie puse pe cant pe panouri de 8-10 cm adâncime, înclinate spre înapoi. Alegerea mobilierului este determinată de felul accesului: liber, controlat sau indirect.

Atlasele necesită un mobilier special pentru aranjare și consultare, cu o adâncime de 0.70 m și 7-8 panouri ce pot conține unul sau două documente așezate pe suprafața lor cea mai mare. Panoul superior poate fi înlocuit cu un pupitru înclinat pentru lectură.

Hărțile, planurile și stampele se aranjează, de preferat, în mobile cu sertare orizontale de circa 1 m pătrat care să conțină principalele formate. Pentru formatele mari,

mai ales pentru planuri și hărți grele, există mobile cu aranjare verticală, ce obligă la lipirea documentelor pe o bandă specială de susținere.

Rafturile de depozit sunt extrem de variate, în funcție de evoluția bibliotecilor. Actualmente depozitele sunt echipate cu rafturi metalice, cu stâlpi plini la capătul traveei și cu o înălțime maximă de 2.20 m. Ele se pot dispune în formă de spic de cel mult 6-7 m. Această dispunere poate fi tradițională: "spice" fixe despărțite prin intervale de circulație de 1.10 m sau în rânduri dese, ceea ce mărește capacitatea depozitului până la de 1.8 ori. Spicele sunt montate pe șine și alunecă lateral datorită unui volan sau unei comenzi electrice. La fiecare 7 sau 10 spice, unul este fix și servește ca sprijin. Este suficient să se amenajeze un singur culoar de circulație de 1 m pentru fiecare spic fix. Această organizare trebuie prevăzută din construcție deoarece impune o rezistență a planșeului între 1000-1500 kg/m² și este preferabil să se includă șinele în planșeu încă de la turnarea betonului.

O ultimă dispunere în spice spațiate se realizează prin rafturile autoportante. În acest caz rafturile sunt ținute de o osatură metalică, la fel ca și planșeele pe mai multe etaje.

Am exprimat un punct de vedere privind stabilirea unui sistem de așezare a documentelor în depozite și rafturi, aplicarea consecventă a regulilor specifice acestuia, cu implicații determinante și definitorii pentru întreaga activitate a bibliotecii, indiferent de mărimea și specificul ei.

Lect.univ.drd. *Sorina Niță*
Universitatea „Valahia” Târgoviște

BIBLIOTECARI ȘI IMAGINEA BIBLIOTECILOR ROMÂNEȘTI

Cu prilejul unora dintre stagiile de formare continuă organizate în această vară la Bușteni de Centrul de Formare, Educație Permanentă și Management în Domeniul Culturii s-a realizat o anchetă care și-a propus să observe ce și cum întreprind bibliotecarii din toate tipurile de biblioteci publice pentru a promova instituțiile în care lucrează. Chestionarul completat de un număr de peste 80 de subiecți (din două serii consecutive) a cuprins următoarele întrebări:

1. De câte ori a fost menționată pe parcursul unui an, biblioteca dvs. în mass-media locale?
2. Cu ce prilej?
3. În ce relații vă aflați cu directorul-directorii școlii/școlilor din localitate?
4. Cu ce instituții de cultură colaborați?
5. Ce organizații / asociații există în zona dumneavoastră? În ce relații sunteți cu ele?
6. Ce întreprinderi importante funcționează în zona dvs.? În ce relații vă aflați cu acestea?
7. Cum colaborați cu reprezentanții Consiliului județean?
8. De câte ori l-ați invitat pe primar / viceprimar la o acțiune a bibliotecii? De câte ori a participat?

Răspunsurile au indicat o situație mai bună decât era de așteptat. A rezultat că, în multe localități, radioul sau periodicele locale au menționat frecvent activitățile bibliotecilor, îndeosebi lansările de carte și expozițiile organizate. S-a putut constata că unii bibliotecari au stabilit relații durabile cu reprezentanții mass-media locale, asigurându-și mediatizarea acțiunilor de animație și relații publice.

În privința legăturilor cu instituțiile de învățământ, răspunsurile au arătat că există în unele localități relații de colaborare cu unele școli și cadre didactice, dar că în această privință nu sunt exploatare toate posibilitățile.

Colaborarea cu alte instituții de cultură este,

de asemenea, mai redusă decât ar putea fi. Uneori se colaborează cu numele și mai des cu editurile, dar nu la nivelul maxim.

Foarte redusă este colaborarea cu organizațiile/asociațiile, care sunt aproape „invizibile” pentru bibliotecari. Aceștia nu au cunoștințe de existența lor sau în comunitățile locale lipsește spiritul comunitar, asociativ, care în alte țări este foarte viu. Nici în relația cu întreprinderile care ar putea furniza utilizatorilor sau/și sponsorizări nu s-au înregistrat decât excepții în câteva localități. În cele mai multe, problemele economice fac întreprinderile opace sau total inapte pentru colaborarea cu biblioteca. Situația este similară în relațiile cu autoritățile locale. Circa jumătate din bibliotecari au declarat că sunt sprijiniți și că reprezentanții autorităților locale răspund la invitații sau delegă pe cineva; cealaltă jumătate a constatat dezinteresul autorităților pentru acțiunile organizate de bibliotecă.

În ansamblu, se poate aprecia totuși activitatea de promovare a imaginii bibliotecii ca fiind bine dezvoltată. Mulți bibliotecari s-au implicat în comunicarea publică și au dovedit inițiative finalizate cu stabilirea unor relații utile în afara instituției, cu difuzarea informației despre bibliotecă în mass-media, sensibilizarea opiniei publice în legătură cu viața culturală și atragerea autorităților locale în spațiul bibliotecii cu ocazia evenimentelor organizate. Este un bilanț care promite să se îmbunătățească și în viitorul apropiat, atestând o bună conștiință profesională.

Dr. Sultana Craia
Universitatea „Spiru Haret” București

REGĂSIREA INFORMAȚIILOR ÎN OPAC

Aplicarea tehnologiilor electronice în lucrările de bibliotecă începe la mijlocul anilor '70, când cel mai important eveniment a fost apariția fișierului electronic, care marchează începutul trecerii de la „biblioteca pe hârtie” la biblioteca automatizată.

Prelucrarea documentelor, stocarea și organizarea fondului documentar în sistem automatizat reprezintă de fapt alcătuirea catalogului electronic de bibliotecă – OPAC-ul (*On-line Public Access Catalogue*).

„OPAC-ul nu este altceva decât o bază de date bibliografice gestionate de un soft, care asigură îndeplinirea tuturor funcțiilor pe care le realiza sistemul tradițional de catalogare al bibliotecii”¹.

Acesta conține fișierele bibliotecii pe care utilizatorii le pot consulta rapid, având posibilitatea combinării mai multor criterii de căutare. Reflectând colecțiile unei bibliotecii, include informații asupra unei varietăți de discipline și subiecte. Înregistrările din catalog conțin, în general, numai informații bibliografice, mai rar însoțite și de abstracte.

OPAC-ul permite accesul on-line al publicului în baza de date a catalogului în scopul verificării anumitor aspecte legate de un anumit document: dacă în fondul bibliotecii există o anumită lucrare și, în aceste condiții, să obțină toate informațiile privitoare la aceasta.

Denumirea „on-line” se referă la intercomunicarea dintre utilizator, baza de date accesată și calculatorul în care este stocată baza de date.

Cercetătorii în informare și documentare au insistat asupra limitărilor cataloagelor tradiționale și și-au exprimat opinia că între un OPAC din ultima generație și catalogul tradițional pe fișe există o omologie structurală.

Astfel, deși în OPAC caracterul consultării este dialogic, el nu poate fi considerat interactiv decât în relație cu predecesorii săi.

De asemenea, multe probleme care apar în consultarea OPAC-urilor sunt comune cu cele întâlnite în consultarea cataloagelor tradiționale, legate în principal de convențiile de formulare, dar mai ales de indexare.

Ca avantaje, catalogul on-line folosește aplicații ale celor mai noi tehnologii, facilitățile lui fiind într-o continuă ameliorare, putând fi accesat de la distanță și oferind mai multe puncte de acces și mai multe posibilități de căutare. În plus, într-un OPAC, utilizatorul trebuie să facă cererea în mod explicit, ceea ce facilitează în mod evident cercetarea comportamentului său.

S-a afirmat că un OPAC perfect trebuie să aibă o precizie ridicată, să fie ușor de învățat și de utilizat, să răspundă rapid, să fie flexibil și să aibă un cost redus.

Odată cu dezvoltarea sistemelor de informare on-line și diversificarea categoriilor de beneficiari ai acestora, s-a ridicat problema metodelor de regăsire a informațiilor relevante din multitudinea de informații pe care sistemul le pune la dispoziția utilizatorilor. Astfel, este importantă stăpânirea unei *strategii de căutare* cu ajutorul căreia să poată fi accesat un catalog on-line sau interogată o bază de

date pentru a răspunde cât mai corect și eficient la o cerere formulată.

În unele cazuri, interfața se prezintă sub formă de meniuri din care utilizatorul selectează opțiunea dorită; acesta este modul de prezentare utilizat de multe sisteme integrate de bibliotecă, fiind foarte util utilizatorului mai puțin experimentat.

Accesul la informația stocată într-un catalog on-line se face printr-o varietate de *criterii de regăsire*: titlu; autor (autor persoană fizică/autor colectiv); sistem de clasificare; cuvânt (cuvânt din : titlu, subiecte, ...); elemente de identificare locale (cota, inventar, cota de raft); date de publicare (an, editură, loc); colecție/serie; tipul documentului (carte, revistă, CD-ROM, microfîșă, microfilm, casetă audio sau video, etc.); ISBN/ISSN; limba de redactare a materialului; indici relevanți pentru anumiți utilizatori OPAC (ex.: numărul de înregistrare a referințelor din alte baze de date, accesibile prin OPAC).

Dacă primele trei elemente de identificare sunt prezente în orice sistem de regăsire a informațiilor, posibilitatea accesării bazelor de date după celelalte criterii depinde de performanțele soft-ului integrat de bibliotecă utilizat. Toate aceste criterii de căutare pot fi combinate în diverse forme în funcție de cererile de regăsire.

„Regăsirea informațiilor se realizează printr-un proces etapizat, de dialog între utilizator și sistem, proces de tipul întrebare-răspuns, asistat prin mesaje „help” și mesaje de eroare”².

Căutarea după subiect / cuvinte-cheie este modalitatea care s-a impus și tinde să înlocuiască sistemul de clasificare, fiind cea mai exploatată opțiune dintr-un catalog on-line și presupune fie consultarea unui tezaur indexat de termeni standard (în general realizat de organizații specializate (LCSH – Library of Congress Subject Headings), fie un vocabular de termeni realizat în general de indexator.

Cuvintele-cheie (descriptorii)

Cuvintele-cheie sunt acele cuvinte indexate, alese din titlu sau textul unui document, ce caracterizează conținutul textului și permite regăsirea aceluia document. Căutarea, utilizând această metodă este cea mai flexibilă și mai eficientă în vederea realizării unei cercetări documentare.

Caracterul interactiv – acela de a facilita un dialog cu utilizatorul – al interfeței, reprezintă cea mai importantă trăsătură a procesului de regăsire a informației on-line.

Înainte de începerea unei căutări trebuie:

- stabilită tema și gândită ca o întrebare ce trebuie adresată sistemului;
- identificate conceptele principale ca și cuvinte-cheie, cât se poate de specifice, prin: utilizarea unor dicționare de termeni explicativi, manuale sau a unor enciclopedii pe domenii, care să ajute la clarificarea temei și să ofere sugestii pentru alegerea cuvintelor-cheie; notarea sinonimelor și a conceptelor relaționale; notarea formelor de plural, a acronimelor și a abrevierilor posibile;
- definit scopul temei stabilind tipul documentului, limba de redactare a textului, date de publicare etc.

După alegerea descriptorilor potriviți, se poate începe interogarea bazelor de date disponibile. Nu întotdeauna este necesară utilizarea mai multor descriptori pentru a obține informațiile relevante dacă tema este foarte specifică și s-a ales termenul cel mai potrivit.

Operatorii booleeni

Totuși, indexurile electronice permit combinarea termenilor de căutare, într-o singură căutare, pentru o regăsire complexă, rapidă și adecvată a informației, mecanism cunoscut sub denumirea de *logica booleană*, care folosește operatorii booleeni **AND**, **OR**, **NOT** cu următoarele semnificații: **AND** –operator utilizat pentru *a lega diferite concepte* ale unei căutări (restrânge căutarea); **OR** – operator utilizat pentru *a lega concepte sinonime, acronime sau exprimate în diferite forme*, ale unei căutări (lărgeste căutarea); **NOT** -operator utilizat pentru *excluderea unor concepte* din căutare sau pentru rafinarea rezultatelor.

Se pot formula cereri de căutare în sintagme complicate, utilizând o combinație a acestora. Există și alte facilități de căutare ce completează logica booleană și anume:

Specificarea câmpului

Această facilitate de limitare a căutării la un anumit câmp tinde să accelereze procesul de căutare și să minimalizeze piste false. „Specificând un cuvânt dintr-un anumit câmp, se exclude regăsirea acestuia în alte câmpuri sau în câmpul general”³.

Dacă există doar un fișier al tuturor termenilor de căutare posibilă, fără nici o legătură la câmpul original al termenului, nu va fi posibilă căutarea în câmpul respectiv.

Trunchierea

Această metodă presupune folosirea unui simbol special (*, \$ sau ?) pentru prescurtarea termenului de căutare. Trunchierea la dreapta cuvântului se aplică pentru regăsirea referințelor ce includ formele de plural și termenii ce derivă din rădăcina cuvântului respectiv.

Ex.: trunchierea aplicată: **BIBLIOTEC*** va determina regăsirea tuturor informațiilor care conțin întreaga familie de cuvinte și formele de plural ce derivă din acest cuvânt: **BIBLIOTECA**, **BIBLIOTECAR**, **BIBLIOTECARI**, **BIBLIOTECI**, **BIBLIOTECONOMIE**.

Uneori se folosește și trunchierea la stânga simultan cu cea din dreapta.

Ex.: trunchierea * **SULF***

Pentru a obține referințe despre metasulfat, metasulfizi dar și sulfat, sulfizi etc.

Se poate utiliza și trunchierea în cadrul cuvântului, pentru a masca o literă.

Ex.: trunchierea **SARA*EVO** pentru **SARAJEVO** sau **SARAYEVO**

Există sisteme care permit o trunchiere limitată, care presupune adăugarea atâtor „?”, câte litere adiționale.

Ex.: trunchierea **MEDIC??** pentru **MEDICAL**, trunchiere pentru 2 litere adiționale, al III-lea „?”, fiind semnul de trunchiere.

Trunchierea trebuie utilizată cu atenție întrucât poate conduce la regăsirea unor documente false prin considerarea și a altor cuvinte derivate din literele specificate.

Căutarea cu proximitate

Această metodă presupune utilizarea unui *operator de proximitate* **ADJ**, care impune regăsirea informațiilor în care

termenii de căutare sunt adiacenți.

Ex.: Formulând căutarea **MUZEU ADJ NATIONAL**, presupunem regăsirea informațiilor în care cele două cuvinte sunt cât se poate de apropiate.

Dacă informația referitoare la poziția termenului de căutare într-un câmp a fost inclusă în index, atunci căutarea proximă este mult ușurată.

Consultarea indexurilor

Majoritatea sistemelor de regăsire afișează fișierul index al termenilor de căutare, astfel încât utilizatorul să poată vedea forma exactă în care cuvintele și grupurile de cuvinte sunt indexate pentru a le folosi în căutare, pentru a evita pierderea unor informații, determinată de formele de plural sau singular, abrevieri, acronime sau chiar de greșeli strecurate în procesul de indexare.

De obicei va fi afișat și numărul de referințe pentru fiecare termen.

Generarea de seturi de căutare

Multe sisteme permit grupului de informații care au fost regăsite într-o anumită căutare să fie grupate într-un set cărui i se alocă un număr. Această facilitate permite realizarea unei cercetări etapizate, astfel încât fiecare set poate fi creat, modificat și legat prin operatori booleeni de alte seturi.

Consultarea unui tezaur de termeni

Unele pachete de programe permit crearea și actualizarea unui tezaur. În unele cazuri, acesta poate fi o listă de termeni de căutare uzuali (cuvinte-cheie sau descriptori), stabiliți și indexați de către indexator „din mers”, odată cu prelucrarea documentelor, fără utilizarea unui vocabular controlat, în timp ce în alte cazuri poate fi o listă de termeni controlați, care oferă posibilitatea definirii relațiilor între termenii generali, subordonați și relaționali.

Scopul utilizării unui vocabular de termeni controlați este acela de a evita ambiguitatea determinată de probleme privind sinonimele, acronimele, formele de plural sau singular.

Dacă se dorește accesul la distanță al OPAC-urilor acesta se va realiza prin serviciile Internet-ului (Telnet, Gopher, WAIS, WWW – care permite, de fapt, utilizarea tuturor serviciilor oferite de Internet).

Lect.univ.drd. *Erich Agnes*

Universitatea „Valahia” Târgoviște

NOTE:

1. **Marinescu Nicoleta**, *Biblioteca de la tradiție la modernitate*, Iași, Editura Astel Design, 1999, p. 98
2. Idem, p. 99
3. Idem, p. 103

„ÎNDREPTAREA LEGII”. 350 DE ANI DE LA APARIȚIE

Este evidentă importanța cărților tipărite la Târgoviște, îndeosebi prin circulația în întreg spațiu național. Cu precădere, cele din secolul XVII arată rolul jucat, relevant în planuri diverse și complexe. Opera de patronaj cultural pleacă de la însuși domnul țării, iar actul de donație a cărții (pentru Transilvania sau Moldova) are ca autori pe domn,

familia lui, boieri importanți sau mai mici, militari, preoți și neguțatori, străini statornici în țară, precum Manoil Apostol (sponsor și editor la cărțile lui Antim Ivireanul), care consideră Valachia ca „a doua patrie”. Încă din momentul tipăririi, cărțile și-au urmat un destin propriu și precis: acela de a folosi oamenilor, a fi citite și răspândite cât mai mult. Pentru români mai ales, cărțile (și cele de la Târgoviște sunt primele) și-au îndeplinit rolul esențial de a contribui la dezvoltarea culturii naționale, a unității de neam și de limbă și, așa cum sublinia Nicolae Iorga, „prin ele... s-a întemeiat ceva neprețuit pentru orice popor, căci cuprind ceea ce va da formă gândului și cinstirii generațiilor care vor urma: limba literară”. Folosul cărții este perfect înțeles, iar conceptul învățării de carte și al cărții ca element educațional și informațional este cel mai bine exprimat de domnul Matei Basarab în prefața la „Molitvelnic” (Câmpulung, 1635), care cheamă „pravoslavnicul și cinstitul neam al patriei noastre Vlaho-transalpine” să ia aminte asupra cărții, care este „hrana sufletească a fiecăruia” și pentru care lucrează tiparul (târgoviștean), considerat de principe drept „bogăția mai de preț și mai cinstită decât toate bogățiile pământești”. Ca bun de preț și instrument pentru propășirea culturii, domnul crede că este necesară cartea și „păstrarea ei în întreținerea nepieritoare” – și numeroasele exemplare din cărțile tipărite la sud de Carpați, regăsite astăzi în tot spațiul românesc,

certifică exemplar deviza domnului prea puțin știutor de carte, dar cu atât mai mult râvnitor de ea și sprijinitor al cuvântului tipărit. Din cele 35 (36) de titluri apărute la Dealu și Târgoviște, se cunoaște existența a cel puțin 253 de exemplare (în țară și străinătate), însă numărul lor este mult mai mare. Cea mai mare răspândire o are „Îndreptarea legii”

(Târgoviște, 1652) cu peste 160 de exemplare regăsite în spațiul național, din care 103 (117) în Transilvania. Cât de important este acest prim cod de legi muntean, cu cele două părți principale (mijloacele punitive, conținutul de drept canonic) și articolele diverse (superstiții, stări și moravuri sociale etc., precum și mențiunile culturale – alfabetul slav, definiția gramaticii, reședința patriarhilor și a altor ierarhi ortodocși, nomenclatura dregătorilor și atribuțiile lor, tratatul de epistolografie etc.) o arată în primul rând cei care au studiat răspândirea cărții în spațiul național. Pentru Nicolae Iorga, circulația cu adevărat a cărții începe în Moldova odată cu „Îndreptarea legii”, opinie împărtășită și de G. Hâncu. În Banat, din cele 26 de cărți tipărite în secolul XVII și venite din Țara Românească și Moldova, 7 exemplare sunt din „Îndreptarea legii”, iar din cele 1600 de cărți de scol XVIII regăsite în Banat, cel

puțin 42 de exemplare vin de la București, Buzău și Târgoviște. Regăsirea completă a exemplarelor de carte veche nu este finalizată nici astăzi, iar faptul că se analizează circulația tipăriturilor doar prin exemplarele păstrate reduce considerabil capacitatea de evaluare reală a tuturor cărților păstrate. Astfel, dacă estimarea specialiștilor diferă în privința exemplarelor păstrate (150, 103, 117, 35 – în Transilvania, 10 în Bihor, 6 în Sibiu, 7 în Arad etc.), în ceea ce privește importanța părerile concordă și recunosc valențele acestui cod de legi, păstrat ca normă juridică

valabilă pentru românii transilvăneni inclusiv în secolul XX, și considerat „ca un cod oficial de legi și canoane”. Iar însemnările de pe filele cărților relevă rolul ei ca bază a dreptului cutumiar – „ține de dreptate de la moși și strămoși” (însemnarea diacului Udriște din Târgoviște, 1700), cartea fiind trimisă „la frații den Ardial”. Faptul că pravila era importantă pentru românii de acolo îl constituie și aceea că, în 1722, Pătru Dobra din Zlatna o traduce în limba latină, pentru uzul autorităților imperiale, iar copiile-manuscris din Transilvania (cea mai importantă făcută la Pomezel-Bihor) arată că, indiferent câte exemplare puteau circula, ele erau insuficiente. Într-o firească relație a daniei / lecturii de nivel voievodal / boieresc transmisă de la „lumea cultă” la cea a simplilor preoți, dieci, grămăticici, negustori sau țărani, valoarea cărții ca izvor juridic și moral este frumos subliniată de „notărașul” Andrei din Hidiș (județul Cluj), care scrie versuri despre importanța cărții și rolul ei. În același timp, mentalitatea comanditarului – care credea că trebuie păstrată cartea în stare bună – se transmite la nivelul „mișelimei”, al omului simplu, care nu acoperă niciodată textul cu însemnări, păstrându-i integritatea originală; iar atunci când condiția cărții o impune, deținătorul se îngrijește ca ea să fie legată atent, pentru „a nu se prăpădi”. Că această carte a fost utilă în Transilvania o arată nu numai însemnările, ci și faptul că ea constituie una din sursele principale pentru „Floarea darurilor” (Blaj, 1750 și 1816), sau folosirea ei ca documentar pentru Radu Tempea, motiv de inspirație pentru Alexandru Sterca-Șulutu, ocazie de a scrie privitor la drepturile românilor (Avram Iancu).

Circulația foarte rapidă a cărții, care ajunge în Transilvania chiar în anul tipăririi, arată necesitatea stringentă ca normă juridică și utilitatea ei; și, chiar dacă valoarea ei (în bani sau natură) începe să fie prețuită abia de acum, lucrul se menționează doar în mod expres sau în anumite condiții (răpire, punere ca zălog, înstrăinare etc.). Nu putem face aici prezentarea detaliată a tuturor exemplarelor studiate de noi și al căror traseu a fost reconstituit din 1652 și până astăzi; dificil și pretențios, lucrul ar însemna împovărarea cititorului cu un studiu complex și profund analitic. Ceea ce prezentăm însă se dorește o sinteză a circulației cărții în spațiul național, prin exemplarele care au parcurs drumul celor trei provincii românești și care astăzi s-au regăsit în biblioteci, muzee, parohii și depozite organizate. Modalitățile de difuzare / circulație sunt specifice epocii, industriei tiparului și mai ales necesităților pe care românii și le puteau acoperi doar prin cărți și prin cunoașterea permanentă a realității de dincolo de munți. În primul rând este **politica oficială de difuzare**, prin danii, darul de cărți făcut prelaților care vin la Târgoviște, sau cumpărarea ei „de la câmara domniei Țării Românești” (Ioan Zilot, 1653, din Târgoviște). În planul individual, cartea este **cumpărată** (de către Sofronie din Cioara, în 1750, de la tipograful Constantin din Târgoviște; de la Alexandru Morariu din Gherghița, în 1751, la București). Interesantă este cumpărarea cărții la Mănăstirea Horacea din Herțegovina, de către jupânul Iorga, cel care o dă în 1757 bisericii din satul natal, Ghilad. Darea ca **danie** aduce caracterul contractual al acesteia, menționat expres pe filele cărții: de pomană pentru donator și familia

lui (Porcești, 1653; Ghilad, 1757); de pomană pentru fecior mort (1717); pentru biserica din Făget, cu blestem de înstrăinare scris de preotul donator (1780). Protopopul Nicolae Rațiu, cel care îl împărtășește pe Horea și îi redactează testamentul personal, dă în 1794 bisericii din Cetea (Alba) o carte cu ex-libris, regăsită astăzi în biblioteca Episcopiei de Alba-Iulia. Tot de pomană este dată și cartea preotului Ioan, la 1765, luată apoi de preotul colportor Ioan Popescu din Cornereva și, după „un joc de cărți”, ajunsă la protopopul Nicolae Stoica din Mehădia. În 1654, preoții argeșeni Gheorghe, Anghel și Vișan cumpără „*Îndreptarea legii*” și o trimit la „popa din Domnești” (Maramureș) în dar, pentru a o folosi el și obștea satului. Cartea **moștenită** este în familie: la biserica din Sălciua, prin familia lui Sofronie călugărul din Cioara; la Vașarheu, dată în 1761 de popa Petre; în biblioteca lui Alexandru Sterca-Șulutu, moștenită de la George Aaron de Bistra, un exemplar pe care citise și Horea răsculatul. La Pietroșița, preotul Gheorghe scrie în 1806 spița preoților străbuni lui, proprietari ai cărții care – după ce a „făcut naveta” timp de un secol și jumătate la Bran, Moeciu, Fundata, este vehiculată intens între 1832 și 1854 (Pietroșița și Runcu).

Valoarea cărții se face expres (de cumpărare – în bani sau natură, de zălogire), iar rolul ei ca izvor juridic este consemnat direct, așa cum este specificată și folosirea în alte scopuri: oficierea nunților (1720, la Câmpani-Bihor); obiect de studiu în școală (1844-1845, la Fânate-Bihor). **Condiția cărții** se relevă prin însemnările privind legarea din nou a ei, condiția ei în raport cu evenimentele contemporane (scăpată de „zavistia uniților” la Mănăstirea Cioara, în 1788, adusă la Săliște-Sibiu, exemplar cumpărat de Sofronie din Cioara la Târgoviște, în 1750) și păstrând în file desenele și însemnările lui Picu Pătruț, alături cu manuscrisul povestind viața Genovevei de Brabant. **Drumul cărții**, recompus prin însemnări (și rar completate cu surse documentare) este un drum al permanentelor legături dintre români, al posesorilor, al pățaniilor acestora sau al valorilor pe care cartea o avea / primea la un moment dat. Într-o selecție necesară aici, iată drumul unor exemplare care au străbătut calea unității naționale, cu posesori diferiți și peripeții neobișnuite.

1. **Târgoviște** 1653 – cumpărată de Ioan Zilot de la „câmara domniei Țării Românești”, dată danie bisericii **Porcești-Sibiu** (ctitoria lui Matei Basarab); 1687 – fără știrea popii Toma din **Sad**, este zălogită la **Cornățel** de Ioan Bungard, apoi răscumpărată de posesor și dată înapoi bisericii.

2. **Târgoviște** 1652 – dată „popilor domnești de la **Argeș**”; 1714 – vândută de popa Irimie din **Tria** popii Isail din **Vaşcău**; circulă și la **Cicău-Oradea**.

3. **Târgoviște** 1652 – **Pociovaliste**; ulterior la **Sitani, Dobrești, Coșodeni și Răcaș**; 1767 – la **Hidișeu** și **Pomezel-Bihor** (aici este copiată); apoi la **Luncasprrie**.

4. După 1652 – în proprietatea monahului Isaia din **Câmpulung-Muscel**; la jupân Stanciu din **Berceni-Petrila, Mănăstirea Cozia**; 1663-1664 – la **Cotești**; 1809 – la **Murani**; 1820 – la Mihail Roșu din **Jadani**; 1823 – la Manoilă neșăuțorului din **Fenlac-Arad**; ulterior circulă în **Banat**.

5. 1652 – 1677 – În **Țara Românească**, are însemnări despre „robia tătară”; 1729 – la popa Andronic din **Transilvania**; 1761 – la **Vaşarheu-Mureș**; 1774 – cumpărată și donată bibliotecii din **Poplaca**; de unde este luată pentru biserica **Rășinari** – recuperată în 1795; 1846 – la **București**, de unde V.A. Urechia o aduce bibliotecii din **Galați**.

6. **Târgoviște** 1652; 10 septembrie 1680, vândută cu 4 taleri la **Segarcea-Dolj** de popa Partenie lui Ion ispravnicul, aflat aici împreună cu domnul C. Brâncoveanu. O însemnare a noului posesor arată circulația cărții în afara hotarelor, ca fiind și „la metohul Patriarhiei de **Alexandria** mai înainte”. Secolul XVIII – la **Sădriași** – Banat – **Valea Mureșului** – **Căpâlna** – **Arad**.

7. **Târgoviște** 1652; în 1687 la **Mănăstirea Neamț**, în **Moldova**, unde o cumpără feciorul Dumitru, în 1688, cu 200 de bani; secolul XVIII – la **Drăgănești-Vlașca** și **Potlogi-Dâmbovița**; 1718 la **Zărand** – 1741 la **Vidra** – 1760 la **Stremț** și **Roșaga-Arieș**, apoi la **Oeag**, pe **Târnavă**, de unde pleacă la biblioteca Arhiepiscopiei din **Cluj-Napoca**.

8. **Târgoviște** 1652 – la **Ploiești** în 1669-1672 (cu însemnări de lector) luată de aici de Vasile „logofătul din **Țara Ungurească**” și dusă acolo, 1687 – nepotul acestuia, Radu, o vinde cu 267 bani; 1735 – dusă la **Chiraleu-Bihor** copistului Ioan din **Țara Lesască**, pentru a o lega; 1812 – 1815 la **Călinești-Oaş**; 1817 – la **Bixad**, de unde pleacă la **Cluj**.

9. 1652 – **Târgoviște**; circulă în **județul Olt**, la preotul Mihail și logofătul Dediu; 1700 – din **Târgoviște**, logofătul Udriște o trimite popii Toader din **Ardeal**, cu însemnare privind importanța ei juridică.

10. **Târgoviște** 1652; 1757 – la **Bran** (însemnări de posesor) – **Brașov** și **Buciumeni**; 1772 – vândută la **Țebea**; 1800 – cumpărată pentru biserica **Ghelinț** – 1896 – la **Ohaba** și **Orșova** (Banat) – Emilian Micu – **București**, de unde Vasile A. Urechia o trimite la biblioteca din **Galați**.

11. **Târgoviște** 1652; circulă apoi la **Siliștea** și **Popești** (Teleorman); în 1766 la **Bărăști** (Olt); ulterior la **Osica, Foltea, Văleni** și **Șoarș-Bihor** (aici în 1764), de unde pleacă la Mitropolia din **Sibiu**.

12. **Târgoviște** 1652; în 1766 cumpărată la biserica Scaune din **București** de unde este „cărâtă” în **Transilvania**; 1744 – cumpărată de preoții din **Săliște-Sibiu**. Are însemnări de posesor ale bisericii greco-orientale din **Cioara-Alba** (1788), desene și însemnări ale lui Picu Pătruț; 1906-**București**.

13. După 1652 – la **Mănăstirea Hurez** (logofătul Necula), de unde în 1698 o ia Dragomir Pop din **București**; dusă la **Sibiel**, în 1734 este cumpărată de satul **Săpința-Maramureș**, cu „popi cutari cu notari” (martori).

14. **Târgoviște** 1652; la **Craiova** în 1736 (logofătul Vasile Fărcășanu); în 1749 la logofătul Miloș din „mahalaua Vergului” (**București**), în 1796 la Adam Ceapă și popa Dumitru; ulterior la biblioteca „Astra” Sibiu. Are pe file manuscris cu povestea Genovevei de Brabant.

15. **Târgoviște** 1652; probabil în **Moldova**, unde în 1673 scrie pe ea Vasilie mare logofăt (Ceaurul), iar în 1711 scrie logofătul Constantin pentru fratele Iordache; 1731 – cumpărată la **Brașov** cu 20 de florini; 1807 la **Ghimnav**;

1840 la **Stupiniu**; ajunsă la Episcopia din **Alba-Iulia**.

16. **Târgoviște** 1652; 1716 la **Teșila-Prahova**; 1775 la **Cioara**, 1806 la **Căstău-Hunedoara**, de unde este readusă la **Cioara; Alba-Iulia**, biblioteca Batthyanaeum. Cu însemnări privind circulația cărții în zona **Orăștie**, distrugerea Mănăstirii Cioara, familia lui Sofronie din Cioara, mitropolitul Ștefan al Transilvaniei, vornicul Coadă din **Moldova** (ceea ce poate presupune circulația ei și acolo).

17. 1652-1717 în **Țara Românească** (cu însemnări și despre domnia lui C. Brâncoveanu); adusă în 1738 la **Sălciua-de-Jos**, circulă în județul Alba (1760 – **Ocolișul Mare**, 1778 – **Sălciua**, 1742 – **Runc**, între **Runc** și **Ocolișul Mare** în 1810, 1821, 1824, 1825), ulterior la Episcopia din **Alba-Iulia**.

18. După 1652 – la popa Stan din **Cocorăștii Mislii-Prahova** și popa Stian din **Ploiești**; la 1678 în **Beius**, unde popa Vasile o vinde pentru 2 florini și 2 mleji de grâu; ulterior în posesia popii Ungureanu de la schitul **Oprișeni**, care o vinde cuiva la **Mănăstirea Râca**; în 1763 la popa Vasilie din **Ocne** (Sibiu), care o vinde; circulă în **Caransebeș**.

19. **Târgoviște** 1652, în 1654 cumpărată de 3 preoți din **Argeș**, care o trimit la „popa din **Domnești**” (Maramureș). Ulterior ajunsă la **Cluj**.

20. **Târgoviște** 1652; între 1687-1701 circulă în **Muntenia** (cu însemnări despre sultani și schimbarea domnilor în Muntenia și Moldova); ulterior ajunsă la **Rod-Sibiu**.

În ceea ce privește prețul cărții, acesta nu este foarte ridicat, dar nici mic; în general, pentru Transilvania merge între 50-60 florini, maximum 80. Ea costă 5 costande (**Târgoviște**, 1652), 2 florini și 2 mleji de grâu (Beiuș, 1678), 4 taleri (Segarcea, 1680), 2 florini în târg la Cornățel-Brașov (1687, zălogită și răscumpărată); 80 de florini la Vașcău în 1699 (prețul unui teren bun, sau al unei cărți) – în timp ce la Șard costă 52 de zloți. În secolul XVIII prețul crește la 80 de florini (1720, la Câmpani-Alba), iar în Herțegovina costă 14 florini și ceva, în 1757.

Fără granițe, fără vameși și cenzură (abia în secolul XVIII autoritățile habsburgice disciplinează măsurile prohibitive asupra cărților de la sud de Carpați), circulația „Îndreptării legii” exprimă foarte bine unitatea culturii medievale românești, importanța uriașă în comunitățile rurale (îndeosebi cele transilvănene, unde suplinește lipsa normelor juridice valabile pentru români) și destinația specială a cărții, dincolo de motivația exprimată prin textul ei.

Dr. *Gabriela Nițulescu*
Complexul Muzeal Național
„Curtea Domnească” Târgoviște

Antim Ivireanul – sacerdot, moralist și scriitor retoric

Mitropolit al Țării Românești pe vremea lui Constantin Brâncoveanu, omorât și el de turci, la doi ani după martiriul marelui domn creștin (1716), Antim Ivireanul a rămas o mare personalitate a culturii medievale românești, cu multiple preocupări, pasiuni și misiuni: tipograf (când tipografia era o artă), caligraf, pictor, sculptor, xilograf; dar mai ales, o mare personalitate a Bisericii Ortodoxe și un orator eclesiastic, cu nimic mai prejos lui Jacques Bossuet, prelat catolic, aproape contemporan, intrat în literatura franceză prin

Predici și Orații funebre.

Biografia lui Antim, incluzând și opacizarea etnică, destinul său de ascensiune, cu pornire de la zero (a învățat inclusiv limba de afirmare), cu viața și moartea petrecute și motivate de proiectele și credințele sale, de la care nu a abjurat nici în clipa finală, este bine cunoscută. Precum și Dimitrie Cantemir, era rusofil, antiotoman și antihabsburgic - ceea ce nu înseamnă automat că era un mare iubitor de români (Predicile ar spune că nu), ci un susținător, în spirit creștin, al celor slabi, săraci și neajutorați, al ființelor credincioase și morale. Antim este o personalitate multiculturală și un spirit transfrontalier, un european prin doctrina ecumenică și aspirația de a ieși de sub tutela imperiilor.

Data și locul nașterii rămân aproximative; totuși, s-a acreditat anul 1650 și ținutul Iviria, din Georgia, fostă Gruzia, republică independentă ruptă din fosta URSS, pe malul opus al Mării Negre. Alexandru Odobescu vorbește, totuși, de mănăstirea Iviria, de la Muntele Athos, iar Nicolae Iorga de niște ținuturi chiar dincolo de Marea de Azov. Căzut rob la turci acumulează, grație inteligenței sale native o vastă cultură și învață multiple meșteșuguri care îl propun ca personalitate, încât îl determină pe Domnul Valahiei să-l răscumpere, în jurul anilor 1690. Peste 18 ani, călugărul cel mai umil și care învățase perfect românește va ajunge Mitropolitul Țării Românești, trecând prin toate ierarhiile: egumen la Snagov - 1695, unde întemeiază celebra tipografie, episcop de Vâlcea-1705, Mitropolit al UgroVlahiei - 1708, până în 1716, când, în vremea domniei lui Alexandru Mavrocordat, este demis de patriarhul Constantinopolului pentru „viclenie și magie” și ucis pe drumul spre judecata eclesiastică

Acestea sunt lucrurile comune și acceptate despre Antim Ivireanul, între care apar și câteva contradicții și chiar o anume notă forțată, precum vârsta înaintată la care ajunge la noi, și ascensiunea eclesiastică extrem de rapidă, demnă de un sfânt virtual. Cert este că Antim a fost victimă politică, la o mare schimbare istorică precum introducerea regimului fanariot și al domnitorului impus de Înalta Poartă și nu ales de Sfatul boierilor români. După Dimitrie Cantemir și Constantin Brâncoveanu s-au schimbat multe în viața poporului român, lucruri, în general, ocolite de istorie, însă echivalent cu ruptura produsă de trecerea de la capitalismul interbelic la comunismul impus de Soviete.

Prin puterea credinței și morala smereniei, prin muncă asiduă care nu a încetat să stimuleze vocația, să nuanțeze aplicația, să deriveze talentele unul dintr-altul, existența lui Antim Ivireanul configurează o ascensiune fără retorica parvenirii, și chiar să cristalizeze un discurs continuu al învingătorului, până la culminația tragică a morții prin înșelăciune violentă în momentul așteptării unei acțiuni justițiare.

Acțiunea culturală cea mai importantă a lui Antim Ivireanul rămâne răspândirea tiparului, invenția genială a lui Gutenberg, care multiplicând informația, cunoștințele, logosul civilizator, a condus la modernizarea structurilor sociale. Inițial a fost o invenție pentru biserică, pentru a duce peste tot cuvântul lui Dumnezeu. Suntem în perioada în care tipograful era și autor și editor, lucrător manual, dar și traducător și rafinat îngrijitor de texte. Antim nu face excepție și el, ca slujitor al bisericii, s-a ocupat de elaborarea și tipărirea cărților de cult, deși există supoziția, afirmată de însuși Del Chiaro, secretarul lui Brâncoveanu, cum că ar fi tipărit și romanul popular „Alexandria” - 1713, din care, însă, nu se păstrează nici un exemplar.

Cartea fundamentală, în spirit canonic, originală a lui Antim rămâne DIDAHILE, culegere de predici duminicale, ținute de el în biserică, dezvoltând o temă religioasă, de obicei pornind de la sărbătoarea creștină din ziua respectivă.

Antim a fost un mare orator liturgic, dublat de un moralist intransigent, născut din calitatea de fin observator al realităților sociale, al tipologiilor și psihologiilor umane caracteristice aceluia timp. Textele sunt, de fapt, discursuri eclesiastice de o marcantă oralitate, care au fost transcrise de alții ulterior și publicate abia la 170 de ani de la moartea sa, în 1886.

Eminescu se pare că a cunoscut această ediție și i-a plăcut modul poetic în care Antim zugrăvește elementele naturale, pădurea, stelele, furtuna. Următorul pasaj i-a mers la inimă, câtă vreme selectează de aici cel puțin două imagini: „*Multe feliuri de vrednicii, stăpâniri și puteri dau filosofii să aibă luna. Și întâi zic cum că luna iaste podoaba nopții, asemănătoare soarelui și stăpână mării...*”.

Nu de puține ori Antim nu ezită, de la înălțimea

amvonului, să ridice arătătorul incriminator spre gloata enoriașilor de toate rangurile, osândind femeile care se sulemenesc ori șuieră obrăznicii cu limbă de viperă, ori spre bărbații care preacurvesc, înjură și beau până la nesimțire. Boierilor din protipendadă le descrie flăcărilor Iadului, amintindu-le să-și adune bogățiile în cer, iar preoților, dedați la poftele lumești, mâncători de „mortăciuni” în Postul Paștelui, nu le rezervă altă soartă decât cazanul cu smoolă. Tradiția cronicarilor munteni, care cultivau partizanatul politic și pamfletul vitriolant, ca și mediul de culturalitate concurențială își pune amprenta asupra discursului antimian.

În afară de „Didahii”, opera originală a lui Antim Ivireanul mai cuprinde lucrări de exegeză sacră precum „Chipurile Vechiului și Noului Testament”, „Învățătura pe scurt pentru taina pocăinții”, „Învățătură bisericească” ori „Capete de poruncă” sau chiar un fel de broșură promoțională, „Așezământul mănăstiri Antim” precum și o serie de „prefete” la opere de cult traduse tot de el din slavonă ori greacă. Antim trimite conașionalilor săi georgieni o

tiparniță și pe ucenicul său Mihail Ștefanovici care va tipări prima carte din această zonă a creștinătății: „Evangelhia” Tiflis, 1709.

Perfect contemporan cu Dimitrie Cantemir, Antim Ivireanul care nu are formația enciclopedistă-renascentistă a acestuia, aparține unei generații anterioare de cărturari și unei serii tipologice diferite de cărturari ecleziastici, în care stă alături de Dosoftei și Varlaam și, într-un fel complementar cu „istoricul” Ion Neculce și eruditul călător Nicolae Milescu. Despre autorul „Didahiilor” s-a scris și o carte mai specială, de formulă foarte riguroasă, excesiv structuralistă - Eugen Negrici, *Antim-Logos și personalitate* - actualizându-l pe învățatul și tragicul mitropolit prin antenele cele mai performante ale receptării textuale, deși uneori exhibiția tehnicistă pare să nu mai aibă în vedere subiectul anunțat.

Aureliu Goci
Critic literar

ALECU VĂCĂRESCU - CREAREA UNOR „FACILITĂȚI POETICE”

Pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul secolului al XVIII-lea, predomină poezia erotică, dedicatorie, o poezie de album, în genul liricii europene galante a epocii. Se produce o schimbare în poezia românească, tendința ei dominantă fiind intimismul, care a produs, așa artificial cum era atunci, prima „breșă” în vechiul mod de înțelegere a poeziei. Această poezie se alimentează din tradiția populară lăutărească a cântecelor de lume – poezia de tentă lăutărească, desuetă, din tradiția lui Anacreon și Ovidiu, precum și din experiența poeziei de curte contemporane, privită cu îndreptățită suspiciune, fiind practicată (cu excepția lui Budai-Deleanu) de poeții de frunte ai momentului. Poezia epocii cultivă tulburările afective („istericalele”), leșinurile chiar, lirismul fiind precedat de caricatura lui: patetismul.

Adevăratul cântăreț al iubirii în această epocă n-a fost Ienăchiță Văcărescu, cum s-ar crede, ci cel dintâi fiu al său, Alecu. Poet prin excelență erotic, el consideră „amorul” atotstăpânitor pe lume și este unul din primii poeții din literatura noastră care își subliniază interiorizarea, poezia lui răspunzând unor necesități personale, așa cum reiese din mărturia sa cuprinsă într-o notiță păstrată în ms. 287 al B.A.R.: „eu n-am fost stihurgos pentru gustul lumii, decât pentru trebuințele mele”. Alecu a scris așadar repede, fără preocupări de cizelare, a cultivat platitudinea și puerila exagerare confirmată de versurile: „De lacrimi vărs pâraie / Cu groaznică văpaie / Și sufletul îmi iese / De ohtături adese”.

A cântat grația, compunând acrostihuri pentru iubita sa, versuri adesea improvizate la cerere și versuri de

circumstanță pentru uzul... celor care nu erau în stare să-și cânte în versuri sentimentele, dacă e să dăm crezare fratelui său, Nicolae. Dintr-o notă a acestuia aflăm că scrie pentru el și pentru alții în situațiile cele mai bizare, poezia care începe cu versul „Foarte multă văz plăcere”, fiind compusă într-o plăcută pustietate, într-o dimineață de mai, preț de un ceas, în urma unei dispute asupra vorbirii.

Alte versuri ale lui Alecu, fire petrecăreață și imprudentă, sunt cele scrise sub presiune, când se afla ascuns de frica vrăjmașilor într-o căsuță, în special cele dedicate Lucsandrei.

În fine „Trandafirașul norocit” este rezultatul unui pariu, în împrejurări, iarăși, neprielnice scrisului. Acest „profesionist al erosului” – așa cum îl numea Nicolae Manolescu – cântă de obicei *nurii*, cuvânt întâlnit frecvent în versurile sale (și chiar inventat de el), și închină un cult deosebit ochilor femeii, aducând, în pictarea portretului feminin, rafinarea decadentă a secolului al XVIII-lea.

Multe versuri sunt dedicate unor obiecte delicate, menite să îmbogățească grația femeii iubite: *o gevea, un trandafir, un turban, un saric, un cordon*, rafinament caracteristic eroticii neoclaseice a aceluiași secol. Mircea Scarlat¹ consideră inedit acest gen al inscripțiilor, bogat cultivat în epocă, folosit pentru trimiterea complimentelor, gen care devine unul epigramatic în cele patru stihuri, de altfel delicate și de o perfectă fluentă cusute pe o gevea: „Cum să-ntoarce după soare / Pururea această floare, / Așa inima din mine / În veci umblă după tine.”.

Imaginea muzei inspiratoare, schițată într-un portret

sumar, dar semnificativ, e concepută în spiritul eroticii galante a epocii: „Frumusețe-nțelepciune / Vorbă duh și istețiune / Le văz toate adunate / Și la tine-mpreunate”. „Au, dar cât ești de frumoasă, / Când ai fi și credincioasă / Și eu sufletul din mine / Să-l fac jertfă pentru tine!”.

Frumusețea se arată sub înfățișarea unui chip ideal al femeii de salon, frumoasă, isteată, știind să converseze inteligent și cu spirit, ea reprezentând obiectul terorizant și fascinant de care încearcă să se apropie, dar care nu pare a inspira poetului încredere în privința statorniciei sentimentelor. Femeia este ca o nălucă ce nu poate fi prinsă. Neavând o identitate materială este schimbătoare: „aidoma ca luna / Ce se schimbă-ntotdeauna / Ci dar te rog să mă ierți / De vreme ce-n două părți / Ți se duplecă cuvântul / După cum l-o bate vântul!”.

Singura formă de întrupare a femeii este privirea, calitatea „ochilor furioși, înlănțuitori sau săgetători fiind mai degrabă negativă: ard,ucid, produc leșinuri, topesc picioarele și înmoaie brațele bravului suferind”².

Reprezentativă în acest sens este compunerea „Oglinda” în care poetul exprimă frumusețea feminină cu grațiozități salonarde: „Oglinda când ți-ar arăta / Întreaga frumusețe a ta, / Atunci și tu ca mine / Te-ai închina la tine”.

Deși suferința în tăcere nu este genul lui, o acceptă totuși, dar amenință că deși „a răbda este dator”, va striga amorul lui chiar și în iad și „fiteunde” va fi.

Frumusețea n-ar fi întreagă și profundă dacă n-ar avea și o latură morală, acel „nu-știu-ce prea dulce” și misterios – cum numea într-un loc esența iubirii – sau așa cum spunea Eugen Simion „frumosul să fie și bun”, ca idealul grecilor și esteticienilor kantieni³, ideal exprimat de versurile: „Când voi zice frumusețe, / Voi și suflet cu blândețe, / Cu simțiri, cu istețiune / Depărtat de-nșelăciune.”.

Altfel avem simple tablouri „care-mpodobesc pereții / cu năpasta frumuseții”.

Tonul este uneori ușurel, de cele mai multe ori însă pasionat, sincer câteodată, de obicei superficial, conducând spre o retorică sentimentală, zgomotoasă. Întâlnim în vocabularul poetului expresii patetice care revin obsesiv, menite să exprime tăria combustiei pasiunii, a suferinței neînțelese. O spune cu o oarecare „patimă masochistă” în versurile: „Astfel că nu poci trăi / fără d-a mă chinui” sau „În focu-ți când mă prigonesc / Atunci îmi pare rău că trăiesc! / Atunci mă știu cu viață, / Aminteri sunt de gheață.”.

Într-adevăr, îndrăgostitul arde în chinuri, patimi cumplite, „focul” și „văpaia” fiind elementele cele mai favorabile sentimentului, și se mistuie în „ohțături” și „leșinături”. Această formă de trecere de la chin la leșin, de la voluptatea durerii la pierderea conștiinței de sine este sugerată de celebrele versuri, ridicule prin patetism, însă reprezentative pentru poezia sa: „Dă lacrimi vărs pâraie / Cu groaznică văpaie, / Și sufletul îmi iese / Dă ohțături adese! / ... / Când nu te văz am chinuri / Și când te văz

leșinuri.”.

Alecu nu era numai un abil mânuitor al complimentului de salon, în anumite momente el „putând să prindă și vibrațiuni mai adânci ale sufletului omenesc”⁴ așa cum remarca Dimitrie Popovici.

Înamoratul poet este mândru de hotărârea lui de a se pârjoli în eternitate – chinul transformându-se într-o virtute –, jurând că nu poate trăi altfel decât suportând dulcele lanț de gât. Cu mult înaintea „damnaților”, chinul e cântat de un poet: „Altfel că nu pot trăi, / fără de-a mă chinui.”.

El urmează neabătut unei legi morale pe care Eugen Simion crede că o rezumă versul: „Să arz trăind, să mor arzând”.

Ca o noutate în poezia română este cultivarea oximoronului întâlnit mai

târziu în reproșurile versificate, atât de cultivate de lăutari: lângă „dulcele laț”, există o varietate impresionantă de „dulce de rob nume”, de „patimă cumplită”, chinuri plăcute, pârjoliri dătătoare de extaz, de petrecere cu necazuri etc.

Ilustrative sunt versurile: „Ș-al tău obraz numai văzând, / Să-mi pară focul viață, / Și moartea o dulceată!... / ... / În piept purtându-ți focul / Să-mi fericesc norocul!”.

Întreaga poezie a lui Alecu Văcărescu reprezintă, în viziunea lui Eugen Simion, „un discurs îndrăgostit construit pe un sistem de convenții literare luate de peste tot și care are o întreagă mitologie: a suspinului neîntrerupt, a lacrimilor – pâraie, a ochilor – lasouri sau a ochilor – săgetători”⁵.

La Alecu Văcărescu apare – în plinătatea ei, poezia languroasă, de alcov și de oftături artistice a primilor noștri lirici.

Din păcate, poezia sa e de multe ori anostă și monocordă, cântată de un instrument care scoate mereu același sunet fals de jale.

Tonalitatea versurilor în care cântă iubirea cu vaiete, plânsuri, oh-uri și ah-uri împinge creația sa în categoria „cântecelor de lume” transportate de lăutari.

Dar tocmai aceste versuri, în ton lăutăresc, cu reguli atât de puțin rigide, îl reprezintă pe Alecu Văcărescu, ca și pe ceilalți poeți din generația sa.

Prof. Simona Gabriela Ilie

Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”

NOTE:

1. **Scarlăt Mircea.** *Istoria poeziei românești*, vol. I, București, Editura Minerva, 1982, p. 178.
2. **Simion Eugen.** *Dimineața poezilor. Eseu despre începuturile poeziei române.* București, Editura Cartea Românească, 1980, p. 32.
3. *Ibidem*, p. 37.
4. **Popovici Dimitrie.** *Poezii minore și genurile minore*, în *Studii literare*, vol. I, București, Editura Dacia, 1972, p. 391.
5. **Simion Eugen**, *op.cit.*, p. 31.

NICOLAE SCURTESCU – SCRITOR DÂMBOVIȚEAN

(1844-1879)

Plasat de G. Călinescu (*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*) în capitolul „Proza și teatrul după 1859. Eseul și romanul”, în care sunt prezentați Al. Odobescu, N. Filimon, Gr. H. Granda, B. P. Hasdeu, Ion Ghica, Pantazi Ghica, Ioan M. Bujoreanu, penultimul, înaintea lui Matei Millo, N. Scurtescu este unul dintre scriitorii dâmbovițeni peste care s-a așternut, pe nedrept, vâlul uitării, deși unele date apropie bigrafia sa de senzațional.

Născut în 1844, în satul Ogrea (comuna Valea Lungă - Dâmbovița) din părinți, Nicolae și Adriana, agricultori modești, până în 1860, la 16 ani, viitorul scriitor este cvasianalfabet. Sprijinit de arhierul Calistrat Sevastis, Nicolae Scurtescu, care la 16 ani ar fi trebuit să termine studiile secundare, absolvă, la București, în doi ani, clasele primare. În 1862, îl găsim elev la liceul Sf. Sava, coleg, printre alții, cu Spiru Haret și Grigore Tocilescu. Aici, își uimește profesorii și colegii prin putere de muncă și ambiție, având, conform matricolelor, nota zece la toate obiectele.

În 1870, după terminarea liceului, obține, prin concurs, postul de institutor la clasa a treia a școlii primare Schitu Măgureanu. În această perioadă, aflăm din mărturiile contemporanilor, locuia pe Calea Belvedere, la nr. 63, azi Calea Plevnei. Iată cum îl evocă Densușianu: „Văd încă pe acest N. Scurtescu în odăița mizeră și rece ce se afla pe locul unde se încheie Bulevardul Măgureanu, fără foc, cu haina groasă pe el, la masa de brad, scriind, slab și fiert de văpaia ofticei cu niște mănuși ce fuseseră albe, rupte și înnegrite, pe care le pusese pentru a nu-i îngheța degetele când ținea condeiul.”

Primele încercări literare datează încă din timpul liceului (poezii publicate în *Albina Pindului* a lui Granda și în *Columna lui Traian*, a lui B. P. Hasdeu). Sunt versuri de factură populară semnate cu pseudonimul Niță Vintilă Stroe. Cunoștea bine poezia populară: în 1869, Societatea Orientul îl trimisese să culeagă folclor din Muntenia; acum îl întâlnește pe Mihai Eminescu care cerceta

arealul folcloric moldovean. Este sigur că, în 1871, când participă la Serbările Putnei ce marcau 367 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, îl va fi reîntâlnit pe Eminescu, unul dintre organizatori. Și tot acum va fi simțit impulsul omagierii lui Tudor Vladimirescu și a pandurilor săi, manifestări organizate în același an de Societatea Românișmul pe câmpia Cotrocenilor.

Participă activ la viața social-culturală: este secretar al „Societății didactice” (1873), un timp este membru al „Societății Românișmul”, este prezent la ședințele „Junimii” (1876).

Răpus de ftizie – boala poezilor, la 35 de ani, la cumpăna dintre martie și aprilie 1879, N. Scurtescu moare la Spitalul Colentina.

Poet, publicist, dramaturg, animator cultural al vremii sale, și-a făcut simțită prezența prin articole sau creații originale publicate în mai toate ziarele și revistele vremii: *Albina Pindului*, *Vulturul*, *Columna lui Traian*, *Ghimpele*, *Revista contemporană*, *Revista literară și științifică*, *Foaia societății Românișmul*, *România liberă*, *Românul ș.a.*

Până acum scrisese dramele *Despot-Vodă*; *Ștefan Rareș*; *Brutu și Tarciniu*; *Pârvu, banul Craiovei*; *Rhea Silvia*. În manuscris avea partea întâi a unui roman istoric despre Mihai Viteazul, versuri, proiectele unor nuvele începute: *Teofil și Manasia*, *Un episod la Plevna*.

Reușise să-și publice în volum (1877) versurile compuse în perioada 1867-1876, la Tipografia Alessandru A. Grecescu. Selecția cuprinde 64 de pagini și se deschide cu „Poetul” ce poate fi considerată pentru acea vreme, o „artă poetică”. Un exemplar posedă și Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” din Târgoviște, cu autograf, datat 26 februarie 1877, pentru „un confrate de litere, M. Zamfirescu.” Poeziile sunt, în mare parte, erotice: *Cine este ea?*; *Gândul meu la tine zboară*; *Iubesc*; *Femeie, m-ai robit*; *Ființa ce ador*; *Iubirea ș.a.* Referindu-se la N. Scurtescu –poetul, G. Călinescu nota că

poeziile, în general erotice, apoi sociale, sunt fade, lipsite de imagini, neșemănând cu nimic, de-abia ultimele puțin cu linia eminesciană. Când recurge la metrica populară (Balada plugarului; Cântec popular) poezia e limpede, lipsită de acea „uscăciune cărturărească”.

Aprecieri laudative are G. Călinescu însă despre Nicolae Scurtescu dramaturgul. Astfel, *Rhea Silvia* (1873), este o operă remarcabilă, întâia tragedie română de tip clasic scrisă sub influența lui Racine. Din câteva scene se vede „pătrunderea psihologică a lui Scurtescu”. Dialogul este nervos, fără vorbăria și diminutivele lui Alecsandri. Cu toate că tragedia lui Scurtescu „suferă de uscăciune cărturărească și de prea multă convenție clasică (...) un singur accent poetic remarcabil – visul lui Romulus, îi va păstra numele în antologii. În sfârșit, „scutit de îndatorirea culoarei locale (ca în *Despot-Vodă* sau în *Pârnu, banul Craiovei*, n.n.), Scurtescu scoate treptat toate urmările din definiția eroilor, reprezentând mai mult o pasiune, decât un caracter.”

Credincios ideilor sale („Trecutul și prezentul țării noastre ascund în ele atâtea tezaure, încât 100 de teatre, timp de un secol nu vor putea să le sece”, *Teatrul și literatura dramatică*, în *Columna* lui Traian, 14/1872), N. Scurtescu compune el însuși opere dramatice ce au ca punct de plecare realități autohtone. Astfel, *Dan și Ancuța* este o dramă cu acțiunea plasată în Târgoviștea sfârșitului de secol al XVI-lea. Personajele aparțin boierimii. Ancuța, fiica boierului Vintilă, dejoacă planurile acestuia de a o mărita cu boierul Stroie, fata preferându-l pe Dan. În dialogul personajelor sunt evocate vremurile de aur ale lui Mircea și Țepeș. În *Despot-Vodă* (1877), conflictul dintre domn și boieri se desfășoară pe fundalul unor întâmplări plasate în Suceava, la 1563. Boierii complotează, conduși de Moțoc, îlucid pe Despot, dar noul domn, Tomșa, pus de boieri, va fi alungat de Lăpușneanu.

Talentul de dramaturg al lui Nicolae Scurtescu este evident în construirea personajelor cu note romantice. Criticii contemporani afirmă că „versul este limpede și adesea apar pagini întregi care lunecă bine; limba este frumoasă și stilul de o originalitate adesea plină de farmec.”

Rhea Silvia este cea mai reușită dintre dramele lui N. Scurtescu, cum aprecia G. Călinescu. Deși are subiectul plasat în anul 375 î. Hr. – cunoscuta legendă a lui Romulus și Remus – este actuală,

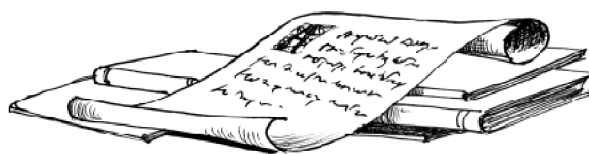
aprecia Ioan Slavici: „Scurtescu este prezent cu ideile sale politice într-o operă care ne întoarce cu 2000 de ani în urmă. Un extras din *Timpul* (nr. 170/1877), susține afirmația: „Lupta dintre libertate și tiranie este ideea pe care se așază întreaga dramă, pasiunile omenești, iubirea, ura, setea de mărire, tot ce este omenesc, pentru domnul Scurtescu nu este decât un mijloc pentru susținerea discuțiilor social-politice.” Din păcate, piesele nu au văzut lumina rampei în timpul vieții autorului, ci au circulat în diverse cercuri și societăți literare. Abia peste trei decenii Teatrul Național prezintă *Rhea Silvia*, în 1911, ținând afișul opt spectacole.

În prefața volumului de teatru se spune: „De s-ar fi făcut aceasta acum 20-30 de ani (punerea în scenă a piesei, n.n.), poate și piesa ar fi fost cunoscută, așa cum trebuia, poate și autorul ei, modestul institutor Nicolae Scurtescu, n-ar fi trăit, n-ar fi murit în lipsa de care a suferit. Gestul direcției Teatrului Național e vrednic de toată lauda. Punerea ei în scenă este o răsplată morală, deși cam târzie, a aceluia a cărui lucrare generația lui a îngropat-o fără să-și dea seama înainte de vreme”. La premieră, din distribuție făceau parte C.I. Nottara, Iancu Petrescu, Eugenia Ciucurencu și Tony Bulandra.

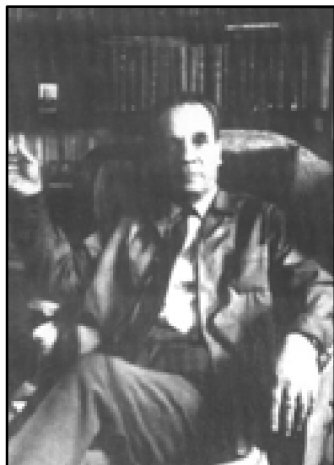
Tânăra trupă teatrală de la Teatrul Municipal „Tony Bulandra” din Târgoviște ar putea repeta gestul făcut în 1911 de Duiliu Zamfirescu și Ion Bacalbașa care au hotărât în comitetul de lectură al Teatrului Național punerea în scenă a dramei *Rhea Silvia*, readucând în atenție un scriitor pe nedrept uitat.

Prof. *Mihai Stan*

Director Editura Bibliotheca

Arta criticii la Vladimir Streinu între intuiție și rigoare

La 23 mai 2002 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Vladimir Streinu, critic, eseist, traducător și editor, personalitate legată spiritual de orașul Găești, județul Dâmbovița, unde și-a desfășurat cariera didactică și creatoare. Liceul unde a funcționat, acum îi poartă numele. Redăm în revista noastră unele reflecții despre viața și activitatea literară a acestuia.

Aserțiunea lui Vladimir Streinu: „Înțeleg ca un poet să nu fie numaidecât și critic, dar cum aș înțelege ca un critic să nu fie și poet” pune dintru început la originea preocupărilor modalitatea de exprimare artistică prin critică. După numai câteva recenzii sau note de o juvenilă candoare, proaspătul critic fără statut își caută legitimarea în fixarea unor repere proprii de investigare a fenomenului artistic. Tendința de originalitate la orice început este cel puțin la fel de puternică ca și atracția unor modele prestigioase sau numai la modă. În cazul de față a prevalat instinctul noutății, susținut și de firea voluntară și independentă a tânărului Vladimir Streinu.

Încă de la deschiderea rubricii de «Disociații» din *Viața literară*, își pune astfel de probleme privitoare la definirea instrumentelor de lucru ale criticii. Simple „linii tipărite”, cum le numește, se impun „pe măsură ce problemele noastre literare se complică. Totalitatea trebuie divizată în părți, iar afirmația categorică în nuanțe (...). Pulverizând analitic, ne ușurăm sau ușurăm altora speranța sintezei. Este o lucrare mărunță înfăptuită în subteranele anonimului”. Opțiunea pentru modul de gândire analitic, nuanțat, disociativ este motivată de necesitatea ulterioară a sintezei, singura în stare a transforma acele „linii tipărite” din *Poezia și Masa* (II) într-un sistem coerent și unitar de exprimare a opiniei critice, de acces la valoare. Foiletonul critic rămâne de la început nu un scop al activității critice, ci numai o cale posibilă de urmat în atingerea sintezei, un fel de roată la un car galactic în care Steaua Polară se află la capătul îndepărtat al ansamblului. Până atunci, precizările vin din direcții și cu prilejuri diferite. Se recunoaște spiritului o „mișcare de revoluție” săvârșită în veacul nostru prin care „orice formulă de artă va fi cel mult o derivație și mai ales derivare, noutatea constându-i în vechimea ei restaurată”. Gândul imposibilității noutății absolute se regăsea în atmosfera timpului, însă rădăcinile lui, dincolo de unele nuanțe bergsoniene, se află în Spengler, în acel șocant *Der Untergang des Abendlandes*, pentru care ciclul istoric este un dat de neocolit al oricărei culturi. „Mișcarea de revoluție”, la care se referă criticul, nu este o concluzie filozofică sau un silogism, ci punctul de plecare într-o demonstrație despre caracterul de *mixtux compositum* al operei de artă.

Căutând să definească natura artei, criticul infirmă postulatul aristotelic, al artei ca mimesis, pentru a susține că

„arta este o splendidă deformare a naturii”, „adevărata natură”; „Opera de artă este o deformare a celeilalte naturi și stă scrisă, după spusa lui Caragiale, sub fruntea artistului”. Împingând mai departe demonstrația, natura „nici nu ar fi existat vreodată dacă scriitorii n-ar fi elaborat-o, în torturi de iad, compunându-și operele lor”. Subiectivitatea teribilistă rezultată din lipsa de experiență critică este evidentă în această primă perioadă; ulterior, revenirile și mai ales nuanțările vor estompa și înlocui complet imaginea prometeică asupra artei. Încercările de precizie teoretică de la începuturile activității mai puțin relevante vor fi întregite treptat cu elemente noi, pe care le găsim în *Cuvânt înainte din Kalende*, expresie a grupului de conducere, dar proprii și fugosului critic: „Considerăm fenomenul literar un act de conștiință și cunoaștere”, „intuiția ca un instinct al inteligenței creatoare iar tehnica și expresia drept mijloace expresive de estetizare a naturii”.

Practica a îmbogățit treptat mijloacele de exprimare ale unui sistem critic în curs de constituire. „Aproximațiile” succesive fac parte din felul de a înălța propriul edificiu critic, în interiorul și prin mijlocirea căruia să-și poată desfășura activitatea curentă. Sistemul critic, către care a năzuit continuu, s-a alcătuit în faze succesive, cu numeroase tatonări, câștiguri semnificative, dar și multe renunțări. O primă fază ia sfârșit după publicarea studiilor despre Arghezi, Bacovia și Bлага, fără să se poată spune că s-au atins obiective semnificative.

Absența creatoare de peste cinci ani, care l-a îngrijorat pe E. Lovinescu, a reprezentat o benedictină acțiune de recuperare intelectuală și de sporire culturală. Intensele asimilări, urmate de noi cristalizări, l-au readus în critica literară consolidat, dornic să se afirme coerent pe spații largi. Începe chiar cu o scurtă *Profesiune de credință* (A.B.C., 2 ianuarie 1935) pentru a repune în discuție rostul și condiția criticului literar foiletonist. Polemizând indirect cu alte opinii, afirmă clar: „*Cronicarul literar, potrivit unei alcătuirii psihologice general răspândite, ambiționează să arate că nici el nu este numai ceea ce obligațiuni întâmplătoare îl silesc a-l exprima*”, ci, dincolo de ce se vede, se află „o viață, mai secretă și nobilă de idei” care „susține afirmațiile fragmentare ale cronicii prea strâmte”, având în subsol „principii adăpostitoare” pentru un *credo* artistic. Infidelitățile cronicii literare vor putea fi parțial depășite deoarece „*judecățiile viitoare, risipite și analitice se cuprind în el (în acest credo n.n.) sintetic și embrionar după cum un sâmbure caracterizează o livadă; a doua oară, pentru că de multe ori ne vom opri asupra unor opere fără adăpostire la nici una din ideile noastre tutelare, cu bunăvoință totuși*”. Criticul recomandă trei modalități de a face critică: tipologică, diferențială și tehnică, cu posibilitatea de a interfera nuanțele și a transfera accentele, dar fiecare aplicabilă preponderent în funcție de valoarea scriitorului. Aceștia sunt tot de trei categorii: mari creatori originali, scriitori ai unei sensibilități deja afirmate și scriitori ai unei direcții bine definite, diferențiați numai de virtuozitatea tehnică. Recunoaștem aici începutul unui program critic sistematic și riguros, pe care Vladimir Streinu îl dezvoltă în două direcții. Prima ține de formularea teoretică a unui sistem critic; a doua de aplicarea la opere literare a principiilor primului; în exercițiul curent, cele două mișcări se vor completa,

corecta sau respinge, într-un proces complex de intercondiționare dialectică și de receptare realistă. Între cele două zone s-au stabilit reciprocități compensatoare de importanța capitală în desfășurarea actului critic. Criticul expune între anii 1935-1937, în studii cuprinzătoare, reperele gândirii sale critice alcătuită din elemente disparate, mai târziu sintetizate în *Critică și metodă sau contra spiritului de metodă*. Continuă strădaniile sale de a întemeia „o artă a criticii, în același timp riguroasă și subtilă”, cum observa N. Manolescu¹, cu origini în didacticismul dogmatic al lui Mihail Dragomirescu cel hulit de tânăra generație de critici, dar urmat în adânc de unii din aceștia. Dar multe elemente circulau curent în foiletonistica timpului, extrase mai ales din critica franceză, dar și cu o serioasă susținere în critica maioreșiană, iar prin aceasta apropiată de filozofia germană și estetica lui E. A. Poe. Necesitatea unui sistem îi apare criticului demnă de toată atenția și nu „în contradicție cu structura criticului și cu scrisul de mai târziu”².

Vladimir Streinu propune un sistem trilobat, detaliat apoi prin abordare plurală și perspective diferite pentru a fi capabil să definească „nucleul vital” al operei literare. Nu se discută ideea de operă în ansamblu, ci operele încorporate în poezie, proză, teatru asupra cărora se aplică comentariul critic, în condiția lui reflexivă. Faptul că tripticul *Problema criticii literare* începe cu *Stilul critic*, considerat ca „a treia chestiune privind mijloacele de expunere” este motivat de autor prin interdependența dintre obiectul și exprimarea criticii. Dacă criticul „se va strădui să deslușească într-o poezie sau roman concretul necategorial al artei, realitatea ei monadică, misterul vibrător cu care să consune, pe care să-l consimtă, iar nu să-l caute a-l denatura traducându-i grupul de intuiții în idei științifice”, el va trebui să o facă în interiorul operei de artă și nu în zone limitrofe prin însăși calitățile scrisului, a „stilului critic”. Interesantă și complicată în același timp, definirea „stilului critic”, „aplicare figurativă a scrisului frumos despre frumos, preciziunea impreciziei - așa-zicând”. Critica bazată pe intuiție, cum propunea Bergson, hrănindu-se din subiectivitatea cultivată și de bun gust, se dezvoltă într-un stil propriu, care se confundă cu însăși actul critic. Este de preferat stilul colorat, în stare să surprindă „indefinabilele” operei, întrucât „vine numai din constituția subiectului meditant”, a criticului sau filozofului, singurii în stare a exprima „structura morală întâmplătoare, dacă nu obligatorie a criticului”. Din cele douăsprezece pagini ale studiului, în două se discută nemijlocit despre aceasta. În vecinătatea unor idei formulate de E. Lovinescu și G. Călinescu, după care critica trebuie să utilizeze un stil artistic, Vladimir Streinu consideră că stilul critic exprimă însăși critica, este felul ei particular de a fi. Dar dacă există numai critici, nu critică, la ce este bună atunci cercetarea unei critici iluzorii? Răspunsul pare a veni nu pentru a rezolva o dilemă gnoseologică, astfel pusă fiind fără ieșire, ci posibilitatea de a oferi o soluție individuală, intuitivă a actului critic într-o libertate organizată, capabilă să rezolve transcripția reflexivă a operei de artă. Gândită la asemenea parametri, critica, deși reprezentată de fiecare dată de o persoană, așadar subiectivă, are un mandat de îndeplinit decurgând din realități obiective, cu valoare generală. Stilul rămâne, în opinia criticului, un semn indicativ pentru critică, care poate exista prin tot atâtea stiluri individuale, iar „instrumentul exact al metaforei” îl poate defini în imaterialitatea lui.

Întârzierile „vinovate” în istorie, psihologie, sociologie, estetică generală îndepărtează critica de la rostul ei, de aceea „criticul aplicat” se va strădui să deslușească concretul necategorial al artei, realitatea ei monadică, misterul vibrător. El caută „Ideea de unicitate ca obiect particular al criticii literare”, ale cărei surse se află în Maine de Biran receptat prin

mijlocirea lui Charles du Bos, promotorul analizei individualității artistice în ale sale *Approximations*, concept definit ca „durată vie” la Bergson, „substanțialitatea” la Camil Petrescu sau „concretul necategorial” și „principiul unic” formulate de însuși Vladimir Streinu. Deși observă că Thibaudet propune, în continuarea lui Sainte-Beuve, o critică bazată pe grupe și categorii, criticul român refuză o nivelare literară, „echivalând cu expulzarea unicului”, fără a neglija importanța categorialului și a normei. În asemenea situații incursiunile genealogice dau cea dintâi „aproximare a tonului vital, prima încercuire cu puțință a unicității valorilor artistice”, care devine esența demersului critic: „a tinde la individual și nu la general, a formula particularitatea neclasiificabilă, a expune ceea ce scoate pe un scriitor din orice lege și nu legea care îl cuprinde, ar trebui să fie preocuparea de căpetenie a criticii literare”. Se amintește, în acest context, de o faimoasă confruntare între Taine și Sainte-Beuve, de unde reiese și mai clar că „valoarea de viață, nota particulară a fiecărui artist nu se încredințează sistemelor”. Ecourile acestei dispute se regăsesc atât la Titu Maiorescu în *O cercetare critică asupra poeziei române. 1867*, dar mai cu seamă la E. Lovinescu, promotorul criteriului „diferențierilor” scriitorilor ca element al judecății de valoare.

Ideea de unicitate, „principiul unic” nefiind deci noi, se caută alte elemente capabile a apropia și mai mult critica de miezul operei de artă. Perfecțiunea artistică a fost un asemenea element mult utilizat în diferite perioade. O diferențiere se impune criticului de la început: în ce raporturi se află perfecțiunea față de artistic? Perfecțiunea îi pare a fi „un grad inferior al frumosului, frumusețea artistică planând dincolo de stările ideale ale materiei”. Din acest motiv, perfecțiunea, atât de stăruitor comentată în teoria capodoperei lui M. Dragomirescu, este exclusă dintre criteriile valorizatoare. Mai mult, fiind un criteriu al esteticii clasice, se exclude dintre posibilitățile artei moderne. Și aici se face simțită natura formației intelectuale a criticului. Frumosul categorial însereză, cel individual face posibilă numai aproximarea. Ultimă soluție rămâne acel șir de aproximări, dacă nu a hotărât să părăsească teritoriul alunecos al operei. Criticul stăruie mai departe în găsirea unor mijloace care să-l ducă cât mai aproape de înțelegerea creației; *Dubletele artistice* par a fi contribuția originală a criticului expusă în *Problema criticii literare*. În această ultimă parte a tripticului, criticul distinge dublete morale și dublete artistice, perechi spirituale care „lichidează definitiv și conceptul perfecțiunii artistice”. Dubletele morale fiind irelevante, singurele dublete artistice pot mărturisi despre unicitatea și originalitatea operei de artă, întrucât măsoară exact natura personalității artistice. Astfel, opera de artă încetând a mai fi un produs al unei perfecțiuni iluzorii „va fi un complex de calități și defecte conexe, care se condiționează reciproc”. Aserțiunea este sprijinită prin sublinierea coabitării versurilor reflexive cu cele prozaice din opera lui Eminescu sau în „conexiunea erotismului de romanță cu extazul erotic” din aceeași creație, considerat a fi un dublet artistic relevant pentru lirica eminesciană. Argumente similare sunt extrase și din opera lui Caragiale, posesoare a unor carențe, „dar carențe nutritive ale artei sale”. În consecință, „dubletele artistice fundamentale sunt valori vii, unități concrete, în care numai prin analiza intelectuală le separăm fuziunea părților; că ajutându-ne de ele, mai ales după respectarea observației negative, după care privim ca nesatisfăcătoare formulele critice cu conținut promiscuu, dispunem de o modalitate de aproximare a unicității artistice, fiind pur mister ceea ce îi scapă încă; iar pe de altă parte ne instruișim și asupra compunerii intime a artei, asupra necesității artistice a defectelor”.

Studiul amintit, deși cu unele confuzii, a constituit la momentul apariției una din cele mai cuprinzătoare încercări de sinteză conceptuală cu aplicații practice a criticii literare. Demonstrația urmărea să pună în evidență necesitatea de a cerceta opera de artă cu mijloace estetice, de a da un conținut sistematic acțiunii criticii, de a o scoate de sub aripa unui impresionism dirijat de capricii și subiectivism, iar rezolvarea se îndreaptă spre adoptarea unor criterii determinate de însăși substanța operelor de artă, pe cât posibil obiective, subsumate unei critici estetice. În felul ei, era o nouă încercare de critică normativă adusă la rigorile timpului modern, datoare nu atât spiritului științific cât unei subiectivități cu resurse deosebite în stabilirea de relații și apropieri insolite, multe atractive, chiar convingătoare. Fără îndoială, demersul criticului nu a trecut neobservat în epocă, unii colegi au și făcut întâmpinările critice necesare, prilejuate de apariția primului volum de *Pagini de critică literară*. Șerban Cioculescu se ocupă pe larg de aspectele teoretice puse în circulație în acest volum pentru a constata că nu există opere „monade”, în sensul strict; în al doilea rând, criticul nu se poate apleca numai asupra operelor cu care consună, fiind dator să se apropie de opere și autori de „structuri diferențiale”. Cât despre „dublele artistice”, dorite, în intenția autorului, să înlocuiască conceptul „perfecțiunii artistice” sunt considerate a reprezenta o încercare „schematică”, „tehnicistă”, incapabilă, cu toate sugestiile inedite, să înlocuiască metodele tradiționale ale criticii, fiind părăsită chiar de „părintele” ei în exercițiul practic al criticii³.

Octav Șuluțiu obiectează la posibilitatea de a urmări numai unicitatea unei opere, deoarece „datoria criticii e de a arăta cum se desprinde originalitatea individuală dintr-un complex întreg al cărui fiecare element luat în parte nu-i aparține, ci e general. Dar arta nu e amănunt sau caracteristică unică, ci e organizarea aceluși complex, în care se găsește amestecate elementele generale cu cele particulare”⁴. Din numeroasele observații făcute la timpul respectiv, cea a lui E. Lovinescu constată apropierea criticului de modul maiorescian de a gândi și aplica acea critică „moralizatoare prin însăși esența ei”, care „se dezvoltă în plan estetic; însuși scrisul său elegant, nuanțat, liric, este o admirabilă expresie estetică”⁵.

Noutatea opiniilor lui Vladimir Streinu nu se afla atât în substanța lor, cât în felul de a fi spuse. Și dacă recenziții s-au arătat reticente sau au refuzat o serie de idei teoretice cu îndreptățire, i s-au imputat însă nejustificat carențe sau excese ce nu-i pot fi atribuite, cum ar fi acel „pronunțat agnosticism în domeniul criticii literare” sau tendința de a contesta eficiența criticii. A recunoaște limitele criticii, relativitatea judecăților ei, nu înseamnă a-i nega posibilitatea de cunoaștere. Dimpotrivă, Vladimir Streinu a contribuit substanțial la depășirea unor inconsecvențe și la mai precisă delimitare a funcțiilor.

Bazele sistemului său critic puse în a doua jumătate a deceniului al patrulea și completate ulterior prin contribuțiile din studiile: *Tradiția conceptului modern de poezie, O perspectivă asupra poeziei noastre actuale, Carnet, Critică și metodă sau în contra spiritului de metodă*, parțial în atâtea alte studii și cronici, au rămas în multe privințe neîncheiate. În puținele reluări de mai târziu (*Poezie și critică modernă, Artă și existențialism, Înfățișări istorice ale poeziei, Dicționarul criticii literare*) cercetarea este global culturală, cu evidente înclinații spre filozofia culturii sau restrânsă la elemente particulare ignorate (relația suprarealismului cu arta), ori de ultimă oră (existențialismul ca modalitate literară). Frământările produse în deceniul al șaptelea nu i-au scăpat; într-un anumit sens criticul chiar le anticipează și le deschide o fereastră spre înțelegere încă din eseul *Lingvistică și filologie*, publicat în

Revista Fundațiilor Regale, nr. 5 și 7, 1946. Critica este asimilată cu o ramură a filologiei din care se dezvoltă stilistica. Acestea se folosesc de lingvistică pentru a ajunge la substanța operei de artă, cuvântul în toate ipostazele lui expresive. Unele calități ale cuvântului, de pildă simbolismul fonetic, fusese „intuit” de poeți înainte de a fi fost identificat și formulat de lingviști. Expresivitatea limbajului este optare genuină evidentă în arta elaborată sau în „arta involuntară”.

Din relația pe care critica o stabilește cu lingvistica și filologia și din rolul important al cititorului în perceperea sensului unei opere, Vladimir Streinu distinge „felul mai nou de a concepe critica literară”, care „pleacă de la funcția de semn lingvistic a limbajului și crede în conținutul obiectiv al operelor literare” pentru a-și ajunge scopul, de a clarifica acest conținut și de a „propune cititorilor o interpretare personală...”. Ajuns la această concluzie încă din 1946 nu poate să admită ideile lui Roland Barthes după care, ca să existe, critica „nu are nevoie de o operă literară ca realitate obiectivă”, opera fiind pentru critică „un fel de formă goală care așteaptă să fie umplută de cititorii lor” (*Punct la o evoluție literară*). O critică având ca obiect opera nu poate accepta existența unei simple forme goale, „structură alveolară cu faguri goi”, care așteaptă să fie umpluți de sensibilitatea lectorilor. Contribuția criticii noi i se pare o iluzionare prin înlocuirea unor termeni cu alții. *Iluzia filologică* ar caracteriza această stare nu într-un tot lipsită de noutate și deci acceptabilă pe măsură ce deschide alte căi de acces în intimitatea operei. Cel care dintre toți marii critici ai generației sale a avansat mai mult în aprofundarea criticii în domeniile expresivității cuvântului, în mutațiile lingvistice creatoare de stil, cel care ar fi putut alia critica filologică și critica lingvistică nu a mai putut depăși propriile limite pentru a înțelege deplin contribuția noii critici în evoluția genului. Sistemul său critic și mai ales acțiunea sa directă asupra fenomenului literar s-au făcut simțite cu vigoare și au potențat o serie de valori de primă importanță. Ceea ce a elaborat cu atâta fervoare și încredere în necesitatea sistemului a rămas să se afirme deplin într-o *conduită* critică de superioară condiție sau să fie ignorat, chiar contrazis, de scrisul său din mulții ani de acțiune. Cel ce-i reproșa lui M. Dragomirescu dogmatismul inflexibil al sistemului a năzuit continuu către el cu dorința mărturisită de a se simți mai sigur pe exactitatea și justețea judecăților axiologice tocmai prin existența unei libertăți de mișcare pe care și-o dă cunoașterea deplină a spațiului înconjurător. Acesta a fost înțelesul sistemului critic la Vladimir Streinu, înțeles asociat unei depline și responsabile libertăți de gândire.

Emil Vasilescu

Redactor șef, Revista „Biblioteca”

NOTE:

1. MANOLESCU NICOLAE, *Schiță de portret*, România literară, nr. 39, 27 septembrie 1984, p.9.
2. APOLZAN MIOARA, *Aspecte de istorie literară*, București, Minerva, 1983, p. 172.
3. CIOCULESCU ȘERBAN, *Aspecte de critică literară contemporană*, Revista Fundațiilor Regale, anul VI, nr. 3, 1939.
4. ȘULUȚIU OCTAV, *Vladimir Streinu. Pagini de critică literară*, Oradea, Familia, nr. 3-4, martie-aprilie 1940.
5. LOVINESCU EUGEN, *Titu Maiorescu și posteritatea lui critică*, București, Editura Casei Școalelor, 1943.

100 de ani de la nașterea lui Vladimir Streinu

(Spicuiuri dintr-o convorbire cu Ileana Iordache, fiica scriitorului)

Ștefan Ion Ghilimescu:

Istoriile literare consemnează contradictoriu nașterea și apariția importante reviste moderniste Kalende. Unii, dând credit unei mărturii din Amintirile lui Șerban Cioculescu, leagă venirea ei pe lume de București (într-o camera a Hotelului „Continental”, cedată de Tudor Șoimaru grupului din care mai făceau parte Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu și Pompiliu Constantinescu), alții, de Găești chiar casa lui Vladimir Streinu, loc obișnuit al întâlnirilor grupului... Care este adevărul din perspectiva amintirilor personale, a tradiției păstrate în familia dumneavoastră ?

Ileana Iordache:

Fără îndoială Șerban Cioculescu și Amintirile lui spun adevărul despre locul unde revista Kalende își avea redacția, ca sediu. În ceea ce privește ideea nașterii acestei reviste, ce să spun, ea a avut mai multe sedii... Cel legal este, desigur camera de la Hotelul „Continental” ce aparținea lui Tudor Șoimaru ca locuință bucureșteană. Dar el venea foarte des pe la Găești - se circula mai simplu și mai suplu decât astăzi și atunci se purtau discuții între „trei dintre viitorii directori ai revistei”. Dar ea s-a născut și în scrisorile și telegramele dintre Pompiliu Constantinescu (profesor la Câmpina) și Vladimir Streinu, aflat la Nancy. Camera de la „Continental”, casa din Găești și serviciile poștale franco-române, toate la un loc au avut ca rezultat apariția acestei reviste, în care cei trei viitori mari critici și-au impus punctul de vedere, într-o perioadă în care începeau să se facă simțite anumite derapaje în mișcarea literară.

Ștefan Ion Ghilimescu:

Recent, într-o scrisoare adresată domnului Călin Vlasie, directorul revistei Calende (serie nouă), îi atrăgeați atenția că, în realitate, periodicul se află astăzi la seria a treia, și nu la a doua, deoarece, între 1942-1944, Vladimir Streinu, în calitate de unic director, a scos seria a doua. De ce credeți că acest amănunt a scăpat istoricilor literari fiind cvasinecunoscut?

Ileana Iordache:

Domnul Călin Vlasie, cu care am purtat un început de corespondență, este directorul unei, acum, foarte frumoase și elegante reviste și de un înalt nivel intelectual.

Revista se numește Calende, deci nu poate fi vorba de seria a III-a a Kalendelor, deoarece, mai în glumă, mai în serios, aș fi avut drepturi de proprietate asupra ei, dacă s-ar fi numit „Kalende”...

Bucurându-mă de noua formă a revistei și descoperind pe coperta interioară menționată doar prima serie a Kalendelor (1927-1929) am scris domnului Vlasie despre cea de a doua serie, scoasă sub direcția lui

Vladimir Streinu în 1943-1944, și care a avut o importanță deosebită în conjunctura politică a anilor '40. Revista Kalende (a doua serie) a avut meritul recunoscut de a fi fost singura revistă importantă din timpul războiului în care se regăsesc publicați toți marii scriitori democrați, de la Arghezi, Sadoveanu, Blaga, Perpessicius, Philippide, Cioculescu, Vianu și până la Pompiliu Constantinescu și Ion Biberi, mare parte din ei excluși de la Revista Fundațiilor Regale, prin acel „ucaz” al lui D. Caracostea din 1941.

Nu trebuie uitat nici faptul că această a doua serie a revistei Kalende a fost rampa de lansare a unei strălucite generații de poeți, fapt care l-a îndreptățit pe Șerban Cioculescu să spună că „Vladimir Streinu a fost Cloșca cu puii de aur a poeziei românești”. Pot fi uitați Constantin Tonegaru, Dimitrie Stelaru, Mihail Crama, Mircea Popovici? Dar Ștefan Augustin Doinaș, cel care dintr-o mare iubire, plină de recunoștință și respect pentru profesorul lui, și-a amânat o grea operație, numai ca să fie prezent la centenarul Vladimir Streinu de la Teatrul Național și, astfel, cuvântul lui a fost și ultima lui mărturisire literară? Dar marele poet Geo Dumitrescu? Așa stând lucrurile, în nici un caz nu poate fi vorba de o revistă „cvasinecunoscută”.

Cu prilejul sărbătoririi centenarului de la Biblioteca din Pitești, domnul Nicolae Oprea, redactorul-șef adjunct al acestei frumoase reviste (Calende) mi-a dăruit numărul pe februarie 2002, în care am regăsit pe coperta interioară menționată și seria a II-a (1943-1944) a revistei Kalende al cărei unic director a fost Vladimir Streinu.

Ștefan Ion Ghilimescu:

De-abia reușise să treacă moral peste nefastul moment '48, când, în 1959 (12 septembrie), este arestat și judecat (Dosarul 201/1960) în cadrul a ceea ce s-a numit Procesul lotului Noica - Pillat. Condamnat la șapte ani închisoare, iese de la Jilava în 1962. Ce acuzații i-au adus comuniștii ? De ce se făcea, chipurile, vinovat Vladimir Streinu ?

Ileana Iordache:

Procesul Noica-Pillat nu a însemnat arestarea și pedepsirea unor oameni care precis și organizat, au acționat împreună împotriva siguranței statului. Singura lor vină era, în primul rând că erau intelectuali neangajați politic, că erau oameni de cultură care nu puteau să trăiască fără a-și împărtăși unul altuia ceea ce nu mai puteau publica, gândurile și preocupările lor strict literare, lecturile lor.

Întâlnirile se făceau în diverse case, întâmplător, mai des, în unele, dar în toate se întâlneau numai cei care aveau nevoie să facă acest schimb de idei, care era hrana lor spirituală. Desigur că așa ceva nu putea să fie acceptat;

au fost toți arestați, amestecați ca opțiuni politice, opuse în anii de dinaintea instalării regimului comunist. Așa a și fost posibil ca Vladimir Streinu să se afle în boxa acuzaților alături de foști legionari sau numai simpatizanți ai acestei mișcări care, în 1941, l-a exclus de la Revista Fundațiilor Regale, până va înțelege să se conformeze „noilor directive”. Și în procesul Noica-Pillat tot de o neacceptare a unor noi - alte - „directive” era vorba.

A fost procesul intelectualilor neînregimentați, iar în ceea ce-l privește pe Vladimir Streinu, el mai era vinovat și pentru că era fiu de „moșier”, deputat țărănist, în 1932, și, circumstanță agravantă, de articolele scrise în *Dreptatea* în 1947.

Ștefan Ion Ghilimescu:

Cum a rezistat familia în perioada detenției lui Vladimir Streinu ? Cine v-a ajutat ?

Ileana Iordache:

Mama mea, Elena Iordache-Streinu a rezistat în anii de detenție ai tatălui meu din pensia pe care o avea de la cooperativa la care lucrase o vreme; din vânzarea de lucruri din casă (cele rămase după sechestrul făcut în noaptea arestării) din vânzarea unor cărți de valoare din biblioteca tatălui meu; cu ceea ce am putut să o ajut și eu (eram angajați la Teatrul Național). Nu a fost deloc ușor; au trebuit să fie plătite taxele pentru proces, pentru recurs(și avocații) și, cum se practica de către comuniști, trebuiau restituiți toți banii pe care îi încasase înainte de proces pe diverse contracte, existând astfel riscul unor alte procese de „fraudare”.

Ștefan Ion Ghilimescu:

După o perioadă foarte grea, când, practic, Vladimir Streinu și-a câștigat existența ca mozaicar, alături de Claudia Millian și Mioara Minulescu (!), G. Călinescu l-a adus la Institutul de Istorie și Teorie Literară, deși cei doi n-au fost foarte apropiați! Ce amintiri mai păstrați din acei ani? Sesiza, de pildă, marele critic vagul dezgheț dogmatic produs după '65? La ce mai lucra? Ce proiecte avea?

Ileana Iordache:

G.Călinescu l-a adus în 1964 pe Vladimir Streinu la Institutul de Istorie și Teorie Literară, după „accidentul de libertate” (așa considera tatăl meu anii de închisoare), prezentându-l ca pe un posibil succesori al său (Călinescu fiind pe atunci foarte bolnav).

Duelurile lor literare din tumultoasa lor tinerețe trecuseră de mult și niciodată n-au fost altceva decât *controverse și confruntări* (de multe ori furtunoase!) *literare*, pe un tărâm, întotdeauna același, pe care fiecare îl vedea și îl „apăra” cu argumente personale... Ba, mai mult, atunci când Tudor Vianu i-a judecat cam aspru impunătoarea *Istorie a Literaturii*, Vladimir Streinu l-a combătut și l-a contrazis, judecându-i la rândul său părerile nedrepte.

În anii grei de boală ai lui Vladimir Streinu, G. Călinescu a fost unul dintre salvatorii vieții tatălui meu, prin intervențiile pe care le-a făcut ca să fie internat la Caritas (de unde fusese dat afară, când s-a aflat cine

fusese „bolnavul”; apoi, la Balotești, i-a trimis permanent alimente și foarte des bani).

Atunci când G. Călinescu era bolnav, încă acasă, îl chema mereu pe Vladimir Streinu ca „să mai stăm puțin de vorbă”, cum îi spunea de fiecare dată.

De foarte multe ori, privind în urmă, către acei ani de după 1962, când mama și cu mine eram atât de fericite că eram din nou împreună cu el, întreg și sănătos, îmi reapare mereu în amintire cum arăta, parcă mai asemănător ca niciodată cu frumusețea aspră a mamei lui, țărăncă munteancă, și îmi revin în minte, obsedant, ochii lui. Abia acum îmi dau seama că în ei se citea determinare, tristețe, teamă; în orice caz, o foarte precisă conștiință a limitei condiției omenești.

Ștefan Ion Ghilimescu:

După părerea dumneavoastră, la aniversarea a 100 de ani de la nașterea scriitorului, sunt îndeajuns de cunoscute opera și personalitatea lui Vladimir Streinu? Vă așteptați la mai mult din partea obștei scriitoricești, criticilor și istoricilor literari? Ce vă întristează, ce vă dă speranțe?

Ileana Iordache:

La sărbătorirea centenarului de la Liceul din Găești, care îl are ca patron spiritual pe Vladimir Streinu, s-a făcut în cuvântul rostit o remarcă de o mare acuitate, mai ales pentru cei aleși să modeleze sufletul și mintea elevilor: Vladimir Streinu, opera lui nu este nici răspândită și nici foarte cunoscută așa cum ar trebui să fie.

Afirmația era plină de preocuparea îngrijorată și nedumerită a *profesorului*, care are nevoie să „predea” o materie în care să fie regăsit și cărturarul Vladimir Streinu, și căruia i se părea obligatorie prezența scrierilor lui în toate bibliotecile școlare.

Nu am nici un motiv să fiu îngrijorată și nici întristată.

„Obștea scriitoricească criticii și istoricii literari”, cu prilejul centenarului, au dat o amploare cu totul impresionantă evenimentului. Muzeul Literaturii, Teatrul Național, Muzeul Teatrului, manifestările centenarului de la Găești, de la Liceul ce-i poartă numele, de la Pitești și la Casa Memorială din satul natal, ca și sesiunea de la Academie dimpreună cu Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Radioul, atât de prezent, emisiunile de la Televiziune, toate revistele, toată presa de specialitate au dedicat pagini întregi cărturarului, începând din sfârșitul lunii aprilie și până în iunie...

Aștept și sper într-o cuprinzătoare operă de reeditare a scrierilor lui Vladimir Streinu, dar pentru asta sunt necesari foarte mulți bani, și atunci trebuie să mai sper și într-o operă de mecenat.

Ștefan Ion Ghilimescu

Direcția pentru Cultură, Culte
și Patrimoniu Național Dâmbovița

Amintiri despre Vasile Blendea

La începutul toamnei acestui an (2002) va fi evocată, în Târgoviște, memoria pictorului și sculptorului Vasile Blendea, aducându-i-se un meritat omagiu prin deschiderea muzeului în care au fost adunate multe din operele sale, aflate de multă vreme în acest oraș și publicându-se un album cu reproduceri după operele sale, cu date biografice și cu o elevată prezentare (toate felicitările pentru cei care au inițiat apariția elegantului volum).

Îmi iau permisiunea de a veni cu câteva amintiri despre Vasile Blendea, fiindcă l-am cunoscut, i-am fost unul dintre elevii săi preferați (la Liceul „Ienăchiță Văcărescu”) și am avut, peste ani, câteva întâlniri de neuitat cu maestrul.

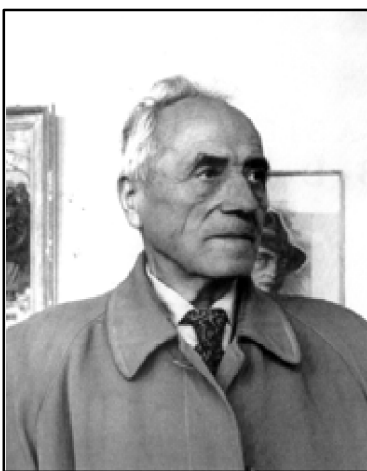
Mai întâi, vreau să redau pe scurt, câteva date biografice. Vasile Blendea s-a născut la 5 noiembrie 1895 în com. Pestișani, satul Gureni, județul Gorj. S-a stins din viață la 8 aprilie 1988 la București, dar cea mai mare parte a vieții a petrecut-o la Târgoviște (profesor la Liceul „Ienăchiță Văcărescu” între anii 1936 și 1952 și apoi, ca pensionar, până la strămutarea sa în București).

În 1930 era deja stabilit în acest oraș, aflând, atunci, de existența sa prin părinții mei, în primul rând prin faptul că tatăl meu a apelat, în 1930, la sculptorul Blendea pentru a executa bustul colonelului erou D. Băltăreț, ridicat la monumentul eroilor din curtea Regimentului 22 infanterie de la Teiș (în arhiva de familie păstrez o fotografie din atelierul maestrului, când lucra la bustul susamintit, fiind de față tatăl meu, un ofițer pensionar și un inginer ce executa construirea monumentului).

De asemenea, îmi amintesc faptul că, imediat după căsătorie, împreună cu soția Emilia, a făcut o vizită protocolară, cum se obișnuia atunci, părinților mei (mama era rudă cu familia soției), iar eu, copil fiind, am primit de la soții Blendea o carte (cu care am început să alcătuiesc biblioteca mea de mai târziu): „Basmel” lui Petre Ispirescu.

În timpul liceului eram un elev la care profesorul de desen (în clasa I și de caligrafie) Vasile Blendea ținea foarte mult. Păstrez o schiță începută de mine și terminată de maestru (un chip al Mărturisorului Isus Cristos), care a stat lângă mine în bancă și a cizelat, cu măiestria sa, lucrarea respectivă.

O altă amintire - de neuitat - este aceea de prin anii '60, când, în București, ieșind de la Sala Dalles, unde vizitasem o expoziție-retrospectivă Mestrovici, l-am întâlnit pe domnul Blendea pe trotuarul din fața menționatului lăcaș de cultură. Întrebându-mă dacă mi-au plăcut lucrările sculptorului sârb (eu am răspuns, desigur, afirmativ) și bucurându-se că am apreciat, asemenea dânsului, operele artistului care executase o statuie regelui Carol I, m-a luat pârintește de umeri și m-a invitat într-o cofetărie din blocul Scala, aflată în

apropiere. Acolo mi-a povestit conversația pe care a avut-o la Paris cu Brâncuși, în atelierul acestuia. Mi-a mărturisit că dânsul rămânea fidel stilului clasic de sculptură și că i-a spus aceasta și celui care a revoluționat arta respectivă, neezitând însă a-mi relata că Brâncuși afirma atunci (în 1927): „Măi Vasile, despre tot ce vezi tu aici, nu peste mult timp va vorbi și va aprecia întreaga lume”.

Trebuie să mai notez acum și una dintre ultimele întâlniri cu maestrul în casa dumisale din Târgoviște, ce urma să fie demolată. Atunci mi-a dăruit

două lucrări ale dânsului: o acuarelă înfățișând un aspect al curții acelei case în care a locuit multă vreme, înainte de a părăsi orașul, precum și un studiu în cărbune - un nud, care poartă mențiunea că a fost lucrat la Paris, în scurta sa trecere, pentru studii, prin capitala Franței. De asemenea, mi-a făcut (în aceea vreme curajoasă) o confidență, descoperind statuia ecvestră a regelui Ferdinand, pe care o ținea în atelier acoperită cu un cearșaf. Îmi spunea că în 1917, pe când era mobilizat pe frontul din Moldova l-a văzut, într-o seară, trecând călare pe suveranul ce avea să ducă țara spre marea unire din 1918.

Mă opresc aici, deși încă multe alte secvențe ale relațiilor ce le-am avut în apropierea domnului Blendea ar mai fi de încredințat colii de hârtie. Oricum, în sufletul meu voi păstra totdeauna un loc de afecțiune și admirație pentru Maestrul al cărui nume rămâne înscris în istoria culturii târgoviștene și nu numai.

Theodor Nicolin
Târgoviște

VICTOR C. BRÂNDUȘ – în peisajul cultural târgoviștean

S-a născut la 2 iulie 1905, în orașul Târgoviște, unde a absolvit Liceul „Ienăchiță Văcărescu” – secția modernă – în anul 1924. Ca elev în ultimul an al liceului, a colaborat la revista școlii „VLĂSTARUL” cu articolul „Clasicismul virgilian” apărut în două numere consecutive, apreciat de revista clasică „Orpheus”. Student al facultăților de litere-filozofie și drept, a frecventat paralel Conservatorul de muzică din București. În perioada studenției, a funcționat ca pedagog la Liceul „Matei Basarab” din București, apoi, după cele două examene de licență, în litere-filozofie și drept, a fost numit profesor de limba latină la Liceul de fete „Lumina” din Alexandria. În 1931, în urma examenelor de capacitate de la Iași, a obținut titlul de profesor titular. În această calitate, s-a prezentat în același an, la concursul ținut pe țară pentru ocuparea catedrei de limba latină și drept la Liceul Militar „Mănăstirea Dealu” din Târgoviște, unde a fost singurul admis dintre candidați. Între anii 1928-1939, concomitent cu munca didactică a activat ca avocat înscris în Baroul de Dâmbovița, situație compatibilă cu legile în vigoare.

Începând din anul 1929, până în anul 1940, a funcționat ca profesor la Liceul militar „N. Filipescu” de la Mănăstirea Dealu, apoi în urma seismului din acel an a continuat la același liceu, mutat la Predeal, până în anul 1948. În această perioadă a desfășurat o multiplă activitate, atât la catedra

de latină-drept cât și pe plan mai larg, social și cultural. În perioada 1945-1948 a fost numit director de studii al Colegiului militar din Predeal; pentru munca depusă a fost distins cu „Gradația de merit” acordată de Ministerul Apărării Naționale. Din perioada în care Liceul militar se afla la Mănăstirea Dealu se desprind câteva realizări ale profesorului Victor Brânduș pe plan cultural în Târgoviște, unde a predat efemer limba latină și greacă la Liceul „I. Văcărescu”. În anii 1934-1936 a colaborat cu câteva articole la revista învățătorilor, „Graiul Dâmboviței”. Între anii 1934-1937 a ținut un ciclu de conferințe în cadrul Asociației generale a profesorilor secundari dintre care cităm: „Iliada lui Homer”, „Merită societatea română să fie biciuită de Juvenal?”, „Condamnarea la moarte a unui nevinovat”, „Un geniu militar”, „Viața veselă și tristă a poetului Ovidiu”. Această activitate este consemnată și în unele afișe ce se află în „Expoziția Liceului Ienăchiță Văcărescu”. În anul 1935 „Tribuna școlii” a înserat articolul prof. V. Brânduș „O sărbătoare profesorală la Târgoviște”, cu ocazia pensionării câtorva profesori ai Liceului „I. Văcărescu”. La

27.II.1936, cotidianul „Universul” a publicat protestul vehement al cadrelor didactice împotriva nerespectării drepturilor lor legale, printre semnatori aflându-se și profesorul V. Brânduș. Articolul „Este necesară o reformă morală” (Ancheta) a marcat starea de decadentă morală a acelei epoci. Între anii 1939 – 1940 a făcut parte din Comitetul de redacție al revistei „Târgoviștea” în care a publicat articolul „Necesitatea studiilor clasice pentru noi, români”. Un grup de profesori animați de dorința de a răspândi cultura în mase, a creat în 1939 la Târgoviște, o „Universitate populară”, având ca președinte pe prof. dr. Romulus Vulcănescu. S-au ținut de către personalități culturale invitate din București și de către câțiva intelectuali din oraș o serie de conferințe pe teme științifice și literare. Lipsită de sprijinul efectiv al autorităților, Universitatea populară și-a încetat activitatea culturală după un an.

În perioada când Liceul militar a fost mutat la Predeal, în 1941, prof. V. Brânduș a continuat să activeze pe plan cultural cu următoarele realizări:

A publicat în 1944 volumul „Trei destine tragice” (Socrate, Cezar, Ovidiu), lucrare menționată de prof. universitar Ovidiu Drămbă în bibliografia operei „Ovidiu”. Scriitorul Cicerone Teodorescu a făcut lucrării o scurtă recenzie în cotidianul „Universul”. Cu sprijinul organelor militare a susținut în perioada 1941-1948 un ciclu de conferințe pe teme literare, istorico-politice, pedagogice și comemorative. Ca director de studii a organizat serbări cu profesorii și elevii pe care i-a însuflit la reprezentațiile desfășurate în fața muncitorilor de la Azuga, Bușteni și Predeal-Timiș.

Prin desființarea Liceului militar din Predeal, în 1948, prof. Victor Brânduș a trecut în învățământul civil la Târgoviște, funcționând, pe rând, după posibilitățile de încadrare, la diferite școli și concomitent cu munca la catedră a continuat să lucreze pe tărâmul social cultural:

În 1948-1950, a predat limba română la Școala de mine și petrol.

În 1950-1953 a funcționat la Centrul școlar profesional metalurgic, azi Liceul „Nicolae Ciorănescu”, perioadă în care a obținut „Diploma de merit”. Pe plan cultural, în acest răstimp, a ținut conferințe pe clase și la stația de difuzare a școlii. În calitate de președinte al Cenaclului literar a ținut conferința „O pledoarie pentru pace”, în fața tinerilor condeieri, despre care ziarul „Uzina și Ogorul” din 9.IV.1951 face aprecieri elogioase pentru prof. V. Brânduș.

În 1953-1958 la Școala generală nr. 1 „Vasile Cârlova” a participat activ la manifestările culturale științifice printr-un ciclu de conferințe. În revista „Armonii” a Școlii generale nr. 1, se găsește articolul „I.D. Petrescu, patriotul pașoptist” precum și câteva cuvinte ale fostului elev, Lucian Grigorescu, pentru profesorul său de limba latină și română, V. Brânduș.

În 1958-1961 la Liceul „Ienăchiță Văcărescu”, pe lângă catedra de română-latină a condus corul acestuia, obținând premiul I la concursul muzical al liceelor din Târgoviște.

În această perioadă a conferențiat despre: „Bimilenarul poetului Ovidiu”, „Caragiale scriitor necruțător al vechii societăți”, „Rolul maselor populare în dezvoltarea societății” (la cercul de istorie).

După ieșirea la pensie în 1965, a continuat să lucreze în învățământ, încadrat după necesități la următoarele școli:

În 1965-1969 la Liceul din Fieni a predat latina și în acest răstimp a ținut o serie de conferințe: „Franța – Paris - Louvre”, „Combaterea misticismului și adevărul științific”, „O sută de ani de la nașterea pictorului Luchian cu articolul apărut în revista liceului”, „Tinere gânduri”, „24 Ianuarie 1859”, „Contribuția scriitorilor sec. XIX la dezvoltarea realismului critic”, „Repetarea materiei, parte componentă a procesului de învățământ”, ilustrate cu exemple din experiența proprie.

În anul 1969 a funcționat la Liceul din Pucioasa.

În anul 1969 – 1971, 1975 a predat limba franceză la Școala generală nr. 5 Târgoviște și a dirijat câțva timp corul școlii.

În anul 1971, solicitat de Inspectoratul Școlar adresează o alocuțiune noilor cadre didactice care-și fac intrarea în învățământ la 1 septembrie. Între anii 1971 – 1972 a predat limba latină la Liceul pedagogic.

În 1973 a funcționat la Școala de muzică și arte plastice, la catedra de limba română, participând permanent la activitatea corului cadrelor didactice cu ieșiri pe teren, în oraș și în țară. În 1973 a predat limba franceză la Școala generală nr. 8 Târgoviște, în 1975, la Școala generală nr. 2, iar în 1976 la Grupul școlar IUP, Liceul mecanic nr. 1 Târgoviște.

În perioada 1974-1979, prof. V. Brânduș a depus o muncă asiduă și variată pe tărâm cultural prin conferințe, publicații și manifestări artistice.

A încetat din viață în anul 1989.

Prof. *Mihai Gabriel Popescu*
Târgoviște

UN REMARABIL ACT DE CULTURĂ – ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII ROMÂNE DE BIBLIOFILIE

Făcând o retrospectivă prin tunelul timpului, prin ceața amintirii, dar mai ales prin oglinda venețiană a documentelor, cu ochii minții, este o axiomă că putem descifra segmente ale continuității prin artă și cultură și în acest perimetru geografic.

Dintr-un evantai de preocupări ne vom opri asupra cadrului cultural care a permis apariția, la Târgoviște, a Societății Române de Bibliofilie, cu cercuri de profil în marile orașe ale țării, precum și a Societății de Istorie Literară „Ion Heliade Rădulescu”. În 1972 s-au organizat manifestări cu participări prestigioase pentru a marca: *Anul Internațional al cărții*, *Centenarul nașterii pictorului Gheorghe Petrașcu*, *Centenarul morții lui Ion Heliade Rădulescu*, *75 de ani de la dispariția lui Ion Ghica* și *50 de ani de atestare documentară a primelor încercări de a instituționaliza bibliofilia în România*.

Sunt bine cunoscute preocupările pentru carte ale lui Miron Costin și Dosoftei, Despot Vodă și Petru Schiopul, stolnicului Constantin Cantacuzino sau Dimitrie Cantemir, Nicolae Mavrocordat și ale multor alți demnitari luminați etc., apoi colecționarii

de incunabule Batthyany, Teleki, Brukenthal, sau Inochentie Micu și Petru Maior, Timotei Cipariu etc. Mai târziu se vor adăuga reprezentanții generației de la 1848, un Theodor Aman, apoi August Papiu Ilarian, Melchisedec, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Vasile Popp și, în sfârșit, fără excepție, toți cărturarii noștri de seamă, literați sau istorici, oameni de știință sau publiciști, care au fost bibliotecari ai propriile lor colecții și bibliofili donatori.

Cu cincizeci de ani în urmă s-a mai încercat instituționalizarea preocupării pentru domeniul bibliofiliei, făcându-se multe demersuri în 1922, finalizate prin formarea Asociației Bibliofile Române, în 1923, care a editat și o publicație „Tiparnița” (1925) și „...*tindea să deștepte interesul pentru executarea artistică a cărților ce apar.*”

O altă încercare de organizare a bibliofililor se face în 1942, când se și tipărește un statut al Asociației Bibliofile Române.

După 1947, mișcarea bibliofilă română cunoaște o anumită resurrecție. În aceste condiții, în deceniul al șaptelea, au apărut cercuri de profil la Brașov, Sibiu, Timișoara, Constanța, București, Piatra

Neamț, Iași etc. De pildă, clubul „Ex Libris” din Timișoara avea 100 de membri, cercul de bibliofilie din Brașov număra 46 de membri.

Pe fondul evenimentelor sus amintite, având un muzeu al tiparului și cărții vechi românești, un muzeu al scriitorilor dâmbovițeni ținând cont că, la Târgoviște a apărut prima carte sub forma ei tipărită pentru români, ne-am propus să unim mișcarea bibliofilă din România într-o Societate Română de Bibliofilie, cu filiale în majoritatea județelor țării. Pentru acest demers au fost consultați prof. univ. dr. Dan Simonescu, acad. Șerban Cioculescu, prof. dr. docent I.C. Chițimia, prof. univ. dr. Boris Cazacu, prof. univ. Dimitrie Păcurariu, prof. univ. Augustin Z.N. Pop, prof. univ. Gavril Istrate, prof. univ. dr. docent Andrei Mandache, prof. univ. dr. docent Alexandru Dinu, lector univ. dr. Corneliu Dima Drăgan și mulți alții.

Au fost astfel create condițiile convocării la Târgoviște a directorilor de edituri, de biblioteci municipale și universitare, șefii cadrelor de literatură (București, Timișoara, Cluj, Iași, Suceava, Sibiu, Brașov, Constanța etc.) bibliotecari, librari, graficieni, personal cu preocupări literare din mănăstiri etc. Sesiunea de comunicări de bibliofilie, s-a desfășurat în plen pe cinci secțiuni, prezidată de prof. univ. dr. Dan Simonescu. Au fost prezentate 64 de comunicări. Constituirea Societății Române de Bibliofilie, cu centrul la Târgoviște, la care au aderat toate celelalte cercuri sau cluburi de ex-libris și bibliofilie s-a realizat în intervalul 21-23 decembrie 1972 în Sala Casei municipale de cultură (azi Cercul Militar). Cu acest prilej, Întreprinderea poligrafică din Sibiu a prezentat cele mai reușite cărți imprimate, iar Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați, „Astra” din Sibiu și Biblioteca centrală universitară din Cluj au organizat un salon de carte. Premergător și după această dată au fost organizate Saloane ale cărții la Târgoviște și expoziții de pictură aparținând pictorilor: Dan Băjenaru, Iulia Mălăncescu, Emilia Apostolache, Gh. Zidaru, Aurel Vasilescu, Olimpia Tebeică Pogoreltz, o expoziție de grafică de carte: Emil Chendea etc. Societatea Română de Bibliofilie nou constituită era persoană juridică, având cont în bancă, ștampilă și un statut aprobat de adunarea generală, de forurile administrative centrale și locale.

Am dorit astfel să contribuim la stimularea prin toate formele și prin toate mijloacele a dragostei de carte și lectură, la crearea unei emulații în vederea constituirii de biblioteci personale, a valorificării cărții, tiparului, graficii de carte, ex-libris-ului și a

artei editoriale, stimularea colecționarilor de carte rară, carte document.

Așa cum susținea Dan Simonescu „laboratorul Societății Române de Bibliofilie trebuie să fie Muzeul Tiparului și Cărții vechi românești”. Sfera acțiunii societății cuprindea:

- I. Practica și acțiunea bibliofilă
- II. Sociologia cărții și a lecturii
- III. Istoria cărții și tiparului
- IV. Bibliografia românească veche
- V. Istoria bibliotecilor
- VI. Grafica de carte și ex-libris
- VII. Arte grafice și poligrafice
- VIII. Librărie și anticariat
- IX. Presa și publicațiile

Societatea era condusă de o conferință ce se constituia anual din toți membri locali și din țară, de delegați a 1-20 de membri. Avea un consiliu de conducere format din conducătorii cercurilor din țară și organizatorii locali, format din 31 de membri. Între ședințele de Consiliu întreaga activitate era condusă de un birou permanent ales de conferință format dintr-un **președinte** :

1. prof. Ion Gavrilă

4. vicepreședinți:

1. conf. univ. dr. Ion Iliescu - Timișoara
2. dr. Emil Bologa - Brașov
3. Ion Stoica- București
4. M. Bodinger - Iași

Biroul era format din 9 persoane. Directorul Muzeului Județean, Gabriel Mihăescu, făcea parte de drept din birou ca și secretarul general - lector Corneliu Dima Drăgan - Universitatea București.

Conferința a ales ca președinte de onoare pe prof. univ. dr. Dan Simonescu.

S-a convenit ca biroul să-și desfășoare ședințele atât la sediu cât și în deplasare. Astfel de întruniri s-au ținut la Târgoviște, la Constanța, Sibiu, Brașov, Piatra Neamț. La ședința ținută la Biblioteca Universitară din București s-a aprobat ca o delegație formată din 13 persoane, în frunte cu dr. Emil Bologa din Brașov și lector univ. Corneliu Dima Drăgan să reprezinte Societatea Română de Bibliofilie la Congresul Federației Internaționale de Bibliofilie și Ex-libris de la Cracovia - Polonia în 1973. Partea română a susținut o comunicare despre „Copernic în bibliotecile din România”. A fost considerată cea mai tânără și numeroasă delegație participantă la Congres și în afară de Polonia, singura din fostele țări socialiste.

Delegația Franței și Spaniei au propus primirea ca membri titulari fără a trece prin stagiatură. Am

La împlinirea a 75 de ani de la moartea lui Ion Ghica (Răcari - Ghergani, aprilie 1972)

mai primit invitații de participare cu un nou salon de carte la Biblioteca **Arsenalul** din Paris, la Congresul de la Zürich, în Sicilia etc. Nu ni s-a mai permis însă deplasările și corespondența. Noi primeam materialele congreselor de fiecare dată. Dar totul se oprea aici.

În cadrul Anului Internațional al cărții, editurile au organizat un Salon de carte la Salla Dalles din București. Cu acest prilej s-au atribuit și premiile anuale de carte. Societatea Română de Bibliofilie s-a prezentat la București cu 38 de membri și a atribuit marele premiu lucrării „Miorița”, editura Albatros, îngrijită de Zoe Dumitrescu Bușulenga cu grafică de Emil Chendea din Brașov, prezentată în șase limbi: engleză, franceză, germană, rusă spaniolă și evident română. Volumul este însoțit de două discuri în interpretarea lui Tudor Gheorghe.

În această perioadă a fost deschisă în sălile Muzeului Județean o expoziție a colecționarilor de carte. Șerban Cioculescu spunea cu acest prilej „Colecționarul începe să fie vrednic de acest nume numai atunci când cunoștințele lui au ajuns să facă din el un erudit în materie ”.

Din fondurile Societății, dar și ale Muzeului Județean, unde Societatea Română de Bibliofilie s-a constituit și-și avea sediul, s-au tipărit peste 15 cărți de profil („Biblioteci umaniste românești”,

„Târgoviștea – cetatea culturii românești”, „Ex-libris”, „Contribuții la bibliografia românească veche”

În 1975 s-a hotărât dizolvarea Societății Române de Bibliofilie, deoarece și-a depășit limitele la Congresul de la Cracovia, și s-ar amesteca în treburile altor județe care erau afiliate.

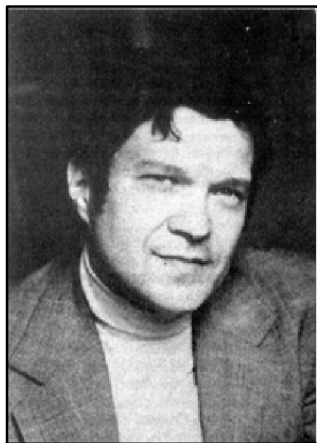
De fapt, juridic, Societatea Română de Bibliofilie a avut continuitate. Numai conferința sau Adunarea Generală a Consiliului putea să revocă ce s-a votat la constituire.

Deși nu s-au întrunit membrii Adunării generale, Ministerul Culturii a hotărât la sfârșitul lui 1975, limitarea activității acesteia la județul nostru, trecerea ei la Biblioteca Județeană Dâmbovița.

Acum, la cei 30 de ani de la constituirea sa, remarcând strădaniile înaintașilor, din 1923 sau 1942, de care am amintit, în contextul democratizării actului de cultură, al libertății depline de apreciere și expresie, se impune revitalizarea activității Societății Române de Bibliografie și Ex-libris, în concordanță cu ideile nobile ale ctitorilor săi, în acest perimetru de spiritualitate românească, care este Târgoviște.

Prof. *Ion Gavrilă*
Târgoviște

Tabletă de scriitor

Târgoviștea, așa cum
am cunoscut-o...

Nu am nici un fel de rude la Târgoviște și n-am cunoscut orașul până când un interes profesional m-a chemat aici, cu multă vreme în urmă: îmi luasem o teză de doctorat care presupunea discuția mai multor scriitori din acest oraș și, cum am crezut totdeauna că există o relație oarecare între oameni și locurile de care sunt legați, am vrut să cunosc orașul cel mai celebru al romantismului românesc înainte de a scrie

despre poezia lui Cârlova, Heliade Rădulescu și Gr. Alexandrescu. Am ajuns aici la sfârșitul anilor șaiszeci sau cel mult prin 1970, cred; eram pe acea vreme secretar științific al Societății de Științe Istorice și Filologice, fapt care mi-a ușurat călătoria și contactul cu profesorii din partea locului. Atunci l-am cunoscut pe profesorul Gioglovan și fără îndoială și pe alți intelectuali care se ocupaseră de istoria culturală a orașului și așa cred că am ajuns la Muzeul Scriitorilor Târgovișteni, instalat - atunci ca și acum - în casa scriitorului Ioan Al. Brătescu-Voinești, în mijlocul unui parc superb, precum și la biblioteca orașului, care se afla pe atunci într-o casă veche cu etaj, în apropierea Curții Domnești. Am vizitat orașul pe îndelete.

În orice caz, atunci centrul avea încă vechea sa înfățișare, blocurile și piața centrală nu existau și această parte semăna mai mult cu un labirint, agreabil de altfel, cu case specifice unui asemenea târg, ca la Râmnicu Vâlcea de pildă, cu oarecare ștaif, deși umilite de trecerea timpului și de neîngrijire: un labirint verde, cu grădini și pomi care îndulceau aspectul de oraș de câmpie, surprinzător pentru mine, care știam, din poezii respectivi, că se află într-o zonă de dealuri, că munții îi străjuiesc maiestuoși orizontul și că așezarea lui era în sine pitorească și poetică. Dacă sub acest raport călătoria a fost oarecum un eșec, pentru că n-am identificat (cum aș fi putut!) nici unul dintre posibilele peisaje caracteristice, ea a fost rodnică sub alt aspect: mi-a deschis puțin orizontul asupra trăsăturilor proprii unui astfel de oraș, cu un trecut istoric important dar căzut în oarecare uitare, fără mare industrie (care s-a instalat ulterior) și de aceea care a păstrat în mare parte trăsăturile urbanistice și stilul de viață care mai aducea aminte, cât de cât, de târgurile începutului de secol al XIX-lea. Nu vreau să spun că l-am imaginat pe Heliade fugind de la școală pe ulița care-i poartă astăzi numele („plecam dimineața să merg la școală, dar mă întorceam pe altă uliță...”) sau pe boier Andronescu răsturnat pe pernele rădvanului de Viena, trecând în treapădul cailor, ca într-

un roman de D.V. Barnoschi, nu; nici nu s-ar putea imagina prea multe pentru că vechea casă în care s-a născut și și-a trăit copilăria Heliade Rădulescu, lângă biserica Sf. Voievozi, nu mai există demult, iar înfățișarea casei lui Grigore Alexandrescu sau a bisericii Stelea, unde au învățat să silabisească poezii respectivi, s-a schimbat mult de atunci, în renovări repetate. Vreau să spun însă că urbanistica mărunță, felul caselor, grădina care le înconjoară, tipul de uluci sau cotiturile ulițelor, ca și alte o mie și unul de detalii insignifiante dar remanente, dau o imagine globală, difuză dar nu fără personalitate, a unei scene pe care s-au desfășurat atât fapte de viață, cât și fapte de cultură. Cunoașterea lor nu se poate fructifica și identifica în nici un detaliu concret al vreunei cercetări de mai târziu, dar ea dă cercetătorului o anumită siguranță în navigația imprevizibilă prin meandrele unei lumi care nu mai este.

Din această perspectivă, punerea în paralelă a unor texte poetice și a realității locului nu este fără învățăminte. Curtea Domnească de pildă, apare în poezia lui Heliade sub o lumină pe care vizitatorul de astăzi n-o poate recompuce decât cu efort mental. Cadrul general era atunci mai larg, mai deschis, pentru că de pe ruine se putea vedea în zare dealul cu mânăstirea respectivă: „P-a dealului sprânceană, pe fruntea-i cea răpoasă / O cetățuie veche, lăcaș religios...”. Ruinele castelului, care se aflau și atunci în oraș, fără nici o îndoială, par însă abandonate în mijlocul unui pustiu, năpădit de ierburi înalte („Mușchiul acesta verde ce vremea-l grămădește / Aste ierburi sălbatici ce în pustii cresc”) și locuit de cucuvele: „Dar ce glas întrerupe astă tăcere sfântă? / E glasul cucuvaii ce plânge al său dor” etc. Târgul pare mai degrabă un mare sat, în care se aude „vâjâitul morii” iar vitele trec agale spre apă, într-o atmosferă de un bucolic învecinat cu al celui din balada *Zburătorul*: „Turme, cai, dobitoace la apă se coboară, / Clopote bat, se scutur...”.

Până astăzi stăruie peste oraș o vagă impresie de pașnică și domoală existență, care ascultă de ritmuri ancestrale și mai puțin de imperativele modernității, dau o impresie de vechime, de stil, care nu se poate contraface; Târgoviștea arată a ceea ce este: un oraș vechi, de al cărui trecut e conștient dar fără exces, cu o populație mai intelectuală decât media altor locuri (noblesse oblige!), care se reflectă în librării, în muzee și biblioteci și într-o detașare politicoasă cu care localnicul se mișcă, răspunde, intră în contact cu o lume despre care pare că știe mai multe pentru că aici s-a făcut istorie. Este o amprentă pe care o poartă, fie că vor, fie că nu, toți locuitorii orașelor marcate de un trecut imperial, într-un fel sau altul, al politicii, al războiului, al culturii; Târgoviștea le-a cunoscut pe toate.

Mircea Anghelescu

BLOC NOTES CULTURAL

Una dintre importantele preocupări ale Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, este organizarea periodică a unor activități de animație culturală, specifice. În programarea și desfășurarea acestora, ținem seama de calendarul principalelor evenimente sociale culturale ale anului, de aniversările și comemorările unor personalități ale spiritualității naționale și universale.

În organizarea Ministerului Culturii și Cultelor, a Prefecturii Județului Dâmbovița, Consiliului Județean Dâmbovița și Primăriei Municipiului Târgoviște, a avut loc, în perioada 4 – 7 ianuarie 2002, deschiderea Programului Național „2002 – Anul Ion Heliade Rădulescu”, înscris în calendarul UNESCO.

Prin contribuția Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița, Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, Complexului Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște, Direcției Județene Dâmbovița a Arhivelor Naționale și Liceului „Ion Heliade Rădulescu” din Târgoviște, programul a cuprins: *Dezvelirea unei plăci aniversare, cu prilejul bicentenarului, pe locul unde s-a aflat casa natală a scriitorului; Sesiunea de comunicări și referate „Ion Heliade Rădulescu – citor de cultură românească”; Microsesiunea de comunicări științifice a elevilor „Ion Heliade Rădulescu, spirit enciclopedist”; Tedeum și depuneri de coroane de flori la statuia scriitorului din fața Primăriei Târgoviște.*

Au fost vernisate expozițiile „Ion Heliade Rădulescu – 200”, la Muzeul de Istorie și cea a graficianului Alexandru Coman „Din creația lui Ion Heliade Rădulescu”, la Biblioteca Județeană.

Activitățile au fost onorate de: acad. Răzvan Theodorescu, Ministrul Culturii și Cultelor; Florin Rotaru, secretar de stat; acad. Nicolae Breban, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, cadre didactice universitare, istorici și cercetători din București, Craiova, Ploiești, Târgoviște.

S-a propus înființarea, la Târgoviște, a Centrului Național „Ion Heliade Rădulescu”, ce va avea în atenție reeditarea vastei opere a scriitorului, crearea unei biblioteci documentare, centrul având în atenție întreaga perioadă pașoptistă a literaturii noastre.

De asemenea, pe 29 ianuarie 2002 a avut loc un pelerinaj, spiritul în comuna Haimanele (I.L. Caragiale), la obeliscul ridicat pe locul unde a fost casa natală a marelui scriitor. Au rostit alocuțiuni printre alții: acad. Răzvan Theodorescu, ministrul Culturii și Cultelor, acad. Eugen Simion, președintele Academiei Române,

reprezentanți ai administrației județului și comunei, scriitori. După vizitarea Casei memoriale „I.L. Caragiale”, actori ai Teatrului „Tony Bulandara” din Târgoviște, au susținut un recital din opera dramaturgului. Invitaților li s-a înmănat, de către prof. Viorica Arghir, director al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural, diplome și medalii jubiliare „I.L. Caragiale - 2002”.

Sub genericele: „*Studioul de literatură I.H. Rădulescu*”, „*Colocviul artelor*”, „*Patrimonium*”, „*Tehnum*” și „*Zilele cărții pentru copii*” au fost organizate activități de animație culturală la sediul bibliotecii, cât și în alte instituții de cultură, educație ce s-au bucurat de o largă adresabilitate:

Lansări de noi apariții:

- Cercel Tiberiu. *Cugetării existențiale (maxime și aforisme)*, Editura Bibliotheca, 2001 – februarie;
 - Mircea Angheliescu. *Echilibru între antiteze – Ion Heliade Rădulescu, o biografie*. Editura Univers Enciclopedic, 2001 – martie;
 - Emil Vasilescu. *Anton Holban*. Editura ERC Press, 2002 – aprilie;
 - I.C. Vissarion. *Ber-Căciulă* – aprilie;
 - Dinu Alexandrina. *Cărările timpului*. Editura Pandora, 2002 – aprilie;
 - Costică Păun. *Meteorologie și climatologie*. Editura Oranj, 2002 – aprilie;
 - George Coandă. *Spațiul istoric românesc, imagini geopolitice și de geocivilizație* – aprilie;
 - Lansarea revistelor „*Litere*” și „*Curier*”;
- Prezentarea acestora a fost realizată de scriitorii, criticii literari, editorii: Ștefan Ion Ghilimescu, Victor Petrescu, George Coandă, Tudor Cristea, Theodor Nicolin, Mihai Stan, Ion Mărculescu, Lucian Grigorescu, Mircea Petrescu.
- Expoziții de documente, desene, grafică:
- „Ion Heliade Rădulescu – Omul și opera”, bicentenar – ianuarie-iunie;
 - Grafică inspirată din opera lui Ion Heliade Rădulescu, executată de Alexandru Coman - iunie;
 - Desene ale copiilor, prezentate la concursul de creație artistică „Anul 2002 – Anul Caragiale” – februarie;
 - Grafică „Lumea eroilor lui Caragiale” executată de elevii Școlii „Radu cel Mare”, Târgoviște;
 - „Ex-librisuri în colecțiile Bibliotecii Județene” – aprilie;
- Au mai fost vernisate expoziții de documente, dedicate unor evenimente istorice sau culturale:
- „Unirea – ideal de veacuri al poporului român” - ianuarie;
 - „Scriitori dâmbovițeni contemporani” - martie;
 - „Universul copilăriei” - aprilie;
 - „Paștele la români” – aprilie;
 - „Spre o Europă unită” – dedicată zilei de 9 mai, Ziua Europei – mai;
 - „9 mai – Ziua Independenței de Stat a României” – mai.

Serghie Paraschiua

NOUTĂȚI EDITORIALE TÂRGOVIȘTENE

Editura Bibliotheca

Centenar Dan Simonescu. Cartea și bibliotecă. Contribuții la istoria culturii românești / Antologie, prefată, tabel cronologic, bibliografie selectivă și note de Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

304 p. – (Universitaria)
ISBN 973-9426-98-0

COANDĂ, GEORGE. Spațiul istoric românesc. Imagini geopolitice și de geocivilizație / George Coandă. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

160 p. – (Historia)
ISBN 973-9426-52-2

COANDĂ, GEORGE. „Valahia”. Istoria unei universități / George Coandă. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

323 p. – (Historia)
ISBN 973-9426-94-8

DAVIDOIU, VICTOR. Liviu Rebreanu, dramaturg. / Victor Davidoiu, Valeria Grigore. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

96 p. – (Eseu)
ISBN 973-9426-83-2

Dicționar de proverbe și zicători. / Ion Aurel Candrea. - Ediția a 2-a închipuită de autor și realizată de Ion Bratu. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

298 p. – (Ethnos)
ISBN 973-9426-79-4

Ghid orientativ cu temeni utilizați în protecția copilului. / Coord. Corneliu Voica. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

48 p.
ISBN 973-9426-90-5

PETRESCU, VICTOR. Văcăreștii – o dinastie poetică. / Victor Petrescu. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

250 p. – (Eseu)
ISBN 973-9426-97-2

POPESCU, MIHAI GABRIEL. Pagini la o istorie a pădurii dâmbovițene. / Mihai Gabriel Popescu. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

220 p. (Historia)
ISBN 973-9426-86-7

VASILESCU, EMIL. Vladimir Streinu / Emil Vasilescu. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

232 p.
ISBN 973-9426-91-3

VOINESCU-ORĂȘANU, VIRGIL. Lumea de semne / Virgil Voinescu Orășanu. – Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2002.

64 p. – (Lirica)
ISBN 973-9426-88-3

Editura Cetatea de Scaun

BREZEANU, IULIAN. Programarea calculatoarelor în limbajul C: îndrumar de laborator / Iulian Brezeanu, Gabriel Gorghiu, Lucia Pascale. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

110 p.
ISBN 973-85691-9-2

CÂRCIUMARIU, MARIN. Arta mobilieră și parietală paleolitică / Marin Cărciumaru, Monica Mărgărit. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

180 p.; 8 planșe
ISBN 973-85691-0-9

ISTRATE, ALEXANDRU. Sisteme hidrocarstice din Masivul Bucegi. / Alexandru Istrate. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

222 p.; anexe
ISBN 973-85-907-0-1

LOGHIN, VASILE. Modelarea actuală a reliefului și degradarea terenurilor în bazinul Ialomiței. / Conf.univ.dr. Vasile Loghin. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

169 p.: hărți
ISBN 973-85691-7-6

OPROIU, MIHAI. Târgoviște. Ghid turistic al orașului. / Mihai Oproiu, Anda Andronescu. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

72 p. – (Istorie. Cultură. Civilizație)
ISBN 973-85691-6-8

PETRESCU, ION BENONE. 2000 anul Ion Heliade Rădulescu. / Ion Benone Petrescu. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

88 p.
ISBN 973-85691-2-5

PETRESCU, ION BENONE. Liceul Militar „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu. 1912-1940 (1948) / Ion Benone Petrescu. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

98 p.
ISBN 973-85691-5-x

VIȘTEA, IOAN. Țara bolnavă / Ioan Viștea. – Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2002.

84 p.
ISBN 973-85691-1-7

Editura Domino

POPESCU, GHEORGHE GH. Parodii aproximative. / Gheorghe Gh. Popescu. – Târgoviște: Editura Domino, 2002.

88 p.
ISBN 973-9326-48-x

POPESCU, GHEORGHE GH. Strivit între aștrii: poezii. / Gheorghe Gh. Popescu. – Târgoviște: Editura Domino, 2002.

88 p.
ISBN 973-9326-42-0

Editura Macarie

DIMA, DUMITRU GABRIEL. Programarea calculatoarelor. / Dumitru Gabriel Dima. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
201 p.
ISBN 973-8135-84-2

GRIGORE, GRIGORE. CEC sau Clipele Eternelor Credințe. / Grigore Grigore. – vol. 2. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
83 p. – (Poesis)
ISBN 973-626-002-8

MOCĂNESCU, TOMA. Anotimpuri: versuri pentru copii. / Toma Mocănescu. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
112 p. – (Biblioteca)
ISBN 973-9391-71-0

OPREA, FLOREA. Bisiliciura de molibden – material cu proprietăți anticorrosive și rezistive. / prof.univ.dr.doc.ing. Florea Oprea, conf.dr.ing. Nicolae Angelescu. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
185 p.
ISBN 973-8135-93-1

OROS, CĂLIN D. Utilizarea laserelor în prelucrarea materialelor metalice. Vol. 1. / Călin D. Oros. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
209 p.
ISBN 973-8135-80-x

POPA, CARMEN. Selecția și ameliorarea peștilor. / Carmen Popa, Elena Jecu. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
199 p.
ISBN 973-8135-83-4

POPESCU, VICTOR. Carte de metodică a predării a religiei în școli: însemnări pentru seminar. / lect.dr. Victor Popescu, lect. Victor Popa. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
136 p.
ISBN 973-9391-80-x

Tehnologii industriale / Victor Petrescu, Mircea Vlădescu, Ovidiu Vătămanu, Gheorghită Tomescu. Vol. 2 – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
259 p.
ISBN 973-9391-62-1

VLAD, MIHAIL I. Umbra dintre clipe: versuri / Mihail I. Vlad. – Târgoviște: Editura Macarie, 2002.
55 p. – (Poesis)
ISBN 973-626-000-3

Editura Zoom

GHIȚĂ, CONSTANTIN. Mecanica sistemelor materiale slab continue. / Constantin Ghiță; referent științific prof. dr. Silviu Șburlan. – Târgoviște: Editura Zoom, 2002.
183 p.
ISBN 973-85239-8-2

NICOLESCU, CARMEN. Utilizarea Microsoft Office cu aplicații în biologia peștilor și piscicultură. / Carmen Nicolescu, Gabriel Gorghiu. – Târgoviște: Editura Zoom, 2002.
418 p.
ISBN 973-85239-9-0

Cornel Albușeț

CARTEA

ÎN MAXIME ȘI AFORISME

Nu există nici măcar o singură carte bună care să nu *ne ia apărarea*.

Chiar deschizând la întâmplare o carte, nu vom găsi pagini dintr-o altă carte.

Avem parte, avem și carte?

Cartea răsfoită mai des, arde mai ușor, la *incendiile* culturii.

Din păcate, nu cărțile *își aleg* cititorii.

Mai rar se pun flori la presat în cărțile de matematici.

Cui folosește scriitorul nesincer? Desigur, cititorului nesincer.

Iubind atât de mult cărțile, riscăm să *ne îngropăm* simțirea într-una din ele.

Criticul are un singur *dușman* real: *talentul* său literar.

Se mai *recunoaște* pe sine o carte de atâția citită?

Și hârtia *face* cartea.

Furând o carte în tinerețe, vom fi *condamnați* să le cumpărăm pe toate celelalte.

Tirajul cărții nu mărește numărul cititorilor.

Locul unde au fost vreodată cărți de citit, nu rămâne *gol* nicicând.

Cărțile până în tavan, *sprrijină* numai casa care le-a citit.

Ascunzându-ne în cuvinte, vom fi mai greu de *găsit*

în mesaj.

Cărțile *fără margini* îi pot interesa mai ales pe cititorii *nemărginiți*.

Nu există mari scriitori fără mari cititori.

Orice carte importantă își face o *datorie de onoare* din *a ne aminti* de noi înșine.

Unii scriu „cuvântul înainte”, alții pe *cel dinapoi*.

O carte *se păcălește pe sine* atunci când *se adresează* în egală măsură și deșteptului și prostului.

Dintr-o carte bună nu-i nevoie să reținem prea mult, oricum n-o vom uita.

Nici un autor *obiectiv* nu poate evita *subiectivitatea* umană.

Așa cum unii *se dedică* literaturii, alții *i se abdică* acesteia.

Cărțile nu *ne vor desființa* decât pentru a *ne reînființa*.

Cărțile *bătrâne* *ne reîntineresc* mereu!

O nouă carte! Încă un *comentariu* asupra vieții, nicicând complet – ar avea literatura motive *să moară*?

Atâta timp cât există o *ultimă pagină*, trebuie și ea *citită*.

Tiberiu Cercel

Din volumul *Cugetări existențiale. Maxime și aforisme*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2001

Dinastia poetică a Văcăreștilor

